

Årsredovisning

2016

Hallänningarnas Bank & Försäkringsbolag

Länsförsäkringar har varit hallänningarnas försäkringsbolag sedan 1889. Verksamheten föddes ur behovet att försäkra sig mot bränder. Sedan dess har vi utvecklats och kan idag inte bara erbjuda sakförsäkringar, utan även liv- och pensionsförsäkringar, banktjänster och fastighetsförmedling.

Länsförsäkringar Halland är ett kundägt bolag. Ambitionen är att våra kunder – som också är våra ägare – alltid ska vara branschens mest nöjda, vilket

flera undersökningar också visar att de är. I detta arbete är vår vision – "Ett tryggt Halland att leva och bo i" – en viktig ledstjärna.

Länsförsäkringar Halland är ett av 23 lokala och självständiga bolag som ingår i länsförsäkringsgruppen. Det ger det stora bolagets finansiella muskler och det lilla bolagets närhet. Med kontor över hela Halland – i Laholm, Halmstad, Hylte, Falkenberg, Varberg och Kungsbacka – är vi alltid nära och tillgängliga för våra kunder.

ORDINARIE BOLAGSSTÄMMA HÅLLS TORSDAGEN DEN 23 MARS PÅ HOTEL TYLÖSAND, HALMSTAD

Sveriges mest nöjda privatkunder 2016

Länsförsäkringar hade för andra året i rad landets mest nöjda privatkunder inom både bank och försäkring i Svenskt Kvalitetsindex årliga kundundersökning! Länsförsäkringar rankades etta inom följande områden:

Bank
(branschsnitt 62,9)

Sakförsäkring
(branschsnitt 71,5)

Bilförsäkring
(branschsnitt 72,8)

Pension
(branschsnitt 66,2)

Betyget

74,4

77,4

78,2

75,7

Innehåll

Verksamheten

- 3 VD har ordet
- 4 Året i korthet
- 6 Samverkan som stärker

Finansiell rapportering

- 8 Förvaltningsberättelse
- 13 Femårsöversikt
- 14 Resultaträkning
- 17 Finansiell ställning
- 18 Balansräkning
- 20 Förändring i eget kapital
- 21 Kassaflöden
- 22 Resultatanalys
- 23 Noter
- 68 Ordlista
- 70 Revisionsberättelse och granskningsrapport

Bolagsstyrning

- 73 Bolagsstyrningsrapport
- 80 Styrelse
- 81 Företagsledning
- 82 Fullmäktige
- 83 Ordföranden har ordet

ÅRET I SIFFROR

Nyckeltal	2016	2015	2014
Resultat före skatt, Mkr	227	175	252
Balansomslutning, Mkr	4 198	3 876	3 513
Konsolideringsgrad, %	320	318	310
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	9,2	6,9	10,3
Medelantal anställda	156	147	149
Sak			
Premieinkomst, brutto	751	678	745
Tekniskt resultat före rabatter, Mkr	106	67	71
Totalkostnadsprocent, %	89	93	92
Antal kunder	98 610	96 090	94 909
Bank			
Inlåning, Mkr	3 848	3 535	3 298
Utlåning, Mkr	3 050	3 017	3 167
Utlåning hypotek, Mkr	7 349	6 595	6 086
Marknadsvärde fonder	1 580	1 367	1 150
Antal kunder	37 054	35 650	35 071
Livförsäkring			
Premieinkomst, Mkr	210	218	246
Totalt försäkringskapital, Mkr	5 594	5 390	5 347
Antal kunder	41 215	40 576	40 652

CHRISTIAN BILLE

2016 var ett bra år för Länsförsäkringar Halland. Inte minst resultatmässigt där vi uppfyller alla måltal för att kunna lämna 120 miljoner kronor i återbäring till våra kunder under 2017! Detta är det yttersta beviset på vad det innebär att vara ett kundägt bolag. Gör vi ett överskott som är större än vad vi långsiktigt behöver, ger vi pengar tillbaka till våra kunder.

2016 – ett bra år för Länsförsäkringar Halland

Under året nådde vi ett antal milstolpar vilket känns fantastiskt kul:

- Vi nådde 700 miljoner i premiebestånd
- Vi nådde med råge över 15,5 miljarder i affärsvolym på banksidan
- Vår bank fyllde 20 år

Unika framgångsfaktorer

Vi följer vår tillväxtstrategi och en stor anledning till att vi lyckas är det stora engagemanget från våra medarbetare.

En annan framgångsfaktor är vårt starka varumärke som står för värden som kunderna tycker om. Det lokala kundmötet är ett exempel. I dagens digitala värld – där vi ligger i framkant – är det hårdvaluta att även kunna möta en rådgivare fysiskt och detta har vi möjlighet att erbjuda.

På just denna punkt skiljer vi oss från branschen i övrigt. När andra fokuserar på kostnadsjakt och nerdragningar gör vi tvärtom. Som kundägt bolag är vi till för kundens bästa och vi tror på vår affärsidé om lokal närvaro via kontor i varje kommun där vi kan möta våra kunder. Därför ökade vi vår bemanning under 2016.

Vi har även ett bra kunderbjudande där vi som enda aktör kan erbjuda kunderna helheten inom såväl bank- som liv- och försäkrings-tjänster. Detta ger kunden en tydlig och samlad bild över sitt engagemang.

Sveriges mest nöjda kunder

Att kunderna uppskattar oss och vårt sätt att driva verksamheten får vi år efter år bevis på i Svenskt Kvalitetsindex kundundersökningar. 2016 tog vi hem förstaplatsen inom såväl Försäkring Privat, Bank Privat, Pension Privat, Bilförsäkring och Fastighetsmäklare.

2016 började vi även mäta våra kunders nöjdhet efter ett kundmöte via NPS-mätningar. NPS (Net Promoter Score) ger ett värde på hur lojala våra kunder är och även här har vi mycket bra siffror.

SKI- och NPS-mätningarna är oerhört viktiga parametrar i vår strävan att ha Hallands mest nöjda och lojala kunder.

Ökat fokus på hållbarhet

2016 ökade vi vårt fokus ytterligare inom hållbarhet. Vi har bland annat lyft fram vårt skadeförebyggande arbete samt startat upp

en CSR-verkstad för att stötta halländska företagare med hållbarhetsarbetet. Vi har även deltagit i klimatkonferenser och tagit initiativ till ett flertal miljöaktiviteter. Det känns bra att aktivt arbeta med detta och att kunna bidra till en hållbar framtid för hallänningarna.

Nya värderingar

Länsförsäkringar Halland har under åren byggt upp en stark värdegrund, men känt behov av att sätta tydligare ord på den. Under 2016 har vi därför arbetat fram nya värderingar som kommer att vägleda oss i det dagliga arbetet, men också på ett enkelt sätt förklara varför man ska bli kund hos oss på Länsförsäkringar Halland. De nya värderingarna är: Halländska, Hållbara, Hängivna.

Ett stort tack till alla medarbetare, styrelse och fullmäktige för ett framgångsrikt 2016!

Christian Bille
Verkställande direktör

Året 2016 i korthet

Bättre mötesplatser för våra kunder

Under året påbörjade vi arbetet med att skapa bättre mötesplatser för våra kunder – oavsett om de möter oss på något av våra kontor eller i den digitala världen.

En total ombyggnad av Varbergs-kontoret påbörjades, liksom planeringen av ombyggnation i Hyltebruk och upp-

fräschning av övriga kontor.

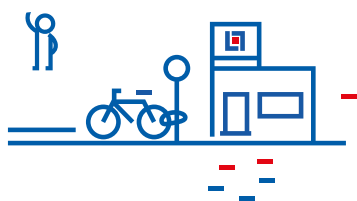
Vi satsade även på fler rådgivare och fler medarbetare inom kundtjänst.

I den digitala världen förbättrades "Mina sidor" och vår app utvecklades med fler funktioner.

Banken 20 år

Våren 1996 föddes en liten, liten bank som få utanför Länsförsäkringsgruppen trodde skulle bli livskraftig. Idag är Länsförsäkringars bank landets femte största, den bästa banken enligt kunderna, och kan mäta sig med storbankerna i service och erbjudande. 20-åringen uppmärksammades under året med tårtkalas för såväl medarbetare som kunder på events och mässor.

Rådgivningskontor i Hylte

Den 7 juni förvandlades vårt kontor i Hyltebruk till ett rådgivningskontor för bokade bankbesök. Vi utökade bemanningen av privatrådgivare och inledde uppbyggnaden av ett nytt arbetssätt – allt för att kunna träffa kunderna i Hylte på ett strukturerat och proaktivt sätt. Under 2017 kommer kontoret att byggas om för att passa nuvarande verksamhet bättre.

Utökad kontakt med våra kunder

I slutet av april samlade vi Hallands säljare inom privat försäkring på ett nytt försäkringscentra på Strandgatan i Halmstad. Resultatet är ett ökat fokus på att kontakta befintliga kunder för försäkringsavstämning.

Gårdsköparskolan

Under hösten lanserades vår nya Gårdsköparskola – en snabbutbildning för kunder intresserade av att köpa boendelantbruk. Totalt besökte drygt 100 hugade gårdsspekulanter våra skolor i Lilla Böslid, Falkenberg, Varberg och Kungsbacka.

Nya värderingar

Under 2015 inledde vi processen med att anpassa våra värderingar efter vår samtid. Målet var att hitta värderingar som även fungerar i extern kommunikation.

Resultatet godkändes av styrelsen i oktober och kommer att implementeras i organisationen från och med januari 2017. De nya värderingarna är:

HALLÄNSKA – HÅLLBARA – HÄNGIVNA

Ökad närvaro på den lokala marknaden

Under 2016 tog vi stor plats på den lokala arenan. Några exempel:

- Huvudsponsor av näringslivets Gala i Halmstad
- Huvudsponsor av näringslivets Award Party i Laholm
- Placeringsträffar med Niclas Lidström och Anna Öster
- Matchevent på HBK:s, FFF:s och Varbergs Bois matcher
- Monter på Hallands största företagsnätverk Marknadsföreningen i Halland, 10 gånger om året
- Monter på Bomässan i Halmstad
- Monter på Senormässan i Halmstad och Kungsbacka
- Föredragshållare på LRF:s bolagsstämmor

Fortsatt stark tillväxt på Företag Sak

Den omorganisation och de relationsbyggande åtgärder som inleddes för att stärka företagsmarknaden 2015, har haft en fortsatt positiv trend. Resultatet inom sakförsäkringar företag 2016 landade på 18 miljoner, att jämföra med 17 miljoner 2015 och 1 miljon 2014.

Starkt tillväxt på bank privat

Inflödet av nya privatkunder till vår bank var stort under 2016. En anledning är förändringarna på bankmarknaden, vilka gynnar oss som lokal aktör. Andra orsaker är att vi har ökat proaktiviteten gentemot befintliga bank- och försäkringskunder, vi har säkerställt vår bemanning och haft ett nära samarbete med Länsförsäkringar Fastighetsförmedling.

"100 procent nöjda skadekunder"

Under året togs ett stort kliv mot visionen i rubriken. Via projektet "Kundsnack 100" har avdelningens 31 skademedarbetare arbetat med frågeställningar i kundsamtalets olika faser: hur avslutar vi till exempel ett skadeärende snabbare? Denna fråga har blivit allt viktigare i takt med att antalet motorskador ökar.

Ökad digital marknadsföring

På kommunikationsavdelningen ökade det digitala fokuset under 2016. En digital kommunikator anställdes i maj och en ny strategi för sociala medier togs fram. Vi investerade även i ny programvara för utskick av e-brev.

Vår traditionella annonsering i tryckta medier kompletterades med ett flertal digitala kampanjer.

Projekt för ett hållbart Halland 2016

Under 2016 har Länsförsäkringar Halland påverkat och väglett hallänningarna mot ett mer hållbart samhälle genom bland annat följande projekt:

Pilotprojekt CSR-verkstan

Under hösten gick startskottet för vår CSR-verkstad – en utbildning för halländska företag som vill få kunskap, verktyg och stöd för ett praktiskt hållbarhetsarbete. CSR-verkstan är initialt ett pilotprojekt i samverkan med CSR Västsverige. Elva företag träffas vid fem tillfällen under sju månader, med avslut i mars 2017.

Konferens för hållbart ledarskap

Hur ska vi kunna ta än mer hållbara beslut inom näringslivet? Denna fråga stod i fokus när vi för tredje året i rad bjöd in näringslivet till konferensen *Beslut för en hållbar framtid* – allt i samarbete med Länsstyrelsen, Connect Halland, ÅF samt Energi- och miljöcentrum. Drygt 160 halländska ledare deltog i konferensen.

Ny kunskap om klimatförändringar

Vilka effekter får klimatförändringarna i Halland och vilka utmaningar står vi som försäkringsbolag inför? En hel del svar fick vi av Elin Sandell, miljövetare från Lunds universitet, som fokuserade sin praktik hos oss på detta ämne.

Under året föreläste även Pär Holmgren, naturskadeexpert på LFAB, i ämnet på flera halländska seminarier.

Naturskadesamordnare – ny tjänst på LF Halland

Varje länsbolag utsåg under året varsin naturskadesamordnare som ska bidra till att skapa ett robust samhälle som kan möta de klimatutmaningar vi står inför. Halland är det län i landet som är mest utsatt för naturskador.

Forskningsprojekt om klimatanpassning

Länsförsäkringar Halland gick under 2016 in i ett femårigt forskningsprojekt tillsammans med SMHI och SEI (Stockholm Environment Institute). Projektets fokus är klimatanpassning och vilka åtgärder som har en reell chans att göra nytta i framtiden.

Policy för ansvarsfulla investeringar

Länsförsäkringar Halland utarbetade under året en policy för hur bolagets kapital ska placeras på ett hållbart sätt. Bland annat genom att säkerställa att fondbolagen som vi investerar i, arbetar enligt samma principer som Länsförsäkringar Fondförvaltning* och placerar på ett hållbart sätt.

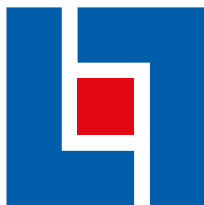
*Länsförsäkringars Fondförvaltning är genom sina fonder investerade i ett stort antal bolag över hela världen och fondbolaget har undertecknat PRI (Principles for Responsible Investments), vilket är FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Det är vår övertygelse att det är de bolag som jobbar integrerat med ekonomi, miljö och sociala frågor som kommer att vara de bästa investeringarna över tid. Fondbolaget granskar kontinuerligt fondportföljerna och när ett bolag på något sätt bryter mot internationella konventioner (som rör miljö, mänskliga rättigheter, barnarbete, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen) inleds en dialog med bolaget för att få till en förändring av deras agerande. Sker inte den förändringen utesluts bolaget från Länsförsäkringar fonder.

Samverkan som stärker Länsförsäkringar Halland

Länsförsäkringar Halland äger, tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen, Länsförsäkringar AB med kontor i Stockholm. Inom bank och försäkring finns påtagliga stordriftsfördelar och länsförsäkringsbolagen har valt att samla dessa resurser i Länsförsäkringar AB. För våra kunder är vi alltid lika lokala - Länsförsäkringar Halland har alltid kundkontakterna här i länet, men i Länsförsäkringar AB bedrivs affärsverksamhet samt service- och utvecklingsarbete inom till exempel liv- och fondförsäkring, bank, fondförvaltning, IT, återförsäkring, djurförsäkring och hälsaförsäkring. Länsförsäkringar AB:s uppgift är att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader

1. Aktieinnehav i Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar Halland äger 3,7 procent av aktiekapitalet i Länsförsäkringar AB. Aktieinnehavet i Länsförsäkringar AB inräknas i Länsförsäkringars Hallands konsolideringskapital.

2. Styrkan i varumärket

Styrkan i Länsförsäkringars varumärke är resultatet av ett varumärkes- och värderingsarbete som varit konsekvent och långsiktigt. Varumärket är ett sätt att leva och uppträda i kontakt med kunderna och med det lokala samhället i övrigt. Varumärket är fortsatt mycket starkt i relation till konkurrenternas inom branschen för bank, försäkring och pension. Kantar Sifos anseendeundersökning 2016 visar att Länsförsäkringar har det femte högsta anseendet av alla svenska företag - en lista som toppas av Volvo och Ikea. Länsförsäkringar har också under många år legat högt upp när Svenskt Kvalitetsindex redovisar hur nöjda kunderna är med sin bank och sitt försäkringsbolag - den senaste mätningen visade landets högsta kundnöjdhet inom både bank, försäkring och fastighetsförmedling.

3. Liv- och pensionsförsäkring

Länsförsäkringar erbjuder liv- och pensionslösningar till företag och privatpersoner. Länsförsäkringar Fondliv är länsförsäkringsgruppens fondförsäkringsbolag och dotterbolag till Länsförsäkringar AB. Bolaget erbjuder pensionssparande främst inom tjänstepension. Länsförsäkringar Fondlivs produkter distribueras via länsförsäkringsbolagen, franchise och oberoende försäkringsförmedlare. Kunderna erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet. Länsförsäkringars fondutbud består av 39 fonder med eget varumärke och 49 externa fonder. Fonderna under eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas till stora delar av externa förvaltare. Fondlivbolaget förvaltar 114 mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

Länsförsäkringar Liv är länsförsäkringsgruppens livförsäkringsbolag för traditionell förvaltning. Bolaget ägs av Länsförsäkringar AB men drivs enligt ömsesidiga principer med

vinstutdelningsförbud. I Länsförsäkringar Liv sker ingen nyteckning, men här förvaltas traditionell livförsäkring som är tecknad före stängningen i september 2011. Under 2016 har arbetet med att erbjuda kunder möjligheten att villkorsändra försäkringar till Nya Trad fortsatt. Mottagandet från de som hittills fått erbjudandet har varit positivt och villkoren för 41 procent av kunderna har ändrats.

4. Bankverksamhet

Länsförsäkringar Bank är Sveriges femte största retailbank. Bankverksamheten, som enbart finns i Sverige, har en god tillväxt i volymer och lönsamhet samt hög kreditkvalitet. Banken erbjuder privatpersoner, lantbrukare och småföretagare ett brett utbud av banktjänster. Strategin utgår från länsförsäkringsgruppens stora kundbas, Länsförsäkringars starka varumärke och kundägandets principer.

Länsförsäkringar Bank är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB. I bankkoncernen ingår förutom moderbolaget Länsförsäkringar Bank också dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek, Länsförsäkringar Fondförvaltning och Wasa Kredit.

Länsförsäkringar har enligt Svenskt Kvalitetsindex Sveriges mest nöjda kunder på privatmarknaden.

5. Djur- och grödaförsäkring

Agria Djurförsäkring är Länsförsäkringars

specialistbolag för djur- och grödaförsäkring och är marknadsledande i Sverige. Agria är ett renodlat specialistbolag för djurförsäkring och har med stöd av kärnvärden som specialistkunskap, djurvänlighet och empati byggt ett mycket starkt dottervarumärke till Länsförsäkringar. Agria har ett nära samarbete med flera djurägarorganisationer. Verksamheten växer sig även allt starkare på marknader utanför Sverige – idag Storbritannien, Norge och Danmark. Under 2016 startade Agria också verksamhet i Finland.

6. Hälsa

Affärsområde Hälsa inom Länsförsäkringar AB driver produkt- och affärsutvecklingen inom det växande sjukvårds- och gruppörsäkringsområdet. Länsförsäkringar är marknadsledande inom sjukvårdsförsäkring.

Länsförsäkringar försäkrar mer än vart tredje företag i Sverige och erbjuder en sjukvårdsförsäkring som ger företagen och deras medarbetare tillgång till ett antal förebyggande hälso-tjänster. På så sätt hoppas vi kunna bidra till bättre hälsa.

7. Stabil återförsäkring till lägre kostnad

Alla försäkringsbolag har behov av att skydda sin verksamhet mot kostnader för stora enskilda skador och naturkatastrofer. Oftast vänder sig ett försäkringsbolag till speciella återförsäkringsbolag på den internationella marknaden för att försäkra en del av sina risker. Inom länsförsäkringsgruppen har bolagen en naturlig möjlighet att dela riskerna mellan sig.

Länsförsäkringar Halland betalar årligen in en återförsäkringspremie till Länsförsäkringar Sak. Premien baseras bland annat på exponering och skadehistorik, men också på hur stort så kallat självbehåll bolaget väljer. Självbehållet kan jämföras med den självrisk som privatpersoner och företag betalar inom skadeförsäkring. Genom gemensam upphandling och intern återförsäkring behålls den största delen av återförsäkringspremien inom länsförsäkringsgruppen och kostnaderna

för externa återförsäkrare blir mindre och stabilare, något som gynnar Länsförsäkringar Hallands kunder.

8. Övrig samverkan

Förutom den samverkan som sker genom Länsförsäkringar AB så direktäger de 23 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med berörda affärsenheter inom Länsförsäkringar AB, även Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Länsförsäkringar Mäklarservice. I dessa båda bolag deltar Länsförsäkringar Halland med ägarandelarna 3,7 respektive 4 procent. Länsförsäkringar Fastighetsförmedling utgör en viktig säljkanal för Länsförsäkringar Halland och Länsförsäkringar Mäklarservice samordnar erbjudandet gentemot försäkringsförmedlarna.

9. Gemensam utveckling

En av Länsförsäkringar AB:s uppgifter är att driva länsförsäkringsgruppens gemensamma utvecklingsarbete för att stärka länsförsäkringsbolagens konkurrenskraft och öka värdet för kunderna.

Ett antal fokusområden har arbetats fram tillsammans med länsförsäkringsbolagen. De finns inom områden där större förflyttningar behöver genomföras för att möta länsförsäkringsgruppens gemensamma strategier. Fokusområdena hanterar förändringar inom kundmötet, erbjudandet och beslutsstödet.

Extra fokus på digitala förflyttningar och förenklade erbjudanden

Under 2016 levererades gemensam utveckling för cirka 400 Mkr. Här följer några exempel på leveranser och arbete:

■ "Mina sidor"

Länsförsäkringars inloggade kundmöte, "Mina sidor" på internet, har uppdaterats enligt Länsförsäkringars nya visuella profil. Startsidan har gjorts tydligare, navigeringen är enklare, nyheter kan publiceras på startsidan och medgivande för autogiro kan signeras digitalt. "Mina sidor" är nu också responsiva.

■ Motorförsäkringar

Informationen om motorförsäkringar på internet är nu mer detaljerad, vilket gör det enklare att göra en skadeanmälan. Kunden får också erbjudande om att teckna vagnskadeförsäkring då garantin är på väg att upphöra.

■ Intresseanmälan för tjänsteföretag

Tjänsteföretag kan nu göra intresseanmälan och teckna försäkring på internet.

■ Fondbyten

Fondbyten kan nu göras på internet på samma sätt som i Länsförsäkringars app.

■ LF-appen

Vår app har fått nytt utseende, hanteringen av sparande har förenklats, kunder på resande fot kan hitta vårdgivare via karta och meddeladehanteringen har utökats.

■ Bygg- och inbrottsskador

Gemensamma arbetssätt för skadekundmötet har levererats.

■ Systemstöd för försäkringsprodukter

Arbetet med ett nytt modernare systemstöd för hantering av försäkringsprodukter fortsätter intensivt. Omfattningen är boende, båt, rese- och olycksfallsförsäkringar. Det nya systemstödet kommer att börja användas i inledningen av 2017.

■ Systemstöd för företags- och lantbruksförsäkringar

Motsvarande förenklingar av produkter och erbjudanden görs också för företags- och lantbruksförsäkringar.

■ Ny tariff för försäkring av tunga lastbilar

Arbete med införande i systemstöden pågår och planeras att tas i bruk samband med förnyelser från och med april 2017.

■ Nytt verktyg för bilklassning

För motorförsäkringar pågår också arbetet med nytt verktyg för bilklassning, leverans i januari 2017.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Halland får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för 2016, bolagets 127:e verksamhetsår.

FÖRETAGSBESKRIVNING

Länsförsäkringar Halland (549202-0028), som startade den 1 september 1889, har idag 98 610 (96 090) försäkringstagare, som tillsammans äger bolaget.

Målsättningen för Länsförsäkringar Halland är att ge ägarna ekonomisk trygghet och säkerhet genom att tillhandahålla prisvärda försäkringar och finansiella tjänster.

"Länsförsäkringsgruppen" är en samverkan mellan 23 självständiga länsförsäkringsbolag, alla ägda av sina kunder. Länsförsäkringar Halland är ett av dessa länsförsäkringsbolag. För länsförsäkringsbolagens gemensamma service och utvecklingsverksamhet äger bolagen tillsammans Länsförsäkringar AB där Länsförsäkringar Halland äger 3,7 procent. I helägda dotterföretag till Länsförsäkringar AB (LFAB) bedrivs livförsäkring, bank- och fondverksamhet, industriförsäkring, trafikförsäkring samt djur- och grädförsäkring.

I egen koncession tecknar Länsförsäkringar Halland försäkring avseende sjuk- och olycksfall, motorfordon, fartyg med begränsning till fritidsbåtar, allmän ansvarighet, annan förmögenhetsskada samt rättsskydd.

I Hallands län är det Länsförsäkringar Halland som har kundkontakterna och som svarar för försäljning och kundservice av gemensam (förmedlad) verksamhet, när det gäller länsförsäkringsgruppens samtliga försäkrings- och banktjänster exklusive viss skadereglering avseende livförsäkring och vissa Agria-produkter.

Länsförsäkringsbolagen arbetar nära kunderna. Genom att vi samarbetar får vi den produktbredd, finansiella styrka och de specialistkunskaper som behövs för att tillgodose olika kunders behov.

RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Försäkringsrörelsen

Premieinkomsten brutto uppgick till 750,7 Mkr (678,4). Premieinkomst i direkt försäkring ökade med 69,8 Mkr (-36,0) medan mottagen återförsäkring med 2,4 Mkr (-1,0). Ökningen av premieinkomsten i direkt försäkring kommer utav att premierna nu redovisas brutto innan avdragna rabatter (motsvarar 31,1 Mkr) och utifrån beståndstillväxt inom framförallt företag, lantbruk och motor. Kostnaden för premier för avgiven återförsäkring uppgick till 62,2 Mkr (59,3). Kostnadsökningen kommer utav sänkt självbehåll inom olycksfall från 5,0 Mkr till 2,0 Mkr och av beståndstillväxt inom trafikförsäkring. Premieintäkt f.e.r. ökade med 11,8 procent till 677,4 Mkr (606,0). Av ökningen kommer 5,0 procent från att rabatterna flyttats från premieintäkten till posten Återbäring & rabatter och 6,8 procent från ökningen i direkt försäkring.

Under verksamhetsåret inträffade 21 893 skador vilket är 213 fler än 2015. Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring ökade med 42,0 Mkr till 479,1 Mkr (437,1) och de försäkringstekniska avsättningsarna för oregrerade skador minskade till 1 353,5 Mkr (1 418,0). Minskningen kommer av att bolaget drabbades av en stor storm i slutet av 2015. Återförsäkrarens andel i försäkringsersättningar uppgick till 284,7 Mkr (332,8). Minskningen kommer från stormen under 2015 där återförsäkrarens andel uppgick till 84,6 Mkr. Avvecklingsresultatet för tidigare års skador uppgick till 28,6 Mkr (37,6), medan återförsäkrarens andel uppgick till -3,4 Mkr (-22,9). Totala försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring minskade med 17,0 Mkr och uppgick till 453,0 Mkr (470,0). En ökning av skadekostnaderna på 14,4 Mkr finns dock inom kasko, på grund av högre frekvens, medan vi ser en stor minskning av skadekostnaderna inom företag/fastighet och lantbruk som en följd av minskade storskador. Under året har diskonteringsräntan för trafikaffären sänkts från 1,25 procent till 0,6 procent och

för olycksfallsaffären från 1,25 procent till 1,0 procent. Detta ger en resultateffekt på -21,2 Mkr för 2016. Mer information om bolagets risker i försäkringsrörelsen framgår av not 2.

Försäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter uppgick till 110,1 Mkr (72,4). Anledningen till resultatförbättringen före rabatter är minskade skadekostnader och ökade premier, men även att rabatterna nu redovisas tillsammans med återbäringen. Den kraftiga ökningen av driftskostnaderna kommer utav en engångseffekt under 2015 då kostnaderna minskades med 28 Mkr, men är även en följd av IT investeringar, 18 Mkr, och ökade personalkostnader.

Tekniska resultatet efter återbäring och rabatter uppgick till 14,0 Mkr (12,4). Avsättning till återbäring uppgår till 65 Mkr som kommer att utbetalas under 2017.

Kapitalförvaltning

Placeringsstillgångarna uppgick till 3 567 Mkr (3 199) vid verksamhetsårets slut. Ökningen av placeringsstillgångarna kommer från en god avkastning och ett bra resultat i sakförsäkringsaffären under året.

Den totala avkastningen på placeringsstillgångar uppgick till 292,9 Mkr (180,6). Den svenska ränteportföljen gav en avkastning på 2,4 procent (2,5) och utländska ränteportföljen avkastade 7,5 procent (-2,3). Aktieplaceringar har under året haft en totalavkastning på 10,2 procent (6,2). Private Equity och övriga strategier avkastade 2,6 procent (23,3) och strategiska placeringar (fastigheter och aktier i LFAB) avkastade 15,0 procent (10,1). Den totala kapitalavkastningen på hela portföljen uppgick till 9,2 procent (6,7) varav direktavkastning 1,0 procent (0,9). Då bolaget har en stor andel globala aktier i portföljen har bolaget valt att valutasäkra EUR, USD, GBP och JPY för att minska risken i portföljen. Under 2016 gav detta ett negativt bidrag på 0,5 procent. I not 2 beskrivs bolagets valutastrategi, vilka risker som finns i bolagets placeringsstillgångar och hur placeringarna är

fördelade mellan de olika tillgångsslagen.

Liv och Bank

Resultatet för bolagets förmedlade liv- verksamhet uppgick under verksamhetsåret till -6,2 Mkr (-1,2). Anledningen till resultatförsämringen beror på att bolaget under 2016 minskade sina premieinbetalningar som en följd av att bolagets försäljningsmål inte uppfyllades. Därutöver har bolaget inte lyckats anpassa sig till den nya ersättningsmodellen som kom under 2014. Det totala försäkringskapitalet på liv ökade med 180,9 Mkr till 5 575 Mkr (5 394) och premieinkomsten minskade med 8 Mkr till 210,4 Mkr (218,3).

Bolagets förmedlade bankverksamhet genererade ett resultat på -17,3 Mkr (15,0). Resultatförsämringen kommer utav kreditförluster på 18,1 Mkr (+3,4), minskade räntemarginaler som ledde till uteblivna intäkter på 6,8 Mkr och ökade personalkostnader på 10,9 Mkr. Bankvolymerna ökade med 1 281 Mkr (861) till en total volym på 15 826 Mkr (14 546). Liv- och bankverksamheterna redovisas som övriga intäkter och kostnader i resultaträkningen under rubriken Resultat förmedlad affär.

Resultat

Koncernens resultat före skatt uppgick till 235,0 Mkr (175,1) och efter skatt till 201,8 Mkr (136,8). Skatt på årets resultat uppgick till -25,5 Mkr (-38,3) och består av uppskjuten skatt -36,3 Mkr (2,3), skatt hänförlig till tidigare år 13,4 Mkr (0) och årets skattekostnad -2,6 Mkr (-40,6).

Resultatutvecklingen i övrigt samt ekonomisk ställning framgår av femårsöversikten längre fram i årsredovisningen.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms vara väl balanserad. Den genomsnittliga skadeprocenten f.e.r på 69,5 procent (73,4) under senaste 5-årsperioden återspeglar försäkringsrisken.

För att begränsa riskerna i försäkringsrörelsen tecknar bolaget återförsäkring. Återförsäkringsskyddet beskrivs mer ingående i not 2.

Den mottagna återförsäkringsaffären innehåller huvudsakligen svensk affär.

Premieinkomsten uppgick under verksamhetsåret till 41,2 Mkr (38,8) eller 5,5 procent (5,7) av premieinkomsten i direkt försäkring. Största risken i mottagen affär bedöms vara andelen i Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i Nordiska Kärnförsäkringspoolen uppgår för bolagets del till 1,5 MEUR.

Bolagets försäkringsrisker beskrivs mer ingående i not 2.

Marknadsrisker

I vår kapitalförvaltning har vi identifierat placeringsrisker bestående av kursrisk, valutarisk, koncentrationsrisk, fastighetsrisk samt ränterisk. I not 2 lämnas en mer ingående redogörelse över bolagets marknadsrisker och dess riskhantering.

Dotterföretag

Länsförsäkringar Halland har två dotterföretag enligt not 16: Länsförsäkringar Halland Förvaltnings AB och Länsförsäkringar Halland Holding AB. Länsförsäkringar Halland Förvaltnings AB äger, tillsammans med ytterligare 20 länsbolagsanknutna dotterföretaget, Humlegården Holding AB. Under året har Humlegården Holding AB 1, Humlegården Holding AB 2 och Humlegården Holding AB 3 fusionerats ihop till ett bolag; Humlegården Holding AB. Länsförsäkringar Halland Förvaltnings AB:s ägarandel i Humlegården uppgår till 2,6 procent (2,6). Länsförsäkringar Halland Holding AB äger tillsammans med 9 Länsbolag PE Secondary PE Investments S.A. som förvaltar private equity investeringar. Länsförsäkringar Halland Holding AB ägarandel uppgår till 8,8procent (8,8).

Intressebolag

Länsförsäkringar Halland har ett intressebolag, Försäkringsmäklarna i Väst AB enligt not 1 Länsförsäkringar Hallands ägarandel i bolaget uppgår till 48 procent (48). Se vidare not 20.

INFORMATION OM ICKE-FINANSIELLA RESULTATINDIKATORER

Uppförandekod – bolagets riktlinje runt etik och moral

Försäkring innebär att vi har ett gemensamt ansvar för människors trygghet. Vår omfattande försäkrings- och finansverksamhet medför att våra kunder skall känna förtroen-

de och tillit till hur bolaget och dess personal hanterar och förvaltar varje enskild persons eller företags särskilda försäkringsbehov. De skall dessutom känna förtroende för att den information som lämnas stannar hos oss och inte riskerar att spridas.

Styrelsen för Länsförsäkringar Halland har fastställt en uppförandekod som varje medarbetare skall ta del av och verka efter. I samband med anställning sker en grundlig genomgång av bolagets uppförandekod som bland annat hanterar frågor om etik och moral, diskriminering, korruption, gåvor, mutor, penningtvätt och finansiering av terrorism.

Varje år genomförs en genomgång av uppförandekoden inom alla grupper i bolaget för att uppdatera medarbetarna på vilka regler som gäller.

HÅLLBARHETSARBETET 2016

Länsförsäkringar Halland bidrar till en hållbar samhällsutveckling genom att integrera sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter i vår kärnverksamhet. Vi bidrar med kunskap och kompetens till nytta för våra kunder och det halländska samhället.

Länsförsäkringar Hallands ambition är att bidra till ett samhälle där människor är trygga, lika värda och där mångfalden är och förblir en självklar tillgång. Vi ställer höga krav på oss själva, men också på våra leverantörer och samarbetspartners vad gäller affärsetik, miljöpåverkan och socialt ansvarstagande.

Vi drivs av vår vision "Ett tryggt Halland att leva och bo i" samt av våra värderingar: Halländska, Hållbara, Hängivna.

Våra fokusområden:

- Samhällsengagemang & Skadeförebyggande arbete
- Miljö och Klimat (naturskador)
- Ansvarsfulla investeringar & kreditgivning

Samhällsengagemang & Skadeförebyggande arbete

Vårt samhällsengagemang och skadeförebyggande arbete syftar till att stödja det lokala samhället så att hallänningarna löper minskad risk att drabbas av brott, skador och olyckor. Därför har vi bland annat delat ut tusentals reflexer utanför skolor och arbetsplatser under året, samt anordnat första hjälpenutbildningar och vattensäkerhetsdagar genom "Säker Sommar".

Flera av de 35 000 brandsläckare vi delade ut till våra kunder 2015, har förebyggt villabränder under 2016. Vi har även fortsatt vårt samarbete med Räddningstjänsterna och stöttat inköp av fler släckgranater, då det visat sig vara en mycket effektiv släckmetod.

Miljö & klimat

Vi vill också främja hallänningarnas hälsa och bidra till en positiv miljöutveckling genom vår miljöpolicy. Vi följer de lagar och krav som ställs på oss. Vi minimerar våra egna utsläpp och vi ser till att medarbetare hela tiden ökar sin kunskap och förståelse om den miljöpåverkan som vår verksamhet har på människa och natur.

Internt följer vi våra tjänsteresor och

resultat och våra investeringar placeras ansvarsfullt enligt bolagets placeringsriktlinjer som innefattar hur vi arbetar med att förvalta våra tillgångar på ett ansvarsfullt sätt. Vår kreditgivning ska spegla vår etik och långsiktigt ansvarstagande för samhälle och miljö.

Compliance gör uppföljningar om efterlevnaden av samtliga policys som är lagstadgade och rapporterar till företagsledning och styrelse.

Konferenser och nätverk

Under 2016 har vi även varit med och arrangerat konferenser på ämnet Hållbart ledarskap och Klimatförändringar, samt ingått i ett antal regionala nätverk för utvecklings- och förändringsarbete inom hållbarhet.

konstaterar att tågresor prioriteras framför flyg och bil när så är möjligt. Personalen har fått tillgång till tågkort för regionala tågresor i tjänsten. En hel del personliga möten har kunnat ersättas av möten via videolänk, vilket resulterat i insparade resor men också en tidsbesparing.

2016 genomfördes en energikartläggning på samtliga våra fastigheter och ett flertal energibesparande åtgärder har vidtagits. Källsortering av avfall har också utvidgats på flera kontor under året.

Vi är certifierade enligt ISO 14001 och har varje år revisioner som säkerställer att vi lever upp till vad vi lovar.

Ansvarsfulla investeringar

Kapitalförvaltningen är en viktig del av vårt

ingår vi i ett nationellt nätverk bestående av naturskadesamordnare från varje länsbolag.

Länsförsäkringar Halland deltar även i ett femårigt forskningsprojekt om klimatanpassningsåtgärder ihop med SMHI och SEI (Stockholm Environment Institute).

Sociala risker

Sociala risker hänger samman med sociala problem i ett samhälle, exempelvis skador, olyckor och brott till följd av utanförskap, arbetslöshet, avsaknad av goda förebilder och civillurage.

Länsförsäkringar Hallands samhällsengagemang stödjer sociala insatser som bidrar till att motverka detta. Några exempel är stöd till föräldraföreläsningar, breddidrott genom Hallands skolidrottsförbund och Grannsamverkan mot brott.

Risk för korruption, mutor etc.

De senaste åren har kraven ökat på den finansiella branschens transparens och etiska agerande. Vi välkomnar den utvecklingen.

När det gäller korruption följer vi de lagar och krav som ställs på oss och har även dokumenterat hur vi som anställda bör agera i vardagen i bolagets Uppförandekod.

Personalfrågor

Under året har bolaget samlat privatsäljare i ett gemensamt Försäkringscenter vid huvudkontoret i Halmstad. Gruppen består av tolv privatsäljare med uppdrag att hantera inkommande telefon och digitala kanaler för alla privata försäkringar med fokus på proaktiv kundvård och breddförsäljning på befintliga kunder. I samband med att bolaget samlade privatsäljarna i Halmstad minskades antalet privatsäljare på bolagets sex kontor och istället ökades bemanningen på kundtjänst på kontoren till minst två per kontor. Undantaget är kontoret i Hyltebruk som från och med 7 juni är ett renodlat rådgivningskontor för bokade möten.

Bolagets arbetsmiljökommitté sammanträder fyra gånger per år och består av personalchef, HR-specialist och två fackliga företrädare. Arbetsmiljökommittén säkerställer det systematiska arbetsmiljöarbetet och behandlar frågor kring sjukfrånvaro/rehab, olycksfall och tillbud samt genomför en riskanalys. Under 2016 har bolaget genom-

CSR-verkstad

2016 gick också startskottet för pilotprojektet CSR-verkstaden som handlar om att stimulera halländska företag till ett hållbarhetsarbete värt namnet. Under fem utbildningstillfällen har våra företagskunder fått ökad kunskap och praktiska verktyg i hållbart företagande.

Risker och riskhantering inom miljö och hållbarhet

Klimatförändringar & Naturskador

Klimatförändringar och naturskador är ett identifierat riskområde för Länsförsäkringsgruppen i allmänhet och för Länsförsäkringar Halland i synnerhet, eftersom Halland är ett skadedrabbat län i det avseendet. För att gemensamt flytta fram våra positioner,

fört skyddsronder på kontoren i Varberg, Falkenberg, Hyltebruk och Laholm och ergonomironder på kontoren i Kungsbacka och Halmstad enligt fastlagt plan.

Som ett led i arbetet med att stärka prestationskulturen i bolaget genomfördes i augusti/september en fyra dagars ledarskapsutveckling för bolagets alla chefer. Ledarskapsutvecklingen genomfördes i samarbete med Lorensbergs och var uppdelad på två workshops som behandlade "Motivation, Kommunikation och Coachning" och "Leda Förändring".

Rekrytering av nya medarbetare har pågått kontinuerligt under året och främst har det rört ersättningsrekryteringar men även en del utökningar. Vi kan glädjas åt att vi är en attraktiv arbetsgivare och att vi får många kvalificerade sökande som tilltalas av vårt arbetsgivarerbjudande.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER

Överlåtelse av nyteckning av olycksfallsförsäkring för vuxna

Länsförsäkringar Sak har per 2016-01-01 överlåtit nyteckning av olycksfallsförsäkring för vuxna till bolaget.

Under året

Inom affärsområde privat har försäljningstillväxten inom sakförsäkring tagit fart, vilket är ett bevis på att våra kunder tycker att vi har attraktiva erbjudanden. Konkurrensen inom hem/villaförsäkring är fortfarande påtaglig men under 2016 lyckades vi vända trenden och ökade antalet försäkringar med 622 st (-77). Även våra marknadsandelar ökade inom privatboende med 0,5 procent (-0,1) till 36,5 procent vid utgången av 2016. Totalt ökade premiebeståndet inom hem/villaförsäkring med 6,3 Mkr. Inom olycksfallsförsäkring fortsatte tillväxten under 2016, dels som en konsekvens av att vi övertagit nyteckning av olycksfallsförsäkring för vuxna från Länsförsäkringar Sak, men även som en följd av bra försäljning. Försäljningen uppgick till 4,5 Mkr och antalet försäkringar ökade med 2 000 st. Personbilsförsäkringar fortsätter att öka såväl i antal som i marknadsandel. Marknadsandelen ökade med 0,1 procent (-0,4) till 30,3 procent, antalet försäkringar med 1 700 st och premievolymen med 8,5 Mkr. Totalt uppgår premievolymen inom privatmarknaden till 382,2 Mkr (362,1).

Inom affärsområde företag/lantbruk

har vi noterat fortsatt försäljningstillväxt vilket vittnar om att våra kunder är nöjda. Premiebeståndet ökade med 21,4 Mkr (19,9) varav motorförsäkringar med 2,5 Mkr (5,7). Antalet företagsförsäkringar ökade med 325 st (58) och företagsmotorförsäkringar med 369 st (1756). Marknadsandelarna ökade med 1,1 procent (0,3) inom företagsförsäkring till 26,7 procent (25,6) inom tungtrafik så minskade marknadsandelarna med -4,0 procent (2,6) till 53,7 procent. Lantbruksförsäkringar minskade med 7 st (-83) medan vi såg en ökning i premiebeståndet med 3,2 Mkr (2,9) som en följd av premiejusteringar. Totalt uppgår premiebeståndet inom företag- och lantbruksförsäkringar till 333,3 Mkr (311,9).

2016 var ett år med mycket bra skadefall och utan några stora katastrofer. Stormen Urd, som passerade länet under december, medförde inte så stor förödelse och skadekostnaderna slutade på mindre belopp. Den totala skadekostnaden för 2016 års skador uppgick till 478,2 Mkr, vilket är 6,5 Mkr lägre än 2015 trots ett större bestånd. Den största skadan under 2016 var en präm som sjönk utanför Gotland. Skadan är reservsatt till 16 Mkr men som en följd av bolagets återförsäkringsskydd påverkas bolagets skadekostnad endast med 2 Mkr då resten täcks av återförsäkring. Sett över de andra försäkringsgrenarna ser vi en ökad kostnad inom kaskoskador där vi ser en något högre skadefrekvens än 2015.

Inom bankverksamheten har fokus varit på att bredda kundens erbjudande och att locka nya kunder till banken, vilket bolaget lyckats bra med inom privatmarknaden under 2016. Totalt var tillväxten inom privatmarknaden 11,1 procent att jämföras med 2015 då tillväxten uppgick till 8,7 procent. Inom företag- och lantbruksmarknaden har det varit betydligt tuffare och tillväxten under året slutade på 3,9 procent, vilket dock var betydligt bättre än 2015 då tillväxten uppgick till 0,4 procent. Bolagets totala affärsvolym uppgår till 15,8 mdr vid utgången av 2016 och antalet kunder uppgår till 37 050 vilket är en ökning med 1 400 st (580).

Inom bolagets livverksamhet har man under året lagt ihop kapitalrådgivargruppen med livsäljarna inom bolaget. Året har präglats av stor rörlighet inom personalen då vi i slutet av 2015 anställde två nya säljare som utbildades under början på 2016. En

uppsägning plus en pensionsavgång under andra halvan av 2016 har lett till att försäljningsmålen inte uppfyllts under året. Totala premieinkomsten uppgår till 84,1 Mkr (98,2) på våra egna säljare och det förvaltade kapitalet till 2 202 Mkr (1 957).

På finansmarknaderna har det varit ett turbulent år med en start på året som var väldigt volatil och som innan semestern slutade med att Storbritannien röstade för ett utträde ur EU vilket ledde till stora ras på världens börser. Men efter bara några dagar hade marknaden svängt upp och efter en kort tid var hela fallet uttrangerat. Under hösten gick USA till presidentval och vi fick se en valkampanj som saknade motstycke vad gäller uttalanden. Att utfallet av valet sedan slutade med att vi fick ett resultat som inte förutspåddes trodde många skulle skapa oro på börserna igen. Men så blev inte fallet utan valet av Donald Trump har hittills skapat uppgång i marknaderna. Efter den oroliga starten på året återhämtade sig börserna och MSCI world slutade på + 17,1 procent. Räntemarknaden har under årets första halvår präglats av fallande räntor för att sedan vid USA-valet stiga kraftigt för att sedan falla tillbaka lite den sista månaden. Bolaget har efter sommaren ökat på aktieplaceringarna och minskat inom svenska räntebärande placeringar. Totalt uppgick avkastningen i förvaltningen till 9,2 procent (6,9) under året.

Under året har Solvens II-regelverket införts och bolagets arbete fortsätter med att hela tiden utveckla processen utifrån de förändringar som sker. ERSA-processen, bolagets egna risk och solvensanalys, är nu fullt integrerad i bolagets affärsplanering och bolagets verksamhetshjul visar tydligt hur allt hänger ihop. Varje år i Q1 görs en utvärdering av ERSA-processen samtidigt som en utvärdering av bolagets resultat. Detta för att hela tiden utveckla processen till att bli bättre, effektivare och med högre kvalitet.

Återbäring

Under året har en avsättning till återbäring gjorts på 65 Mkr som kommer att utbetalas tillsammans med 2015 års avsättning under hösten 2017.

Efter verksamhetsårets utgång

Händelser efter verksamhetsårets utgång beskrivs i Not 45.

FÖRVÄNTAD UTVECKLING 2017

De finansiella marknaderna står inför många utmaningar under 2017. Hur ska Storbritanniens utträde ur EU gå till? Vad kommer Donald Trump att göra vid makten? Vilka vallöften kommer han att genomföra? Hur kommer maktbalansen i världen att se ut om USA stänger av handeln med stora delar av världen? Vilken roll kommer då Kina att få? Frågorna är många inför 2017. Läger vi därtill att Europa står inför val i såväl Frankrike, Tyskland och Holland där det finns en osäkerhet om utfallet. Det politiska spelet kommer nog fortsätta att påverka de finansiella marknaderna även under 2017 och volatiliteten kommer troligtvis att fortsätta.

Tittar vi på den inhemska ekonomin så ser det bra ut i Sverige. Inflationen har börjat komma upp i slutet på 2016 vilket kan ge centralbanken de svar de behöver för att börja prata om minskade stödköp och på sikt höjning av reporäntan. Den svenska kronan har försvagats mycket under 2016 och kommer troligtvis att stärkas mot såväl USD och EUR under 2017.

Fastighetsmarknaden i Sverige är fortsatt en utmaning och skuldsättningen kommer troligtvis att diskuteras även under 2017.

Våra marknader är alltid under stark konkurrens där alla aktörer, försäkringsbolag såväl som banker, erbjuder helhetslösningar till kunderna inom såväl privat - som företagsmarknaden. Avgörande för att nå framgång kommer bland annat att vara de som erbjuder det bästa kundmötet och möter flest kunder. Bolagets ambition är att fortsätta arbeta med att höja kvaliteten och höja effek-

tiviteten i vår kundbearbetning, oavsett kanal eller mötesplats. Genom att undersöka vad våra kunder tycker om mötet med oss skall vi hela tiden kunna utveckla oss och på sikt förhoppningsvis kunna leverera ett kundmöte i världsklass som är vår vision. Kundnöjdheten mäts genom NPS, Net Promoter Score, inom alla våra arbetsgrupper som möter kund och svaren kommer att analyseras löpande med varje medarbetare.

Inom Livverksamheten är ett huvudmål att erbjuda våra kunder bra rådgivningsmöten där vi skall ta ansvar för att visa på kundens hela pensionssituation och erbjuda kunderna att samla sina pensioner på ett ställe inom Länsförsäkringar. Detta för att ge kunderna en bättre helhetbild. Vår målsättning är att följa våra kunder under hela vägen till pensionen. Under 2017 är det även fokus på att fortsätta arbetet med att presentera det nya erbjudandet för våra traditionella Livsparare med lägre garantinivåer men med högre tillväxtpotential.

Bolagets övergripande mål är att växa och utveckla vår sakförsäkringsaffär. Med fokus på boende, personbil och företagsförsäkringar är målet att öka beståndet med 5 500 st försäkringar under 2017. Inom bolagets förmedlade bankverksamhet är målet att skapa lönsamhet med tillväxt på 8,8 procent under 2017. Vi fortsätter vår långsiktiga strategi att etablera oss som småföretagarbanken, trots initiala underskott. Den förmedlade livaffären genererade ett stort underskott 2016 och målet för 2017 är att halvera underskottet genom ökad försäljning och minskade kostnader. Inom liv och pension är

målet att flytta in 30 Mkr i externt kapital och inom skador att vår skadekvot skall understiga 27 procent. Det är också av vikt att bolagets driftkostnader hålls på låga nivåer för att bolaget skall kunna behålla konkurrenskraften.

Principer och processer för ersättningar och förmåner till ledningen

Information om principer och processen för ersättningar finns beskrivet i not 1.

Koncernen

Koncernen - Länsförsäkringar Halland - består av moderbolaget Länsförsäkringar Halland (549202-0028) och dotterföretagen Länsförsäkringar Hallands Förvaltningsaktiebolag (556596-0837) och Länsförsäkringar Halland Holding AB (556972-5376)

Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Koncernens fria kapital inklusive årets resultat uppgår till 1 877 Mkr (1 672).

Vinstdisposition (not 28)

Moderbolaget

Till bolagsstämman
förfogande står:

balanserat resultat	1 050 414 tkr
årets resultat	178 914 tkr
	1 229 328 tkr

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att sammanlagt 1 229 328 252 kr balanseras i ny räkning.

Inga avsättningar till bundna reserver ska göras i koncernen.

Femårsöversikt

RESULTAT KONCERNEN (Tkr)	2016	2015	2014	2013	2012
Premieintäkter f.e.r.	677 357	606 028	629 600	543 000	526 900
Kapitalavkastning i försäkringsrörelsen	42 349	32 642	22 600	27 200	24 600
Försäkringsersättningar f.e.r.	-453 020	-470 047	-466 300	-457 500	-402 800
Driftskostnader f.e.r.	-155 272	-99 326	-112 600	-96 700	-98 100
Övriga tekniska kostnader	-4 954	-2 382	-2 500	-	-
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen före återbäring och rabatter	106 460	66 915	70 800	16 000	50 600
Återbäring	-65 000	-60 000	-11 500	-	-
Guldkundsrabatt	-31 162	-	-	-	-
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen efter återbäring och rabatter	10 298	6 915	59 300	16 000	50 600
Finansrörelsens resultat	242 617	156 035	157 200	97 000	-88 100
Övriga intäkter och kostnader	-25 624	12 162	-38 000	-45 000	-41 100
Resultat före dispositioner och skatt	227 291	175 112	251 900	128 200	106 500
Årets resultat	201 784	136 791	216 300	105 200	125 400
EKONOMISK STÄLLNING (TKR)					
Placeringsstillgångar, verkligt värde	3 567 020	3 199 033	2 960 600	2 476 100	2 274 100
Premieinkomst f.e.r.	688 492	619 087	639 000	556 900	527 500
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	1 781 291	1 695 954	1 213 700	926 000	866 100
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 877 129	1 672 485	1 532 800	1 313 700	1 208 400
Uppskjuten skatt	325 449	288 307	289 800	253 500	230 500
Konsolideringskapital	2 202 579	1 960 793	1 822 600	1 567 200	1 438 900
NYCKELTAL enligt Solvens II **					
Kapitalbas *	2 189 307	1 949 599	-	-	-
Minimikapital *	241 602	216 341	-	-	-
Solvenskapitalkrav *	966 406	865 366	-	-	-
NYCKELTAL					
Försäkringsrörelsen					
Skadeprocent f.e.r. *	66,9%	77,6%	74,1%	84,3%	76,4%
Driftskostnadsprocent f.e.r. *	22,4%	15,5%	17,9%	17,8%	18,6%
Totalkostnadsprocent f.e.r.	89,3%	93,0%	91,9%	102,1%	95,1%
Kapitalförvaltningen					
Direktavkastning	1,0%	0,9%	0,3%	0,5%	0,8%
Totalavkastning	9,2%	6,9%	10,3%	8,2%	5,7%
Konsolideringsgrad (%)	320	318	310	281	273

* Avser moderbolaget

** Metod för beräkning finns beskriven i not 2

Resultaträkning

Resultaträkning för koncernen (Tkr)	Not	2016	2015
FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieintäkter före avgiven återförsäkring	3	739 560	665 350
Premier för avgiven återförsäkring		-62 203	-59 322
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		677 357	606 028
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	42 349	32 642
Försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	5	-474 614	-541 015
Återförsäkrars andel av försäkringsersättningar	5	21 595	70 968
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-453 020	-470 047
Driftskostnader	6	-155 272	-99 326
Övriga tekniska kostnader	7	-4 954	-2 382
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		106 460	66 915
Återbäring och rabatter		-96 162	-60 000
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		10 298	6 915
Kapitalavkastning	8-11	287 479	189 129
Andelar av resultat i intresseföretag	11,20	-2 531	-452
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-42 349	-32 642
Resultat kapitalavkastning		242 617	156 035
Övriga intäkter	12	112 902	115 521
Övriga kostnader	13	-138 526	-103 359
Resultat förmedlad affär		-25 624	12 162
Resultat före skatt		227 291	175 112
Skatt på årets resultat	15	-25 508	-38 321
Årets resultat		201 784	136 791
Rapport över totalresultat för koncernen (Tkr)		2016	2015
ÅRETS RESULTAT		201 784	136 791
Övrigt totalresultat			
Omvärdering av rörelsefastigheter		3 667	3 667
Skatt hänförlig till komponenter avseende övrigt totalresultat		-807	-807
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt		2 860	2 860
Årets totalresultat		204 644	139 652

Resultaträkning

Resultaträkning för moderbolaget (Tkr)	Not	2016	2015
TEKNISK REDOVISNING			
Premieinkomst	3	750 695	678 409
Premier för avgiven återförsäkring		-62 203	-59 322
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-11 135	-13 059
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		677 357	606 028
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	42 349	32 642
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring	5	-479 094	-437 087
Återförsäkrars andel	5	69 581	43 364
<i>Förändring i Ausättning för oreglerade skador</i>			
Före avgiven återförsäkring		4 480	-103 929
Återförsäkrars andel		-47 986	27 604
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-453 020	-470 047
Driftskostnader	6	-151 605	-93 816
Övriga tekniska kostnader	7	-4 954	-2 382
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		110 128	72 425
Återbäring och rabatter		-96 162	-60 000
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		13 965	12 425
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Kapitalavkastning intäkter	8,11	132 991	297 935
Kapitalavkastning kostnader	9,11	-33 128	-60 651
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10,11	206 094	21 000
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10,11	-13 097	-77 305
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-42 349	-32 642
Kapitalavkastning		250 511	148 337
Övriga intäkter	12	112 902	115 521
Övriga kostnader	13	-138 526	-103 359
Resultat förmedlad affär		-25 624	12 162
Icke-tekniskt resultat		224 887	160 499
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		238 852	172 924
Bokslutsdispositioner			
Förändring säkerhetsreserv	14	-43 769	-85 383
Periodiseringsfond	14	-	-41 751
Förändring övriga bokslutsdispositioner	14	661	-3 659
Resultat före skatt		195 744	42 131
Skatt på årets resultat	15	-16 831	-10 693
Årets resultat		178 914	31 438
Rapport över totalresultat för moderbolaget (Tkr)			
ÅRETS RESULTAT		178 914	31 438
Övrigt totalresultat		-	-
Årets totalresultat		178 914	31 438

Finansiell ställning

Rapport över finansiell ställning för koncernen (Tkr)	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	16	-	-
<i>Materiella tillgångar</i>			
Rörelsefastigheter	17,23	197 400	156 625
Inventarier	18	7 190	7 696
S:a materiella tillgångar		204 590	164 321
Förvaltningsfastigheter	17,23	123 421	118 296
Aktier och andelar i intresseföretag	20,23	13 001	8 298
Aktier och andelar	21,23	2 269 095	1 788 504
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22,23	902 985	816 374
Derivat	23	3 974	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	23	385	287
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	24	284 773	332 760
Aktuell skattefordran		-	-
Övriga fordringar		237 019	235 199
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		101 798	108 522
Likvida medel	26	56 759	302 951
S:A TILLGÅNGAR		4 197 799	3 875 513
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Omvärderingsreserv		8 581	5 721
Balanserade vinstmedel inkl. periodens resultat	27,28	1 868 548	1 666 764
S:a eget kapital		1 877 129	1 672 485
Försäkringstekniska avsättningar	30-32	1 781 291	1 695 954
Uppskjuten skatteskuld	15	325 448	288 307
Övriga avsättningar	33	9 818	10 300
Derivat	23	9 165	-
Aktuell skatteskuld		22 428	40 299
Övriga skulder	34	148 230	147 465
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	36	24 289	20 703
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		4 197 799	3 875 513

Uppgifter om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se Not 39 och Not 40

Balansräkning

Balansräkning för moderbolaget (Tkr)	Not	2016	2015
TILLGÅNGAR			
<i>Placeringstillgångar</i>			
Byggnader och mark	17,23	320 821	274 921
Aktier och andelar i koncernföretag	19,23	375 860	312 815
Aktier och andelar i intresseföretag	20,23	13 001	8 084
Aktier och andelar	21,23	1 893 375	1 475 828
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22,23	902 985	816 374
Derivat	23	3 974	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	23	385	287
S:a placeringstillgångar		3 510 400	2 888 311
<i>Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	24	284 773	332 760
<i>Fordringar</i>			
Fordringar avseende direkt försäkring		157 646	151 703
Fordringar avseende återförsäkring		23 714	52 576
Aktuell skattefordran		-	-
Övriga fordringar		55 659	30 920
S:a fordringar		237 019	235 199
<i>Andra tillgångar</i>			
Materiella tillgångar	18	7 190	7 696
Kassa och bank	26	56 613	302 805
Övriga tillgångar		-	-
S:a andra tillgångar		63 803	310 502
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		8 461	6 545
Förutbetalda anskaffningskostnader	25	31 394	36 962
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		61 942	65 015
<i>S:a förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>		<i>101 797</i>	108 522
S:A TILLGÅNGAR		4 197 792	3 875 292

Balansräkning

Balansräkning för moderbolaget (Tkr)	Not	2016	2015
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	27,28		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Reservfond		5 000	5 000
Uppskrivningsfond		46 325	46 325
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst		1 050 414	1 018 976
Årets resultat		178 914	31 438
S:a eget kapital		1 280 653	1 101 739
<i>Obeskattade reserver</i>			
Säkerhetsreserv	29	671 152	627 383
Utjämningsfond	29	48 900	48 900
Periodiseringsfond	29	41 751	41 751
Överavskrivningar	29	2 998	3 659
S:a obeskattade reserver		764 800	721 693
<i>Försäkringstekniska avsättningar</i>			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	30	302 731	277 915
Avsättning för oreglerade skador	31	1 353 560	1 358 039
Avsättning för återbäring och rabatter	32	125 000	60 000
S:a försäkringstekniska avsättningar		1 781 291	1 695 954
<i>Andra avsättningar</i>			
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	33	9 504	9 987
Uppskjuten skatteskuld	15	157 119	129 461
Övriga avsättningar		313	313
S:a avsättningar för andra risker och kostnader		166 936	139 761
<i>Skulder</i>			
Skulder avseende direktförsäkring	35	81 005	72 090
Skulder avseende återförsäkring		28 041	43 441
Aktuell skatteskuld		22 428	40 299
Derivat	23	9 165	-
Övriga skulder	34	39 184	39 613
S:a skulder		179 823	195 444
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	36	24 289	20 703
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		4 197 792	3 875 292

Förändring i eget kapital

Rapport över förändring i eget kapital Koncernen (Mkr)	Balanserade vinstmedel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2015-01-01	1 313 708	219 125	1 532 833
Omföring av föregående års resultat	219 125	-219 125	-
<i>Årets totalresultat</i>			
Årets resultat	-	136 791	136 791
Årets övriga totalresultat	2 860	-	2 860
S:a årets totalresultat	2 860	136 791	139 652
Utgående eget kapital 2015-12-31	1 535 693	136 791	1 672 485
Ingående eget kapital 2016-01-01	1 535 693	136 791	1 672 485
Omföring av föregående års resultat	136 791	-136 791	-
<i>Årets totalresultat</i>			
Årets resultat	-	201 784	201 784
Årets övriga totalresultat	2 860	-	2 860
S:a årets totalresultat	2 860	201 784	204 644
Utgående eget kapital 2016-12-31	1 675 345	201 784	1 877 129

Rapport över förändring i eget kapital

Moderbolaget (Mkr)	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Totalt eget kapital
	Reservfond	Uppskrivn-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2015-01-01	5 000	46 325	833 874	185 102	1 070 301
Omföring av föregående års resultat	-	-	185 102	-185 102	-
<i>Årets totalresultat</i>					
Årets resultat	-	-	-	31 438	31 438
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-	-
S:a årets totalresultat	-	-	-	31 438	31 438
Utgående eget kapital 2015-12-31	5 000	46 325	1 018 976	31 438	1 101 739
Ingående eget kapital 2016-01-01	5 000	46 325	1 018 976	31 438	1 101 739
Omföring av föregående års resultat	-	-	31 438	-31 438	-
<i>Årets totalresultat</i>					
Årets resultat	-	-	-	178 914	178 914
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-	-
S:a årets totalresultat	-	-	-	178 914	178 914
Utgående eget kapital 2016-12-31	5 000	46 325	1 050 414	178 914	1 280 652

Kassaflöden

Rapport över kassaflöden (Tkr)	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016	2015	2016	2015
Den löpande verksamheten					
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		227 291	175 112	238 852	172 923
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	41	-172 022	-77 077	-175 904	-74 891
Betald skatt		-7 043	4 427	-7 044	4 426
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder		48 226	102 461	55 905	102 459
Förändringar i finansiella placeringstillgångar		-326 564	125 249	-326 564	125 249
Förändringar i övriga rörelsefordringar		13 019	-92 266	13 019	-92 266
Förändringar i övriga rörelseskulder		-3 330	38 173	-3 328	38 175
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-268 649	173 617	-260 968	173 616
Investeringsverksamheten					
Nettoinvestering i immateriella tillgångar		-	-	-	-
Nettoinvestering i materiella tillgångar		14 776	-1 645	14 776	-1 645
Kassaflöde från investeringsverksamheten		14 776	-1 645	14 776	-1 645
Finansieringsverksamheten					
		-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-	-	-	-
Årets kassaflöde		-253 873	171 972	-246 192	171 971
Likvida medel / Kassa och bank vid årets början		302 951	130 979	302 805	130 834
Likvida medel / Kassa och bank vid årets slut	26	56 759	302 951	56 613	302 805

Resultatanalys

RESULTATANALYS

MODERBOLAGET

MODERBOLAGET	Not	Direkt försäkring i Sverige							
		Totalt 2016	Hem Villa Fritidshus	Företag Fastighet Lantbruk	Sjuk och olycksfall	Motorfordon Kasko	Trafik	Summa direkt försäkring i Sverige	Mottagen återför- säkring
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat (Tkr)									
Premieintäkt f.e.r.	A	677 357	143 860	178 130	22 515	189 142	101 743	635 391	41 966
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		42 349	2 292	3 265	2 862	2 178	18 622	29 219	13 130
Försäkringsersättningar f.e.r.	B	-453 020	-102 291	-78 133	-21 409	-126 422	-86 466	-414 721	-38 298
Driftskostnad f.e.r.		-151 605	-27 912	-59 336	-4 853	-38 947	-20 118	-151 166	-439
Övriga tekniska kostnader		-4 954	-	-	-	-	-4 954	-4 954	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		110 128	15 950	43 927	-886	25 950	8 827	93 769	16 359
Återbäring		-65 000	-14 528	-20 228	-2 307	-17 596	-10 342	-65 000	-
Guldkundsrabatt		-31 162	-11 203	-6 013	-1 783	-8 273	-3 890	-31 162	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring och rabatter		13 965	-9 781	17 686	-4 976	82	-5 405	-2 394	16 359
Avvecklingsresultat f.e.r.									
Avvecklingsresultat, brutto		28 605	18 532	16 894	2 193	2 523	-6 235	33 907	-5 302
Återförsäkrarens andel		-3 363	-2 940	7 013	-1 937	295	-5 794	-3 363	-
Avvecklingsresultat f.e.r.		25 242	15 593	23 906	256	2 818	-12 029	30 544	-5 302
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring									
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		302 731	75 002	78 143	11 716	84 828	51 158	300 847	1 885
Avsättning för oreglerade skador		1 353 560	62 947	175 750	139 021	30 876	520 578	929 172	424 387
Avsättning för återbäring		125 000	27 764	38 648	4 245	34 222	20 122	125 000	-
Summa försäkringstekniska avsättning före avgiven återförsäkring		1 781 291	165 712	292 541	154 983	149 926	591 858	1 355 019	426 272
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar									
Avsättning för oreglerade skador		284 773	1 712	88 566	4 261	-16	190 249	284 773	

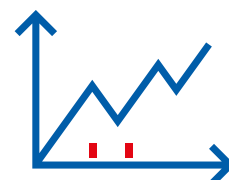
NOTER TILL RESULTATANALYS

NOT A

Premieintäkt f.e.r.	677 357	143 860	178 130	22 515	189 142	101 743	635 391	41 966
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	750 695	158 572	220 775	25 151	192 087	112 864	709 450	41 245
Premier för avgiven återförsäkring	-62 203	-11 319	-39 093	-1 720	-682	-9 389	-62 203	-
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-11 135	-3 393	-3 552	-917	-2 263	-1 731	-11 856	721

NOT B

Försäkringsersättningar f.e.r.	-453 020	-102 291	-78 133	-21 409	-126 422	-86 466	-414 721	-38 298
Utbetalda försäkringsersättningar	-409 513	-105 583	-89 606	-13 598	-119 593	-53 890	-382 270	-27 243
Före avgiven återförsäkring	-435 177	-101 700	-131 440	-11 233	-110 172	-53 389	-407 934	-27 243
Återförsäkrarens andel	69 581	9 856	50 942	0	1 882	6 901	69 581	-
Skaderegleringskostnader	-43 917	-13 740	-9 108	-2 364	-11 303	-7 402	-43 917	-
Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.	-43 506	3 293	11 473	-7 812	-6 829	-32 576	-32 451	-11 055
Före avgiven återförsäkring	4 480	15 936	41 383	-6 281	-5 242	-30 260	15 535	-11 055
Återförsäkrarens andel	-47 986	-12 643	-29 910	-1 530	-1 587	-2 316	-47 986	-

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER

1. ALLMÄNNA FÖRUTSÄTTNINGAR

Årsredovisningen avges per 31 december 2016 och avser Länsförsäkringar Halland som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Halmstad. Bolaget har sitt huvudkontor i Halmstad med adress Strandgatan 10, 302 46 Halmstad och organisationsnummer är 549202-0028.

Årsredovisningen har godkänts av styrelsen och verkställande direktören den 17 februari 2017 och kommer att bli föremål för fastställande på bolagets årsstämma 23 mars 2017.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) så som de har antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats. Tillämpliga delar i Finansinspektionens föreskrifter om (FFFS 2015:12) årsredovisning i försäkringsföretag har även tillämpats i koncernredovisningen. Moderbolaget tillämpar samma redovisnings-

principer som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnittet om Moderbolagets redovisningsprinciper.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Länsförsäkringar Hallands funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Även fastigheter värderas till verkligt värde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör ett antal bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållande syns vara rimliga. Resultatet används sedan bland annat för

att bedöma de redovisade värdena på sådana tillgångar och skulder vars värde inte tydligt framgår från externa källor. Det verkliga utfallet kan avvika från de bedömningar och uppskattningar som gjorts.

De antaganden som ligger till grund för uppskattningar och bedömningar ses över regelbundet. Förändringar i gällande bedömningar och uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period.

De mest kritiska bedömningarna som företagsledningen gör är antagande om ränteparameter i anslutning till diskontering av bolagets långsvansade skadereserver. En förändring av ränteantagandet med en procentenhet får stor påverkan på bolagets resultat, beräkningar framgår av Känslighetsanalys försäkringsavtal Not 2. En annan väsentlig uppskattning är bedömningen av direktavkastningskravet på bolagets förvaltningsfastigheter, beräkningar framgår av Känslighetsanalys fastighetsrisk Not 2. Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar, i synnerhet avsättningen för oreglerade skador, har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Värderingen av avsättningarna behand-

las i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Ändrade redovisningsprinciper

Ändrade redovisningsprinciper som funnits tidigare än 2016

Nedan beskrivs vilka ändrade redovisningsprinciper som bolaget tillämpar från och med 1 januari 2014. Övriga ändringar av IFRS med tillämpning från och med 2014 har inte haft någon väsentlig effekt på bolagets redovisning.

IFRS 12 Upplysningar om andelar i andra företag har inneburit utökade upplysningar, se not 19 och 20. Årliga förbättringar 2010 till 2012, med tillämpning från februari 2015 har också implementerats.

Ändrade redovisningsprinciper som börjar gälla under året och hur bolaget hanterar det

Inga ändringar av redovisningsprinciper kommer att ske under 2017 utan de ändringar som förligger beräknas träda i kraft 2018.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade IFRS träder i kraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs nya eller ändrade IFRS som kan få effekt på bolagets finansiella rapporter. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka bolagets rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IASB har genom IFRS 9 färdigställt ett helt "paket" av förändringar avseende redovisning av finansiella instrument. Paketet innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande ("expected loss") nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft 1/1 2018 och tidigare tillämpning är tillåten. Tillämpningen är uppskjuten för att försäkringsbolag ska kunna göra en samtidig tillämpning av IFRS 9 och IFRS 4 fas 2. Försäkringsbolagen får därmed möjlighet till uppskjuten tillämpning av IFRS 9 om vissa kriterier är uppfyllda. Vi anser att vi uppfyller kraven.

IFRS 17 (IFRS 4 fas II) kommer att innebära stora förändringar avseende uppbyggnaden av redovisningen i bolaget. Ett införande-projekt kommer att tillsättas under slutet av 2017, början 2018. Bolaget har inte gjort någon detaljerad utvärdering utan detta kommer att göras inom införandeprojektet. Inom LF-gruppen är ett centralt projekt tillsatt för att gå igenom konsekvenserna för Länsbolagen av införandet av IFRS 17. Bolaget följer löpande vad som händer i projektet och kommer successivt att vidta de åtgärder som behövs för att vara väl förberedd när standarden skall tillämpas. Förväntad tillämpning från 2021.

IFRS 15 Intäktsredovisning tillämpas från 1 januari 2018 där en ny uppdelning av intäkterna som utgår ifrån bolagets intäktsströmmar och vilka prestationsåtaganden som bolaget har av det ingångna avtalet kommer att behöva göras. Detta ska ske enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtaganden för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Bolaget kommer under 2017 göra en kartläggning över hur detta påverkar redovisningen av bolagets intäkter och i samband med årsbokslutet 2017 ta fram jämförelsesiffrorna till 2018.

IFRS 16 Leases är en ny standard avseende redovisning av leasing. För leasetagare försvinner klassificeringen enligt IAS 17 i operationell och finansiell leasing och ersätts med en modell där tillgångar och skulder för alla leasingavtal ska redovisas i balansräkningen. Undantag för redovisning i balansräkningen finns för leasingkontrakt av mindre värde samt kontrakt som har en löptid på högst 12 månader. I resultaträkningen ska avskrivningar redovisas separat från räntekostnader hänförliga till leasingskulden. IFRS 16 ska tillämpas på räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2019 eller senare. Tidigare tillämpning är tillåten under förutsättning att även IFRS 15 tillämpas från samma tidpunkt. EU förväntas godkänna standarden under 2017. Då bolaget anser att leasingkontrakten

som bolaget innehar är av mindre värde, så kommer införandet av standarden i dagsläget inte påverka bolaget.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar: Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ytterligare ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till skadeförsäkringsrörelsen, intäkter och kostnader avseende förmedlad affär till Länsförsäkringar Fondliv, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Agria, samt kostnader som avser bolagets samhällsengagemang.

Kapitalavkastningen inkluderar orealiserade värdeförändringar. Orealiserade värdeförändringar med avdrag för uppskjuten skatt redovisas inom Eget fritt kapital. Den till skadeförsäkringsrörelsen överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r. (för egen räkning) samt genomsnittet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r. Vid beräkning av räntesats används en stabil och marknadsanpassad modell som bygger på ett långsiktigt antagande och en marknadsanpassad del. Det långsiktiga antagandet uppgår till 4,5 procent och har en vikt på 50 procent. Den marknadsanpassade delen motsvarar för affär med kort avvecklingstid räntan på 90 dagars statsskuldväxlar och för affär med lång avvecklingstid, räntan på sjuårig svensk statsobligation. Den marknadsanpassade delen av räntan har även den en vikt på 50 procent.

För perioden 2016 uppgår tillämpade räntesatserna till 2,0 procent respektive 1,7 procent.

2. KONSOLIDERINGSPRINCIPER

Dotterbolag

Dotterföretag är bolag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande föreligger om moderbolaget har inflytande över investeringsobjektet, är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt engagemang samt kan använda sitt inflytande över investeringen till att påverka avkastningen. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella

röstberättigande aktier samt om de facto kontroll föreligger.

Dotterbolag redovisas enligt förvärvsmetoden och tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertar dess skulder.

Intressebolag

Intressebolag är de bolag där koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav från 20 procent och upp till 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intressebolag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen.

Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intressebolaget motsvaras av koncernens andel i intressebolagets egna kapital, samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden.

I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intressebolagets resultat" koncernens andel av intressebolagets nettoresultat efter skatt. Erhållna utdelningar från intressebolaget minskar det redovisade värdet på innehavet i intressebolaget.

Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet över intressebolaget upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter och kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernbolag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

3. INTÄKTER

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av Agria-, liv-, bank- och fondaffärer

Länsförsäkringar Halland erbjuder ett brett utbud av försäkringar inom Agria- och livaffär samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta.

Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, det vill säga när tjänsten utförts.

4. FINANSIELLA INSTRUMENT

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra eget kapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper. Bland skulderna och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuld- och eget kapitalinstrument samt låneskulder.

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller finansiella skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits).

En finansiell tillgång tas bort från

balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavanden netto. I dessa fall presenteras posterna netto.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen. Affärsdagen utgör den dag då bolaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan. Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet

Länsförsäkringar Halland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, räntebä-

rande placeringar och fastigheter) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier, som huvudsakligen består av Länsförsäkringar AB och Länsförsäkringars Private Equity-fond, ingår i denna värdering.

Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen, ger den bästa information till läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Halland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person.

Aktier intressebolag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov provas regelbundet.

Lån, kundfordringar och likvida medel

Lån och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderar bolaget om det finns indikationer på att lån och kundfordringar är i behov av nedskrivning. Om det finns indikationer som tyder på nedskrivningsbehov betraktas dessa tillgångar som osäkra och skrivs ner över resultaträkningen. En nedskrivning återförs om nedskrivningsbehovet inte längre finns.

Likvida medel består av omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet

Består av finansiella skulder som innehas för handel och här ingår derivat med negativa värden. Förändring av verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av övriga skulder och skulder till

kreditinstitut. Dessa värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Metoder för bestämning av verkligt värde

Följande sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på finansiella instrument.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad (nivå 1)

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen (i de fall köpkurs inte finns tillgänglig har senaste betalkurs använts). Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en mäklare, branschorganisation eller företag som tillhandahåller aktuell prisinformation och då dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande placeringar.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad (nivå 2 och nivå 3)

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik, som i så hög utsträckning som möjligt bygger på marknadsuppgifter. Företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt.

Bolagets aktieinnehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll, enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris motsvarande substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde. Andelarna i Länsförsäkringars Private Equity-fond värderas utifrån förvaltarens senaste rapporterade NAV (Net Asset Value) justerat för efterföljande kassaflöden. Undantaget är de fondandelar som förvärvats i samband med eller efter förvaltarens senaste NAV-rapporttillfälle. Dessa värderas till anskaffningsvärde justerat för efterföljande kassaflöden.

De finansiella instrumenten delas också upp i tre nivåer, verkligtvärdehierarki, med utgångspunkt från hur verkligt värde bestäms.

- **Nivå 1:** Enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument
- **Nivå 2:** Utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i Nivå 1
- **Nivå 3:** Utifrån indata som inte är observerbar på en marknad

5. ÖVRIGA TILLGÅNGAR

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar avser balanserade utvecklingskostnader för inom länsförsäkringsgruppen gemensamt finansierad egenutveckling av nytt motorförsäkrings-system. Sådana tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Avskrivningarna redovisas i resultaträkningen linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Den beräknade nyttjandeperioden för redovisad immateriell tillgång är fem år, 20 procent per år. Avskrivningen

påbörjades 1 januari 2011 då delsystemet Sally togs i drift. Nyttjandeperioden omprövas varje år.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att få hyresintäkter och/eller avkastning genom värdestegring. Initialt redovisas förvaltningsfastigheter till anskaffningskostnad, vilket inkluderar till förvärvet direkt hänförliga utgifter. Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Hela fastighetsbeståndet värderas årligen internt med hjälp av ett fastighetsvärderingsprogram som beräknar det verkliga värdet på fastigheterna enligt kassaflödesmetoden. Vart tredje år värderas även beståndet av utomstående oberoende värderingsman med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värderingar av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Verkligt värde fastställs med en kombinerad tillämpning av ortsprismetod utifrån jämförelseköp och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida faktiska kassaflöden i form av driftsnetto under fem år samt nuvärdet av bedömt restvärde år 2018. Värderingen för samtliga förvaltningsfastigheter är klassificerade i nivå 3 i verkligtvärdehierarkin. Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen.

När en rörelsefastighet, vilken redovisats som materiell anläggningstillgång, omklassificeras till förvaltningsfastighet till följd av ändrad användning, redovisas en orealiserad värdestegring direkt mot övrigt totalresultat i omvärderingsreserven. Denna orealiserade värdestegring motsvaras av skillnaden mellan verkligt värde vid omklassificeringstidpunkten och det redovisade värde som rörelsefastigheten hade omedelbart innan den omklassificerades till förvaltningsfastighet. Vid eventuell framtida avyttring omförs den aktuella fastighetens andel av omvärderingsreserven från omvärderingsreserven till balanserade vinstmedel. Om förlust uppkommer i en sådan transaktion redovisas denna i årets resultat i anslutning till avyttringen.

Om en förvaltningsfastighet övergår till att användas i egen verksamhet, omklassificeras denna från förvaltningsfastighet till rörelsefastighet. Fastighetens verkliga värde

vid omklassificeringstidpunkten utgör därefter underlag för framtida komponentavskrivningar. Om koncernen påbörjar en ombyggnation av en befintlig förvaltningsfastighet för fortsatt användning som förvaltningsfastighet, redovisas fastigheten även fortsättningsvis som en förvaltningsfastighet. Sådan förvaltningsfastighet redovisas också enligt verkligt värde metoden och omklassificeras således inte till materiell anläggningstillgång under ombyggnadstiden.

Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheter är fastigheter där bolaget bedriver egen verksamhet i mer eller mindre betydande omfattning.

Koncernen Länsförsäkringar Hallands fastigheter där egen verksamhet bedrivs har under 2014 omklassificerats från Förvaltningsfastigheter till Rörelsefastigheter enligt reglerna i IAS 16. Fastigheternas verkliga värde vid omklassificeringstidpunkten utgör underlag för komponentavskrivningar.

Rörelsefastigheter redovisas enligt omvärderingsmetoden, vilket innebär att fastigheterna redovisas till sina omvärderade belopp, vilket är det verkliga värdet efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och justeringar på grund av omvärderingar på omvärderingsdagen. Verkligt värde baseras på rådande priser på en aktiv marknad för likande fastigheter på samma plats och i

samma skick. Värderingarna genomförs på samma sätt som nämnts ovan för Förvaltningsfastigheter.

Värdeökningar till följd av omvärdering redovisas normalt mot en Omvärderingsreserv vilket redovisas som en ökning i Övrigt totalresultat och ackumuleras i Omvärderingsreserven i Eget kapital. Om ökningen utgör återföring av tidigare redovisad värdenedgång avseende samma tillgång, redovisas ökningen som en minskad kostnad i resultaträkningen. Minskningar som utjämnar tidigare ökningar av samma tillgång förs från reserver till Övrigt totalresultat. Alla övriga minskningar resultatförs.

Rörelsefastigheter består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperioder varierar.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme	80 år
- Stomkompletteringar, innerväggar m.m.	50 år
- Installationer; värme, el, VVS, ventilation m.m.	20-40 år
- Yttre ytskikt; fasader, yttertak m.m.	40 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning m.m.	15-50 år

Använda avskrivningsmetoder och tillgångarnas restvärde samt nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Materiella tillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att få den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans, hantering och installation.

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den förväntade nyttjandeperioden. Förväntad nyttjandeperiod för materiella tillgångar varierar mellan tre och tio år. Vinst eller förlust vid avyttring eller utrangering av en tillgång fastställs som skillnaden mellan försäljningsintäkten och tillgångens redovisade värde och redovisas i resultaträkningen.

Nedskrivningsprövning av materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterbolag och intressebolag

De redovisade värdena för tillgångarna provas vid varje balansdag. Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas enligt IAS 36 tillgångens återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

6. REDOVISNING AV FÖRSÄKRINGSAVTAL

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringsstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antingen finansiella instrument (lån) eller

serviceavtal. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Halland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Samtliga Länsförsäkringar Hallands försäkringskontrakt har bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning, för direkt försäkring och mottagen återförsäkring.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfall genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffade skador vare sig de är anmälda till bolaget eller inte. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarande förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker

Avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringsavtal. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporisberäkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivå-tillägg). Denna bedömning innefattar bland annat uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivå-tillägg.

Avsättningar för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas

för beräkning av framtida skadekostnader.

För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Avsättningarna för de oreglerade skadorna är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommer vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadens utveckling över tiden.

Bolaget diskonterar trafikskadereserverna, olycksfallsreserverna och skadelivräntorna på grund av skadornas mycket långa avvecklingstid. Vissa utbetalningar kan dröja upp till 30 år. För skadelivräntor, inklusive mottagen återförsäkring avseende skadelivräntor, används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagna för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 procent. För övrig försäkring används en fast räntesats baserad på den statsobligation som har löptid närmast åtagandenas genomsnittliga duration. För direkt trafikförsäkring och mottagen proportionell trafikåterförsäkring används räntesatsen 0,60 procent, baserad på de senaste fem årens 7-åriga statsobligation. För mottagen icke-proportionell trafikåterförsäkring samt för sjuk- och olycksfallsförsäkring, såväl direktförsäkring som mottagen återförsäkring, används räntesatsen 1,00 procent, baserad på de senaste fem årens 10-åriga statsobligation.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella

nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonal. Anskaffningskostnader avskrivs på tolv månader.

7. ANDRA REDOVISNINGSPRINCIPER AV BETYDELSE

Avsättningar och Ansvarsförbindelser (eventualförpliktelser)

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Fondliv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldigt om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad då annullationsansvaret bara är treårigt. Bolaget sätter dock av till en annullationsreserv för ej längre aktiva livförsäkrings säljare. Reserven bedöms årligen utifrån de tre senaste årens annullationskostnader per säljare.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget ska ha för den förmedlade bankaffären. I detta

avtal framgår även att Länsförsäkringar Halland ska stå för 80 procent av de kreditförluster, som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Vid samma tillfälle som en befarad förlust identifieras avräknas 80 procent av förlusten från bolagets ersättning, i normala fall redan upparbetade ersättningar men ännu ej utbetalda. Om förlusterna i extremfall inte täcks av upparbetade ersättningar kommer återstående förlustbelopp att avräknas eventuella framtida ersättningar. Bolaget behöver dock aldrig, inte ens om förlusterna i undantagsfallet skulle bli extremt stora, göra några återbetalningar till Länsförsäkringar Bank.

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina egna förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas i övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas i övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justeringar av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Värdering av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Ersättningar till anställda

Enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:12) om årsredovisning i försäkringsföretag ska en redogörelse för företagets ersättningar offentliggöras i samband med att årsredovisningen fastställs

Beredning och beslut

Bolagets styrelse har inom sig utsett ett Ersättningsutskott med uppgift att ansvara för att bereda väsentliga ersättningsbeslut samt beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av bolagets Riktlinje för ersättning. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande och vice ordförande. Utskottets sammansättning och uppgifter regleras i Arbetsordning för ersättningsutskottet. Bolagets styrelse ska besluta om ersättning och övriga anställningsvillkor för vd. Styrelsen

delegerar till Ersättningsutskottet att besluta om ersättning till övriga anställda som ingår i Bolagets företagsledning och övriga anställda som rapporterar direkt till vd. Beslut om personalförmåner fattas av vd och ska årligen anmälas till bolagets styrelse.

Ersättningsutskottet har ansvarat för beredning och framtagande av bolagets Riktlinje för ersättning. Riktlinjen har fastställts av bolagets styrelse 2016-02-18. Styrelsens beslut grundades på analys av vilka risker ersättningsriktlinjen kan vara förknippad med.

Generella principer för ersättning

Utgångspunkten för ersättningsmodellen är att den ska bidra till att skapa goda förutsättningar för bolaget att på ett tillfredsställande sätt bedriva sin verksamhet. Ersättningsmodellen ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka bolagets långsiktiga intressen. Ersättningarna får inte begränsa Bolagets förmåga att upprätthålla en lämplig kapitalbas.

Anställda inom bolaget ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Med detta menas att ersättningarna ska vara i nivå med branschen på den geografiska marknad där företaget är verksamt. Ersättningsmodellen ska stimulera till goda prestationer och bidra till att göra bolaget till en attraktiv arbetsgivare som kan konkurrera om rätt kompetens på marknaden.

Ersättningsmodell och kriterier för ersättningar

Basen i ersättningsmodellen ska utgöras av fast ersättning, det vill säga fast kontant månadslön. Den fasta ersättningen ska vara på rätt nivå för att attrahera och behålla rätt kompetens och ska sättas individuellt på en nivå med en tydlig koppling till den anställdes arbete och prestation. Utöver fast ersättning tillämpar bolaget målrelaterad ersättning och provisionsbaserad ersättning.

Den målrelaterade ersättningen ska uppmuntra och belöna goda prestationer som långsiktigt leder till att bolaget utvecklas positivt. Styrelsen ska årligen besluta om modell för målrelaterad ersättning och genomföra en riskanalys inför beslut om utbetalning med möjlighet att sätta ersättningen till noll om bolagets finansiella ställning väsentligt försämrats. Målrelaterad ersättning kan utgå till anställda inom bolaget enligt följande:

- a) Målrelaterad ersättning – resultat
- b) Målrelaterad ersättning med fokusmål
- c) Målrelaterad ersättning – stimulans

Den målrelaterade ersättningen – resultat kan endast utgå om bolagets totala resultat är positivt och beloppsmässigt ger utrymme för beräknad resultatersättning. Till vd, företagsledning och kontrollfunktionerna compliance och riskkontroll utgår ingen målrelaterad ersättning utan endast fast lön. För anställda som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på företagets risknivå (riskbärare) utbetalas 60 procent av målrelaterad ersättning först efter

tre år i de fall den målrelaterade ersättningen överstiger ett prisbasbelopp. Beloppsgränsen för uppskjutande av målrelaterad ersättning säkerställer att det inte skapas incitament till ett för högt risktagande och inte heller äventyrar bolagets långsiktigt hållbara resultat.

Provisionsbaserad ersättning kan utgå till säljande personal. Provisionsbaserad ersättning regleras i lokala kollektivavtal.

Bolaget kan, utöver kontant ersättning, erbjuda anställda förmåner t ex i form av rabatter på bank- och försäkringsprodukter eller förmåner inom motion och friskvård. Vid extraordinära arbetsinsatser kan även gratifikationer delas ut efter beslut av vd för medarbetare och av Ersättningsutskottet avseende företagsledning.

Medarbetare i Länsförsäkringar Halland har möjlighet att avstå del av bruttolön till en tjänstepension. För vd och andra befattningshavare i företagsledande ställning kan styrelsen avtala om särskilda pensions- och avgångsvillkor inom ramen för bolagets generella principer för ersättning.

Bolagets pensionsplaner

Bolagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Bolaget har från och med 2008 två olika pensionsplaner i enlighet med bestämmelserna i kollektivavtal. Förmånsbestämd plan för alla födda 1971 och tidigare och avgiftsbestämd plan för alla födda 1972 eller senare där den förmånsbestämda delen utgör dem största kostnaden.

Förpliktelse avseende avgifter till avgiftsbestämda planer för ersättningar efter avslutad anställning redovisas som en kostnad

i resultaträkningen när de uppstår. Förmånsbestämda planer för ersättning efter avslutad anställning redovisas på samma sätt som avgiftsbestämda. Bolaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19 och redovisar därför i enlighet med Rådet för finansiell rapporterings uttalande UFR 10 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare.

När ersättning erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och att antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Utöver ovanstående gör bolaget avsättning för pensioner utöver trygghandelagens regler för de anställda som omfattas av den så kallade "62-årsregeln", vilken innebär att alla anställda födda 1955 eller tidigare har rätt att gå i pension vid 62 års ålder. Grunden för avsättningen görs med utgångspunkt från tidigare observationer och en förväntad löneutveckling.

8. MODERBOLAGETS REDOVISNINGSPRINCIPER

Av detta avsnitt framgår på vilka punkter moderbolagets redovisningsprinciper avviker från koncernens.

Moderbolagets redovisning är upprättad enligt Lag om Årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12) med ändringsföreskrifter FFFS 2011:28 samt FFFS 2013:6. Bolaget tillämpar även rekommendationen RFR 2 Redovisning för juridiska

personer utgiven av Rådet för finansiell rapportering. Reglerna i RFR 2 innebär att moderbolaget ska tillämpa samtliga av EU godkända IFRS så långt det är möjligt inom ramen för lagar och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Rekommendationen anger vilka undantag från och tillägg till IFRS som skall göras.

Byggnader och mark

I moderbolaget definieras fastigheterna som förvaltningsfastigheter. Samtliga fastigheter är värderade till verkligt värde med värdeförändringen redovisad i resultaträkningen. Då värderingen sker till verkligt värde sker ingen avskrivning på fastigheterna.

Fastighetsbeståndet värderas årligen internt med hjälp av ett fastighetsvärderingsprogram som beräknar det verkliga värdet på fastigheterna enligt kassaflödesmetoden. Vart tredje år värderas även beståndet av utomstående oberoende värderingsmän med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värderingar av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Verkligt värde fastställs med en kombinerad tillämpning av ortsprismetod, utifrån jämförelseköp, och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida faktiska kassaflöden i form av driftsnetto under fem år samt nuvärdet av bedömt restvärde år 2018.

Skatter och obeskattade reserver

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatt. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Koncernbidrag

Koncernbidrag som ett moderbolag erhåller från ett dotterbolag redovisas enligt samma principer som utdelningar, det vill säga som en finansiell intäkt. Koncernbidrag som ett moderbolag lämnar till ett dotterbolag redovisas av moderbolaget som investering i aktier i dotterbolag. Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos mottagaren, i den mån nedskrivning inte krävs.

NOT 2 RISKER OCH RISKHANTERING

Inledning

Bolagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där samt av kapitalförvaltningen och de finansiella risker som finns i denna verksamhet. Risk och riskhantering är en central del av verksamheten i Länsförsäkringar Halland. Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringssystem samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om bolagets risker.

Mål, principer och metoder för bolagets riskhantering

Länsförsäkringar Hallands verksamhet är förenad med risktagande som hanteras genom bolagets ändamålsenliga system för riskhantering och regelefterlevnad. Målet med riskhanteringssystemet är att verksamheten bedrivs med ett medvetet risktagande som aldrig äventyrar bolagets långsiktiga lönsamhet och existens. Riskhanteringssystemet stödjer bolaget i att hantera och medvetet styra de risker bolaget utsätts för, så att onödiga risker undviks eller inte på något sätt uppmuntras. Riskhanteringssystemet är en företagsgenomgripande gemensam ansats i vilken samtliga risker beaktas sammantaget och i relation till varandra. En förutsättning för detta är att riskhanteringssystemet är väl integrerat med den interna styrningen och kontrollen.

Ett viktigt syfte är också att se till att bolaget har en betryggande solvens i förhållande till de risker bolaget är exponerat för. Riskhanteringssystemet behandlar samtliga risker i riskkartan inklusive underkategorier. I bolagets styrande dokument samt ERSA (bolagets Egen risk- och solvensanalys) beskrivs bolagets tolerans mot risker samt hur

Länsförsäkringar Hallands riskkarta

respektive riskkategori ska hanteras.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att hanteringen och uppföljningen av bolagets risker är tillfredställande. Styrelsen beslutar årligen om bolagets övergripande styrdokument rörande riskhantering samt sätter en toleransnivå för den totala risken. Risktoleransen uttrycks som den lägsta nivå vilken bolagets kapitalkvot (kapitalbas i relation till kapitalkrav) aldrig får gå under. Den övergripande risktoleransen beslutades i juni 2016 till en kapitalkvot om lägst 140 procent.

Styrelsen har tre utskott till sitt förordande, finansutskott, ersättningsutskott samt risk- och revisionsutskott. Utskottens möten protokollförs och rapporteras till styrelsen.

Finansutskottet ska bestå av styrelsens ordförande samt minst två ytterligare ledamöter och med utgångspunkt i att det ska finnas kompetens och erfarenhet i utskottet. Vd och CFO är adjungerade till *finansutskottet*. Möjlighet finns att utöka finansutskottet med en extern ledamot med specialkompetens, beslut om detta ska tas i styrelsen. Finansutskottet är av styrelsen utsett att strategiskt leda, besluta och bevaka bolagets förvaltning av dess placeringstillgångar och även årligen bereda underlag på normalportfölj, utifrån i ERSA fastställt mål för kapitalförvaltningen, inför beslut i styrelsen.

Ersättningsutskottet ska, om inte annat beslutas av styrelsen, bestå av styrelsens

ordförande och vice ordförande. *Ersättningsutskottet* ansvarar för att bereda väsentliga ersättningsbeslut och beslutar i frågor avseende ersättning till anställda i företagsledningen och till övriga anställda som rapporterar direkt till vd, t ex kontrollfunktioner. Utskottet tar årligen del av resultatet från den uppföljning av företagets ersättningar som genomförs av compliance samt bedömer hur väl efterlevnaden av gällande *Riktlinje för ersättning* varit.

Risk- och revisionsutskottet ska bestå av styrelsens vice ordförande samt minst två ytterligare ledamöter och med utgångspunkt i att det ska finnas kompetens och erfarenhet i utskottet. Majoriteten av utskottets ledamöter, inklusive dess ordförande, ska vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen. Utskottet har utsetts av styrelsen i syfte att bereda i risk- och revisionsfrågor och för att kvalitetssäkra och utvärdera bolagets företagsstyrningssystem och interna styrning och kontroll vad gäller finansiell rapportering, riskhantering och riskkontroll, regelefterlevnad och övrig intern styrning. Förutom ovanstående biträder Risk- och revisionsutskottet valberedningen i dess arbete inför bolagsstämmans beslut om att utse externrevisor.

Styrelsen har det övergripanden ansvaret för bolagets riskhantering och vd ansvarar för riskhanteringen inom den operativa verk-

Första försvarslinjen Verksamheten	Andra försvarslinjen Kontrollfunktioner	Tredje försvarslinjen Oberoende granskning
Verksamheten består av bolagets ledning, samtliga chefer och medarbetare. Verksamheten ansvarar för att sätta mål, utforma och följa interna regler, processer och kontroll samt att rapportera resultatet.	Kontrollfunktionerna består av funktionerna för riskkontroll, regelefterlevnad och aktuarie. Kontrollfunktionerna utgör ett stöd till verksamheten genom att bistå och ge råd vid utformning av interna regler, processer och kontroller. Kontrollfunktionerna ansvarar för att utvärdera effektivitet och ändamålsenlighet i första försvarslinjen.	Internrevision ansvarar för oberoende granskning av bolagets företagsstyrning, riskhantering och interna styrning och kontroll. Externrevisionen ansvarar för granskning av årsredovisning, bokföring samt styrelse och vd:s förvaltning.

samheten enligt styrelsens föreskrifter. Det operativa ansvaret för den löpande riskhanteringen fördelas i tre försvarslinjer.

Första försvarslinjen, verksamheten, ansvarar för att risker omhändertas och åtgärdas. Verksamheten som tar risken äger också risken, vilket innebär att den dagliga hanteringen av risker sker i verksamheten. Alla anställda har ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur genom att efterleva interna regler avseende systemet för att hantera risk.

Andra försvarslinjen utgörs av kontrollfunktionerna Riskkontroll, Compliance och Aktuarie.

Riskkontrollfunktionen som är en del av andra försvarslinjen, är organisatoriskt direkt underställd vd. Funktionen är objektiv gentemot bolagets affär och fri från påverkan från andra funktioner inom bolaget. Funktionens övergripande mål är att ge en allsidig och saklig bild av bolagets risker, analysera utvecklingen av riskerna samt agera rådgivare till vd och styrelse i riskhanteringsfrågor. Vidare utgör riskkontrollfunktionen ett övergripande stöd för första försvarslinjen i att identifiera, värdera, styra och rapportera risker så att de kan fullgöra sitt ansvar att bedriva verksamheten med god riskkontroll. Riskkontrollfunktionen rapporterar kvartalsvis till vd, styrelse, risk- och revisionsutskott och företagsledning. Compliancefunktionen liksom riskkontrollfunktionen, tillhör den andra försvarslinjen och är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bland annat till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevanden i bolaget. Compliancefunktionen ska löpande informera bolagets vd, styrelse, risk- och revisionsutskott och företagsledning

ning rörande iakttagelser i regelverksfrågor. Kvartalsvis rapporteras regelverksrelaterade händelser, pågående aktiviteter och regelverksförändringar skriftligen.

Aktuariefunktionen ansvarar för beräkningarna av de försäkringstekniska avsättningarna och rapporterar årligen till vd, styrelse och risk- och revisionsutskott. Aktuariefunktionen är utlagd till Länsförsäkring AB.

Tredje försvarslinjen avser Internrevision som arbetar på uppdrag av styrelsen. Internrevision kontrollerar att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer genom att utvärdera den interna styrningen och kontrollen. Risk- och revisionsutskottet har till uppgift att med utgångspunkt från bolagets riskbedömning föreslå styrelsen inriktning och omfattning för internrevisionens arbete. Internrevisionen följer också upp riskkontrollfunktionens och compliancefunktionens arbete. Funktionen Internrevision är utlagd till Länsförsäkring AB

Rapportering av risk

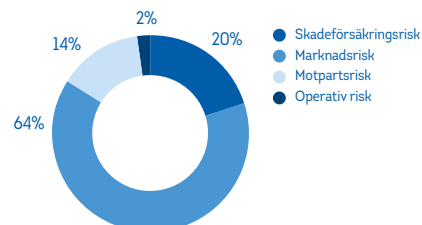
Bolaget mäter total risk utifrån en Solvens II baserad riskmodell enligt standardformeln. Modellen beräknar ett kapitalkrav (total risk) som förväntas svara mot risken för att insolvens inträffar inom 12 månader med en sannolikhet om högst 0,5 procent. I modellen ingår kapitalkravsberäkning för skadeförsäkringsrisk, marknadsrisk, motpartsrisk, livförsäkringsrisk och operativ risk. Det totala kapitalkravet ställs sedan i relation till bolagets kapitalbas.

Bolagets styrelse, risk- och revisionsutskott och företagsledning får kvartalsvis en riskrapport, där det bland annat framgår hur

de olika riskerna utvecklats över tiden, samt hur relationen mellan kapitalkrav och kapitalbas (kapitalkvot) har utvecklats.

Diagrammet nedan visar de olika riskkategoriernas andel av det totala kapitalkravet.

Kapitalkrav i %

Teckningsrisk

Bolagets teckningsrisk består av skadeförsäkringsrisk och livförsäkringsrisk där den huvudsakliga risken är skadeförsäkringsrisk. Den består av premierisk, reservrisk och katastrofrisk.

Premierisk utgör risken för förluster till följd av att det kommande årets skador blir större än förväntat. Reservrisk är risken för förluster på grund av negativt utfall vid avveckling av avsättningarna för oreglerade skador. Katastrofrisk är risken för förluster till följd av att extrema väderförhållanden, naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter leder till mycket stora skadebetalningar.

Riskexponering

Bolaget är exponerat mot ovanstående risker inom direkt skadeförsäkring såväl som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfallsförsäkring, egendom, ansvar, motorfordon och trafikförsäkring. När det gäller mottagen återförsäkring är bolaget i första hand exponerat mot risker i de för länsförsäkringsgruppen gemensamma återförsäkringspoolerna, där riskerna är av samma natur som bolagets direktförsäkringsrisker. Bolaget är genom det interna riskutbytet exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsbolagen, samtidigt minskar detta den egna katastrofrisken. Livförsäkringsrisken i bolaget består av den livfallsrisk (långlevnadsrisk) som uppstår i de skadelivräntor som är kopplade till trafikaffären och utgör en begränsad andel av bolagets risker.

Tabellen ovan visar bolagets expone-

Affärsgränar (Line of Business) Tkr	Volymmått premierisk (premieintäkter för 12 månader)	Volymmått reservrisk (Bästa skattning av ersättningsreserv)
Sjukdom och olycksfall	26 883	80 718
Trafik	104 197	179 208
Övrig motor	196 141	30 290
Egendom (hem och villa, företag och fastighet)	339 230	144 923
Icke-proportionell sjukåterförsäkring	1 421	3 782
Icke-proportionell trafikåterförsäkring	9 007	124 342
Icke-proportionell egendomsåterförsäkring	30 356	32 502
Totalt	707 235	595 765

ring för skadeförsäkringsrisk, fördelat på premie- och reservrisk. Bolaget är därutöver exponerat för livförsäkringsrisk i form av skadelivräntor. Bästa skattning av livförsäkringsavsättningen är 181 647 Tkr.

Riskreducering

Det finns olika metoder att reducera teckningsrisken. Riskminskningen med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal åstadkoms dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, dels genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess, så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen. För att säkerställa detta görs inom ramen för prissättningsprocessen löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs justeringar av dessa. Bolaget har även upprättat detaljerade riskurvalsregler för att säkerställa en korrekt bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Ett viktigt led i detta är även besiktning av nya och befintliga risker. Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden (limiter). I riktlinjerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där bolaget är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen. Bolaget har särskilda riskbedömningskommittéer, där man löpande utvärderar olika risker och vid behov föreslår lämpliga åtgärder.

I stort sett alla skadeförsäkringskontrakt, undantag bland annat kommunförsäkringar, löper på högst ett år med en inbyggd rättighet för försäkringsföretaget att avböja förlängning, eller att ändra villkor och förutsättningar vid förlängning.

Bolaget har i uppdrag att tillhandahålla företags- och privatkunder försäkringslösningar på lokal marknad, vilket således innebär en viss form av geografisk koncentration. I den uppföljning av försäkringsbeståndet som sker finns inte några indikationer på att bolaget exponeras mot betydande riskkoncentrationer avseende exempelvis branscher. Koncentrationsrisker till enskilda kunder och risker hanteras genom deltagandet i Länsbolagens återförsäkringslösning. Återförsäkring sker via deltagande i återförsäkringsprogram inom länsförsäkringsgruppen inom kapaciteten för respektive sektion/pool. Bolagets återförsäkringsskydd tecknas enligt konsortialavtal mellan länsförsäkringsbolagen med Länsförsäkringar AB genom dess helägda dotterbolag Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ). Återförsäkringsprogrammen ger automatiskt skydd över valda självbehåll upp till kapacitetsbeloppen. För EML över kapaciteten sker avtäckning genom fakultativ återförsäkring vilket innebär att specifika risker som faller utanför kapaciteten återförsäkras separat.

Tabellen nedan beskriver länsförsäkringsgruppens återförsäkringsprogram inklusive bolagets valda självbehåll under 2016.

Sektion/produkt/ produktgrupp	Nivå	Självbehåll
Egendom	Enskild risk 1 000 000 tkr Katastrof 8 000 000 tkr	9 000 tkr
Ansvar	Enskild risk och Katastrof 300 000 tkr	5 000 tkr
Motor	Enskilt risk fordon 30 000 tkr	1 500 tkr
Båt	Enskild risk fritidsbåt 15 000 tkr Fartygskasko 50 000 tkr och Katastrof 100 000 tkr	500 tkr
Olycksfall	Enskild risk 5 000 tkr Katastrof 600 000 tkr	2 000 tkr
Trafik	Enskild risk 300 000 tkr per fordon Kumul mellan fler fordon 600 000 tkr i Sverige och obegränsad inom grönområdet	2 500 tkr

Riskkänslighet

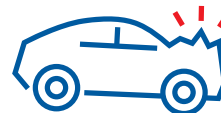
En känslighetsanalys har genomförts genom att mäta effekten på resultatet och det egna kapitalet av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande med övriga antaganden konstanta.

Känslighetsanalys av teckningsrisker Tkr	2016	2015
1 procentandels förändring av totalkostnadsprocenten		
Resultateffekt	6 774	6 060
Inverkan på eget kapital	5 283	4 727
1 procent förändring i premienivån		
Resultateffekt	7 095	6 784
Inverkan på eget kapital	5 534	5 292
1 procent förändring i skadeantal		
Resultateffekt	3 956	4 526
Inverkan på eget kapital	3 086	3 531
10 procent förändring i premier för avgiven återförsäkring		
Resultateffekt	6 220	5 932
Inverkan på eget kapital	4 852	4 627

Ovanstående tabell visar hur resultatet före skatt och eget kapital påverkas av förändringar i olika parametrar.

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Utöver känslighetsanalysen utgör också tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår ett mått på bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen på nästa sida visar skadekostnadsutvecklingen exklusive skaderegleringskostnader i direkt försäkring före återförsäkrars andel för skadeåren 2009 till 2016.

Skadekostnadsutveckling skadeår 2009-2016 Mkr Direkt försäkring, brutto	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Totalt
Uppskattad skadekostnad									
I slutet av skadeåret	385	377	430	612	515	380	489	428	
Ett år senare	418	372	419	513	478	366	463		
Två år senare	424	365	417	468	468	368			
Tre år senare	421	362	414	453	469				
Fyra år senare	412	360	415	455					
Fem år senare	411	360	415						
Sex år senare	413	357							
Sju år senare	411								
Kvarvarande reserv	22	24	30	85	36	64	101	210	574
Akkumulerade utbetalda skadeersättningar	389	332	385	370	433	304	362	218	
Kvarvarande reserv 2008 och tidigare									318
Skadebehandlingsreserv									37
Avsättning totalt direkt affär									929

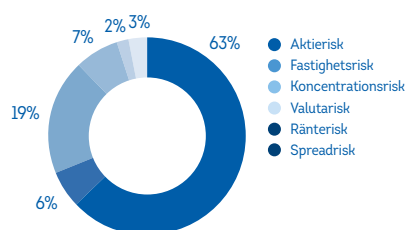
Av tabellen framgår hur skattningen av skadekostnaden per skadeår utvecklats årsvis

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av räntor, priser på finansiella tillgångar och valutakurser. Bolagets kapitalförvaltning innebär exponering mot olika typer av marknadsrisk. I följande avsnitt beskrivs bolagets riskexponeringar, styrning och kontroll av risker samt väsentliga händelser som påverkat bolagets riskprofil under 2016.

Diagrammet nedan visar de olika riskkategoriernas andel av marknadsrisken.

Kapitalkrav i %

Marknadsrisk uppstår genom beslut om hur bolagets placeringstillgångar förvaltas. Genom att fastställa policy för kapitalförvaltningen och placeringsriktlinjer fattar styrelsen beslut om vilka nivåer på marknadsriskerna som kan accepteras. Bolagets strategiska allokering sammanfattas i en normalportfölj, som ska säkerställa en väl diversifierad tillgångsportfölj där aktsamhet i kapitalförvaltningen uppnås och åtagandena mot försäkringstagarna alltid kan fullföljas.

De styrande dokumenten revideras minst en gång per år och beslutas av styrelsen.

Det övergripande målet för Länsförsäkringar Hallands kapitalförvaltning är att säkerställa att bolagets åtagande gentemot försäkringstagarna alltid kan fullföljas. Förvaltningen ska eftersträva en stabil avkastning över tid, vilket innebär att avkastningen inte bör fluktuera i för hög grad mellan åren.

Bolagets finansutskott och styrelse erhåller regelbundet en finansrapport där det framgår hur förvaltningen gått och hur bolagets placeringstillgångar är placerade. Alla typer av avvikelser gentemot bolagets policy och riktlinjer rapporteras i finansrapporten.

Bolagets placeringstillgångar fördelar sig enligt följande:

Mkr	2016-12	2015-12	Förändring
Aktieplaceringar	1 178	839	339
Ränteplaceringar	969	1 150	-181
Fastigheter	640	539	101
LFAB	778	692	86
Totala placerings-tillstånd	3 565	3 220	345

Riskkänslighet

En känslighetsanalys har genomförts genom att mäta effekten på resultatet och det egna kapitalet av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande med övriga antaganden konstanta.

Bolaget genomför löpande olika typer av känslighetsanalyser och stresstester i syfte att bedöma riskkänsligheten i tillgångsportföljen.

Känslighetsanalys av marknadsrisker Tkr

	2016	2015
10 procentandelar lägre aktiekurser		
Resultateffekt	-196 122	-153 151
Inverkan på eget kapital	-152 975	-119 458
10 procentandelar lägre valutakurs USD		
Resultateffekt	-47 045	-28 574
Inverkan på eget kapital	-36 695	-22 288
10 procentandelar lägre valutakurs EUR		
Resultateffekt	-11 761	-6 492
Inverkan på eget kapital	-9 174	-3 600
1 procentandels högre räntenivå		
Resultateffekt	-27 494	-38 101
Inverkan på eget kapital	-21 445	-29 719

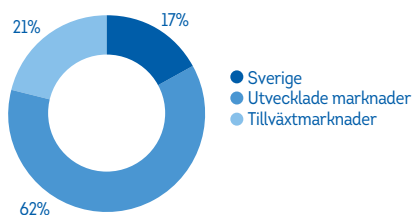
Aktiekursrisk

Bolagets aktieexponering består av det strategiska aktieinnehaven i Länsförsäkringar AB samt noterade och onoterade svenska och utländska aktiefonder. Aktiekursrisken är bolagets enskilt största marknadsrisk och står för över hälften av kapitalkravet för marknadsrisk. Bolagets totala aktieexponering uppgår till 1 956 (1 531) Mkr.

Bolaget försöker även minska risken i aktieportföljen genom att sprida risken på flera olika geografiska regioner, samt på flera olika förvaltare för att på så sätt minska effekten av att en enskild förvaltare tar felaktiga beslut.

Geografisk fördelning

Diagrammet visar aktieplaceringarnas (exklusive strategiska placeringar och övriga strategier) geografiska fördelning

Fastighetsrisk

Fastighetsrisk är risken för förlust till följd av ändrade priser på fastigheter till följd av olika omvärldsförändringar. Fastighetsinnehavet är koncentrerat innehav av egna fastigheter i vilken bolagets verksamhet bland annat bedrivs. Bolagets exponering i fastigheter uppgår till 321 (275) Mkr. Bolagets direktägda fastigheter är belägna i Hallands län. Antalet fastigheter uppgår till nio varav sex inrymmer bolagets kontor. Bolaget strategi är att äga de fastigheter som man har verksamhet i. Övriga fastigheter är bostadsfastigheter.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förlust till följd av att placeringstillgångarna inte är väl diversifierade.

Bolagets strävan är att ha en väl diversifierad placeringsportfölj avseende till exempel sammansättningen av tillgångsslag, geografiska marknader och enskilda emittenter. Limitnivåer i *Riktlinjer för förvaltning av bolagets placeringstillgångar* säkerställer att detta uppnås. Bolaget har en stor koncentrationsrisk genom det stora strategiska innehavet av aktier i Länsförsäkringar AB och dotterbolaget Länsförsäkringar Halland Förvaltning AB. För att begränsa övriga koncentrationsrisker finns därför limiter som ska säkerställa god diversifiering i resterande del av placeringsportföljen.

Valutakursrisk

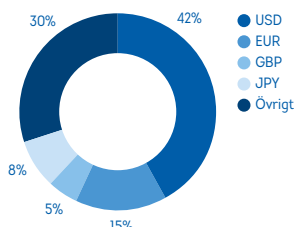
Valutakursrisk är risken för förlust till följd av ändringar av valutakurser. Bolaget har både tillgångar och skulder i utländsk valuta. På skuldsidan är risken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt. På tillgångssidan förekommer exponering mot utländsk valuta genom placeringar i fonder där innehaven är

i utländsk valuta även om fonden är noterad i svenska kronor. Enligt bolagets *Riktlinjer för förvaltning av bolagets placeringstillgångar* får andelen ej valutasäkrade tillgångar maximalt uppgå till 25 procent av totala placeringstillgångarna. Exponeringen brutto, det vill säga före valutasäkring, uppgår till ett sammanlagt värde på 850 (616) Mkr. Vid bokslutsdagen valutasäkrades 100 procent av USD och EUR exponeringen och 50 procent av GBP och JPY exponeringen. Total valutaexponering efter valutasäkring uppgår till 12 procent.

Valutakurs exponeringen före valutasäkring fördelar sig enligt följande:

Valutaexponering före valutasäkring

Ränterisk

Ränterisk är risken för förlust till följd av ändring i marknadsräntornas nivå eller volatilitet. Räntebärande placeringar till bunden ränta sjunker i marknadsvärde när räntorna stiger vilket innebär en kostnad för bolaget.

Ränteriskens storlek beror på tillgångarnas duration, ju längre löptid desto högre blir ränterisken och desto högre blir följaktligen kostnaden när räntan stiger. Det finns även en ränterisk på skuldsidan, men i motsats till räntebärande tillgångar så uppstår kostnaden för bolaget när räntorna sjunker eftersom skulden då ökar.

Länsförsäkringar Halland har dels ränterisk i sin tillgångsportfölj och dels i den skuld som bolaget har gentemot sina försäkringstagare. Det är därför viktigt att inte bara fokusera på risken i tillgångsportföljen utan risken måste mätas för den totala portföljen av skulder och tillgångar. Bolaget anser att durationen i de räntebärande placeringarna över tid ska vara densamma som för bolagets skuld gentemot försäkringstagarna. Ett avvikelseintervall från detta mål är dock tillåtet.

Bolagets innehav i räntebärande placeringar uppgår totalt till 969 (1 150) Mkr. Några räntebärande finansiella skulder finns inte. Bolagets räntebärande portfölj består huvudsakligen av svensk stats- och bostadsobligationer men även räntefonder som placerar i statsobligationer, bostadsobligationer och företagsobligationer. Den genomsnittliga durationen i ränteportföljen uppgick vid årsskiftet till 4,4 (3,3) år.

Durationtid/ Mkr	FTA enligt Solvens II	Ränteplaceringar	Netto 2016-12-31	Netto 2015-12-31
<1 år	417	84	333	100
1-3 år	172	263	-91	-211
3-5 år	85	314	-229	-104
5-10 år	175	282	-107	-26
10 år	431	26	405	395
Totalt	1 280	969	311	154
Duration i år				
FTA netto			8,45	8,35
Ränteplacering			4,44	3,30
Differans			4,0	5,1

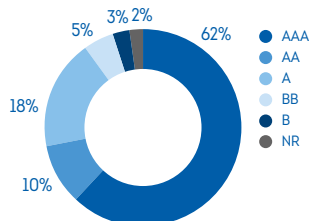
Kreditspreadrisk

Kreditspreadrisk är risken för förlust till följd av ändring i differensen mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor. Genom innehav i obligationer med kreditrisk och andra räntebärande papper samt övriga lån exponeras bolaget mot risken för att förändrade kreditspreadar påverkar bolaget negativt. Exponeringen finns såväl direkt som indirekt via de räntefonder bolaget investerat i. Bolagets placeringar sker huvudsakligen i värdepapper med hög kreditvärdighet och kreditspreadrisken bedöms därför vara liten.

Bolaget hanterar risken genom att fastställa limiter avseende hur stor del av den totala portföljen som får utgöras av obligationer med kreditrisk samt vilken rating deras emittenter ska ha.

För att begränsa kreditspreadrisken i räntebärande placeringar finns limiter för hur bolaget kan placera hos olika emittenter beroende på ratingklasser i *Riktlinjen för förvaltning av bolagets placeringstillgångar*.

Kreditriskexponering

Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning eller som är nedskrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna.

Motpartsrisk

Motpartsrisk avser risken för förlust till följd av att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Bolaget är exponerat mot motpartsrisk dels genom placeringar i finansiella derivat och likvida medel samt genom återförsäkring. Motpartsrisken i placeringstillgångar bedöms vara relativt liten genom att risken begränsas av krav på motpartens rating samt limiter för maximal exponering. I den avgivna återförsäkringen är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivaren enligt avtal

också relativt liten. I Länsförsäkringsgruppen används ett regelverk för att ta fram vilka externa återförsäkringsgivare som får användas för att begränsa risken.

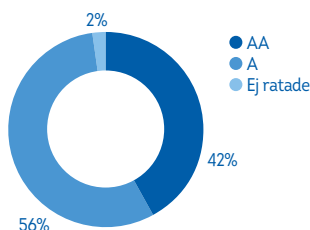
Motpartsrisk i finansiella instrument

Motpartsrisk i finansiella derivat hanteras genom angivna limiter för derivatexponeringar, bland annat med krav på motpartens rating, vilka beskrivs i bolagets placeringsriktlinjer. Motpartsrisken, avseende de som hanterar bolagets likvida medel, begränsas genom att endast banker med kreditrating A eller högre får hantera bolagets likvida medel.

Motpartsrisk i avgiven återförsäkring

Länsförsäkringar Halland köper all återförsäkring genom Länsförsäkringar Sak AB. Länsförsäkringsgruppen har ett antal interna återförsäkringspooler som ger länsförsäkringsbolagen återförsäkringsskydd. Varje återförsäkringspool köper externt återförsäkringsskydd för att täcka stora skador. Återförsäkringsrisk är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med återförsäkringsavtal. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimumkravet är att återförsäkringsgivaren ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare. Bolaget har på balansdagen en återförsäkringsfordran på 285 (333) Mkr avseende återförsäkrarens andel av oregrerade skador.

Rating återförsäkringsfordringar

Operativa risker

Med operativa risker avses förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade

interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Målet för Länsförsäkringar Hallands arbete med operativa risker är att säkerställa att de operativa riskerna inte ska begränsa möjligheterna att nå uppsatta verksamhetsmål. Detta förutsätter en effektiv hantering av de operativa riskerna. Strategin för hantering av de operativa riskerna utgår från insikten att riskerna är en del av bolagets verksamhet och därmed kan inte samtliga risker undvikas, elimineras eller transfereras till tredje part. Däremot kan bolaget genom förebyggande arbete och ändamålsenlig riskhantering och riskkontroll minska risken för att operativa risker materialiseras och därmed reducera de konsekvenser som kan uppstå. Kostnaden för hantering och kontroll av de operativa riskerna ska stå i rimlig proportion till den kostnad eller förlust som kan uppstå om risken skulle inträffa. För att reducera riskerna har bolaget interna regelverk och väl styrda processer som tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Identifierade kompetensbrister åtgärdas genom regelbunden utbildning. Nyckelkontroller har införts med syfte att säkerställa att processernas resultat är korrekta och kompletta.

I processen för hantering och kontroll av operativa risker ingår identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering. Analyser av operativ risk genomförs årligen i verksamheten. Operativa risker identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp.

Incidentrapportering och kundklagomålshantering är andra viktiga delar av riskarbetet. Med incident menas negativa händelser som skapar problem eller skada för verksamheten. De incidenter och kundklagomål som inträffar loggas och hanteras i ett särskilt system för att möjliggöra analys och förebyggande åtgärder. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för förlust till följd av att egna åtaganden inte kan fullföljas på

Finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska avsättnings löptidsfördelning visas nedan

Löptider för respektive kategori av tillgång/skuld Mkr	2017	2018-2021	2022-2026	2027-	Utan löptid	Totalt
Finansiella tillgångar	84	577	282	26	1 956	2 925
Finansiella skulder	-	-	-	-	-	-
Försäkringstekniska avsättningar fer	417	257	175	431	-	1 280

grund av brist på likvida medel. För Länsförsäkringar Halland är likviditet normalt inget problem eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller. Bolaget har som riktlinje att alltid ha en likviditet (kassa och bankmedel) som uppgår till minst 4 % av den svenska ränteportföljen. Utöver detta finns alltid möjlighet att med några dagars varsel göra betydligt större belopp likvida genom försäljning av olika placeringstillgångar.

Affärsrisk

Avser risk för förluster till följd av effekter av strategiska beslut, en sämre intjäning eller rykten. Affärsrisker är därmed en följd av dels interna händelser men även externa händelser som konsument- eller konkurrensbeteende. Bolagets arbetar därför kontinuerligt med bevakning av interna och externa händelser som kan innebära risker eller möjligheter. Inom ramen för arbetet med bolagets långsiktiga strategiska plan och mer kortsiktiga affärsplan identifieras affärsrisker

som sedan löpande hanteras i företagsledning och styrelse. Skeende som inte kan förutses leder till ytterligare behandling på lednings- och styrelsenivå, när behov av det uppkommer. Som generell princip gäller att den som ansvarar för en del av verksamheten också ansvarar för de riskerna som kan uppkomma, detta gäller även för affärsriskerna. I bolagets egna risk- och solvensanalys (ERSA) utgör de identifierade affärsriskerna en input vid framtagandet av bolagets negativa scenarier (stresser).

Övriga risker

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget ska ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Halland ska stå för 80 procent av de kreditförluster, som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Vid samma tillfälle som en befarad förlust identifieras avräknas 80 procent av förlusten från bolagets ersättning, i normala fall redan upparbetade ersättningar men ännu ej

utbetalda. Om förlusterna i extremfall inte täcks av upparbetade ersättningar kommer återstående förlustbelopp att avräknas mot eventuella framtida ersättningar. Bolaget behöver dock aldrig, inte ens om förlusterna i undantagsfallet skulle bli extremt stora, göra några återbetalningar till Länsförsäkringar Bank. För att minimera risken för kreditförluster och maximera ersättningarna ska så stor andel av krediterna som möjligt ligga i höga PD-klasser. Under 2016 hade bolaget kostnader på 4,6 (12,2) Mkr för konstaterade kreditförluster.

Kapitalhantering / Solvensinformation

Bolagets verksamhet är föremål för myndighetskrav. Dessa krav innehåller förutom godkännande och övervakning av verksamheten även kvantitativa bestämmelser (till exempel kapitalkrav) för att minimera risken för insolvens om oförutsedda förluster skulle uppstå. Bolaget har uppfyllt alla dessa krav under räkenskapsåret.

Riskernas inverkan på kapitalet utvärderas löpande och kapitalhanteringen hänger

nära samman med styrningen av riskhanteringen. I samband med den årliga affärsplaneringen genomförs även en egen risk- och solvensanalys som avser att säkerställa att bolaget vid var tid har tillräckligt kapital och tillräcklig likviditet. Analysen tar sin utgångspunkt i arbetet med affärsplanen och dess basscenario och inkluderar även ytterligare scenarier och stresstester för att ge kompletterande underlag om framtida eventuella kapitalbehov. Analysen genomförs på ett sådant sätt att styrelsen och företagsledningen får en ökad gemensam kunskap för frågor om kapitalstruktur, kapitalbehov och beredskap för att vid behov kunna reducera risker eller anskaffa nytt kapital. Bolagets prognoser visar på en fortsatt god kapitalisering under de kommande åren även vid mindre gynnsamma händelser.

Nyckeltal Solvens II	2016-12	2015-12
Minimikapitalkrav	242	216
Solvenskapitalkrav	966	865
Kapitalbas enligt Solvens II	2189	1950
Eget kapital enligt Årsredovisningen	1280	1101
Solvenskapitalkvot	227%	225%

Styrelsen beslutar årligen om bolagets övergripande styrdokument rörande riskhantering samt sätter en toleransnivå för den totala risken. Risktoleransen uttrycks som den lägsta nivå vilken bolagets kapitalkvot (kapitalbas i relation till kapitalkrav) aldrig får gå under. Den övergripande risktoleransen beslutades i juni 2016 till en solvenskapitalkvot om lägst 140 procent. Utöver att besluta den övergripande risktoleransen ska bolagets styrelse även besluta om bolagets kapitalmål vilket uttrycks som ett intervall mellan en övre och undre målnivå. Kapitalmålet syftar till att spegla bolagets kapitalbehov samt säkerställa att bolaget har tillräckligt med kapital för att kunna möta ett negativt scenario utan att riskera att understiga beslutad risktolerans. Undre målnivån är beslutad till 160 procent och den övre målnivån till 250 procent.

Kapitalbas enligt Solvens II Materiella villkor

Beloppen som rapporteras för initialt kapital, balanserad vinst och årets resultat överensstämmer med vad som redovisas i legalt bokslut.

Beloppet som rapporteras för avstämningsreserven är uppbyggt av flera poster så som obeskattade reserver, omvärdering av förutbetalda anskaffningskostnader och försäkringstekniska avsättningar. Omvärdering av poster från redovisningen till solvensbalansräkningen följer de regler som anges i försäkringsrörelselagen och EUs delegerade Solvens 2-förordning. Obeskattade reserver medtas i kapitalbasen till 100 procent.

Kapitalbas, Mkr Primärkapital (Nivå 1)	2016	2015
Initialt kapital (bundna reserver och uppskrivningsfond)	51	51
Balanserad vinst och Årets resultat	1 229	1 050
Avstämningsreserv	909	849
Summa Kapitalbas (Solvens 2)	2 189	1 950

Förväntad utveckling av kapitalbas Mkr

	2017	2018	2019
Kapitalbas	2 209	2 323	2 450

Den förväntade utvecklingen av kapitalbasen i bolaget är hämtad från bolagets ERSARapport År 2017 - 2019, vilken är beslutad i bolagets styrelse.

Kapitalbasen förväntas fortsätta växa i och med att prognostiserade positiva resultat adderas till det egna kapitalet i balansräkningen. För detaljer se bolagets ERSARapport.

Solvenskapitalkrav

Länsförsäkringar Halland använder standardformeln för beräkning av solvenskapitalkravet och intern modell tillämpas inte. En

bedömning av standardformelns lämplighet genomförs årligen. Bedömningen innehåller en kombination av kvantitativa och kvalitativa analyser där standardformelns antaganden jämförs med bolagets faktiska riskprofil. Bedömningen är att standardformeln skattar bolagets kapitalbehov väl men avvikelser finns inom enskilda riskkategorier. Följande tabell visar solvenskapitalkravets storlek, totalt och uppdelat per riskmodul, samt minimikapitalkravets storlek.

Solvenskapitalkrav och minimikapitalkrav, Mkr	2016	2015
Skadeförsäkringsrisk	272	287
Sjukförsäkringsrisk	40	36
Livförsäkringsrisk	10	9
Marknadsrisk	1 000	852
Motpartsrisk	215	217
Diversifiering	-331	-325
Primärt solvenskapitalkrav (BSCR)	1 206	1 076
Operativ risk	33	33
Justering för förlusttäckningskapacitet hos uppskjutna skatter	-273	-244
Solvenskapitalkrav (SCR)	966	865
Minimikapitalkrav (MCR)	241	216

Förväntad utveckling av Solvenskapitalkrav och Minimikapitalkrav Mkr

	2017	2018	2019
Solvenskapitalkrav (SCR)	963	1 033	1 081
Minimikapitalkrav (MCR)	241	258	270

Under 2017 - 2019 ökar kapitalkravet vilket framförallt har sin förklaring i utvecklingen av marknadsrisken. Inom kategorin skadeförsäkringsrisk ökar kapitalkravet i begränsad omfattning som en effekt av den normala utvecklingen av premie- och reservvolymerna.

Noter

NOT 3 PREMIEINKOMST

	2016	2015
Direkt försäkring i Sverige	709 450	639 585
Mottagen återförsäkring	41 245	38 823
S:a premieinkomst	750 695	678 409

NOT 4 KAPITALAVKASTNING ÖVERFÖRD FRÅN FINANSRÖRELSEN

	2016	2015
Överförd kapitalavkastning	42 349	32 642
Räntesatser, procent		
Avsättningar för trafikförsäkringar och mottagen återförsäkring med lång avvecklingstid	2,0%	2,5%
Avsättningar för olycksfallsförsäkringar med lång avvecklingstid	2,0%	2,5%
Avsättningar för försäkring med kort avvecklingstid	1,7%	2,0%

Principerna för beräkning av kalkylräntesats redovisas under not 1.

NOT 5 UTBETALDA FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Utbetalda försäkringsersättningar	-435 177	396 597	69 581	-43 364	-365 596	353 233
Driftskostnader för skadereglering	-43 917	40 490	-	-	-43 917	40 490
S:a utbetalda försäkringsersättningar	-479 094	437 087	69 581	-43 364	-409 513	393 722

NOT 6 DRIFTKOSTNADER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Funktionsindelad				
Provisioner	17 809	17 500	17 809	17 500
Anskaffningskostnader	91 660	73 436	91 660	73 436
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	5 568	-28 462	5 568	-28 462
Administrationskostnader	39 311	36 203	35 644	30 691
Provisioner i avgiven försäkring	924	-650	924	651
S:a driftskostnader	155 272	98 027	151 605	93 816
<i>Totala driftskostnader före funktionsindelning</i>				
Kostnadsslagsindelad				
Personalkostnader	169 682	157 196	169 682	157 196
Lokalkostnader	8 928	8 321	8 928	8 321
Avskrivningar	6 007	7 636	2 338	2 125
Övrigt	92 686	66 413	92 686	66 413
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	5 568	-28 462	5 568	-28 462
Ombudersättningar	924	651	924	651
S:a driftskostnader	283 794	211 754	280 126	206 244
<i>Avgår</i>				
Driftskostnader i finansförvaltningen	9 033	8 828	9 033	8 828
Skaderegleringskostnader (Not B i resultatanalysen)	43 917	40 490	43 917	40 490
Kostnader förmedlad affär	75 572	63 111	75 572	63 111
Summa avgår	128 521	112 429	128 521	112 429
S:a driftskostnader	155 272	99 326	151 605	93 816

Skillnaden mellan moderbolaget och koncernens driftskostnader utgörs av: avskrivningar på immateriella tillgångar och rörelsefastigheter.

Noter

NOT 7 ÖVRIGA TEKNISKA KOSTNADER

Koncernen och moderbolaget	2016	2015
Premier TFF	-5 547	-6 436
Skadekostnader TFF	9 718	7 944
Driftskostnader TFF	921	952
Räntetäkter TFF	-138	-78
Totalt resultat TFF	4 954	2 382

Ansvarsförbindelse

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen (TFF). Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i TFF. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för TFF fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFFs stämma. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot TFF i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina egna förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av TFF:en visar sig otillräckliga. Då en eventuell förpliktelse kan bero på en mängd olika variabler och situationer så är den i princip omöjlig att bestämma till ett storleksmässigt belopp.

NOT 8 KAPITALAVKASTNING, INTÄKTER

Koncernen	2016	2015
Hysesintäkter från byggnader och mark	13 831	19 924
Utdelning på aktier och andelar	3 421	12 784
<i>Räntetäkter mm</i>		
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 336	4 737
Valutaterminer	-	-
- Valutakursvinst, brutto	-	-
<i>Realisationsvinster</i>		
- aktier och andelar	80 716	211 778
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	25 336	48 712
S:a kapitalavkastning, intäkter	124 640	297 935

Moderbolaget	2016	2015
Hysesintäkter från byggnader och mark	13 831	19 924
Utdelning på aktier och andelar	11 772	12 784
<i>Räntetäkter mm</i>		
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 336	4 737
Valutaterminer	-	-
- Valutakursvinst, brutto	-	-
<i>Realisationsvinster</i>		
- aktier och andelar	80 716	211 778
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	25 336	48 712
S:a kapitalavkastning, intäkter	132 991	297 935

NOT 9 KAPITALAVKASTNING, KOSTNADER

Koncernen och moderbolaget	2016	2015
Driftskostnader för byggnader och mark	15 089	30 439
Kapitalförvaltningskostnader	7 658	9 647
<i>Räntekostnader</i>		
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	46	804
Valutaterminer	-	-
Valutakursförlust, brutto	10 335	-
<i>Realisationsförlust</i>		
- aktier och andelar	-	17 784
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	1 978
- fastigheter	-	-
S:a kapitalavkastning, kostnader	33 128	60 651

NOT 10 OREALISERADE VINSTER OCH FÖRLUSTER PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR

Koncernen	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
	2016	2015	2016	2015
<i>Orealiserat resultat</i>				
- byggnader och mark	45 900	21 000	-	-
- aktier och andelar	145 316	-	-	-27 879
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	15 336	-	-	-48 674
- derivat	-	-	-13 097	-
S:a realiserade vinster och förluster på placeringstillgångar	206 551	21 000	-13 097	-76 553
Moderbolaget				
<i>Orealiserat resultat</i>				
- byggnader och mark	45 900	21 000	-	-
- aktier och andelar	144 858	-	-	-28 631
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	15 336	-	-	-50 143
- derivat	-	-	-13 097	-
S:a realiserade vinster och förluster på placeringstillgångar	206 094	21 000	-13 097	-78 774

NOT 11 NETTORESULTAT PER KATEGORI AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Koncernen					
2016	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet		Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål			
Aktier och andelar	237 346	-	-	-	237 346
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	41 521	-	-	-	41 521
Derivat	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	16	-	-	-	16
S:a finansiella tillgångar	278 883	-	-	-	278 883
Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa		
Derivat	-23 448	-	-23 448		
Övriga skulder	-	-	-		
S:a finansiella skulder	-23 448	-	-23 448		
Moderbolaget					
2016	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet		Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål			
Aktier och andelar	237 346	-	-	-	237 346
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	41 521	-	-	-	41 521
Derivat	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	16	-	-	-	16
S:a finansiella tillgångar	278 883	-	-	-	278 883
Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa		
Derivat	-23 448	-	-23 448		
Övriga skulder	-	-	-		
S:a finansiella skulder	-23 448	-	-23 448		

Noter

Forts. Not 11 **NETTORESULTAT PER KATEGORI AV FINANSIELLA INSTRUMENT**

Koncernen

2015	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet				Summa
	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	178 148	-	-	-	178 148
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 992	-	-	-	1 992
Derivat	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	-	-	-
S:a finansiella tillgångar	180 140	-	-	-	180 140
Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa		
Derivat	-	-	-		
Övriga skulder	-	-	-		
S:a finansiella skulder	-	-	-		

Moderbolaget

2015	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet				Summa
	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	178 148	-	-	-	178 148
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 992	-	-	-	1 992
Derivat	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	-	-	-
S:a finansiella tillgångar	180 140	-	-	-	180 140
Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa		
Derivat	-	-	-		
Övriga skulder	-	-	-		
S:a finansiella skulder	-	-	-		

NOT 12 ÖVRIGA INTÄKTER

Koncernen och moderbolaget	2016	2015
Intäkter förmedlad livaffär	20 422	23 335
Intäkter förmedlad bankaffär	89 499	90 316
Intäkter förmedlad Agriaaffär	2 198	2 050
Intäkter Länsförsäkringar Fastighetsförmedling	782	647
S:a övriga intäkter	112 902	116 348

NOT 13 ÖVRIGA KOSTNADER

Koncernen och moderbolaget	2016	2015
Kostnader förmedlad livaffär	26 649	24 564
Kostnader förmedlad bankaffär	106 808	75 310
Kostnader förmedlad agriaaffär	1 924	1 602
Kostnader Länsförsäkringar Fastighetsförmedling	947	624
Kostnader samhällsengagemang	2 199	2 086
S:a övriga kostnader	138 526	104 186

NOT 14 BOKSLUTSDISPOSITIONER

Moderbolaget	2016	2015
Avsättning till säkerhetsreserv	43 769	85 383
Avsättning till perisodiseringsfond	-	41 751
Överavskrivningar	-661	3 659
S:a bokslutsdispositioner	43 108	130 792

Noter

NOT 15 SKATT PÅ ÅRETS RESULTAT

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Aktuell skatt				
Periodens skattekostnad	2 579	40 643	2 579	40 643
Justering för skatt hänförlig till tidigare perioder	-13 406		-13 406	-
S:a aktuell skatt	-10 827	40 643	-10 827	40 643
Uppskjuten skattekostnad				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	36 335	-2 322	27 658	-29 950
Uppskjuten skattekostnad avseende aktiverat värde i underskottsavdrag	-	-	-	-
Uppskjuten skatt till följd av ändrade skattesatser	-	-	-	-
S:a uppskjuten skattekostnad	36 335	-2 322	27 658	-29 950
Totalt redovisad skattekostnad	25 508	38 321	16 831	10 693
Avstämning av effektiv skatt				
Redovisat resultat före skatt	-227 291	-175 112	-195 744	-42 131
Skatt enligt gällande skattesats (22,0%)	50 004	38 525	43 064	9 269
<i>Skatteeffekt av:</i>				
- ej avdragsgilla kostnader	467	111	467	111
- ej skattepliktiga intäkter	32	-575	-1 704	1 052
- ej bokförda avdragsgilla kostnader	-17 007	-870	-17 007	-870
- ej bokförda skattepliktiga intäkter	5 418	1 130	5 418	1 130
Skatt hänförlig till tidigare perioder	-13 406	-	-13 406	-
- övrigt	-	-	-	-
Redovisad skattekostnad	25 508	38 321	16 831	10 693
Gällande skattesats	22,0%	22,0%	22,0%	22,0%
Effektiv skattesats	11,2%	21,9%	8,6%	25,4%

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

Koncernen	2016			2015		
	Före skatt	Skatt	Efter skatt	Före skatt	Skatt	Efter skatt
Aktuariella vinster och förluster	3 667	-807	2 860	3 667	-807	2 860
Övrigt totalresultat	3 667	-807	2 860	3 667	-807	2 860

Bolaget har inga ej aktiverade underskottsavdrag. Inga skatteposter i moderbolaget har redovisats mot eget kapital.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Uppskjuten skatt				
<i>Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader</i>				
Placeringstillgångar	148 559	121 007	148 559	121 007
Immateriella tillgångar	-	-	-	-
Obeskattade reserver	168 256	158 772	-	-
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat	74	74	-	-
Övriga temporära skillnader	8 560	8 454	8 560	8 454
S:a avsättning för skatter	325 449	288 307	157 119	129 461

NOT 16 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Koncernen	2016	2015
Internt upparbetad		
Akkumulerade anskaffningsvärden	22 063	22 063
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-22 063	-20 220
Årets avskrivningar enligt plan	-	-1 843
Vid årets slut	-22 063	-22 063
S:a immateriella tillgångar	-	-

Posten avser utveckling av motorförsäkringssystemen Rally och Sally samt den för Länsförsäkringsgruppen gemensamt utvecklade Internetbutiken. Rally togs i bruk under år 2006. Internetbutiken 2008 och Sally 2011. Ovanstående system har en beräknad nyttjandeperiod på 5 år och skrivs av med 20 % per år från driftsättningsdatumet. Rally och internetbutiken är fullt avskrivet. Sallys avskrivning påbörjades under 2011.

NOT 17 FÖRVALTNINGS- OCH RÖRELSEFASTIGHETER / BYGGNADER OCH MARK

Koncernen	Rörelsefastigheter		Förvaltningsfastigheter	
	2016	2015	2016	2015
Ingående verkligt värde	156 625	159 500	118 296	94 421
Ingående anskaffningsvärde	170 020	170 020	62 419	62 419
Tillkommande				
Anskaffningskostnad köpta fastigheter	-	-	-	-
Aktiverade förbättringar	-	-	-	-
Omklassificering				
Anskaffningskostnad	-	-	-	-
Verkligt värde	-	-	-	-
Avgående sålda fastigheter				
Anskaffningsvärde	-	-	-	-
Verkligt värde	-	-	-	-
Ackumulerade avskrivningar	-11 002	-7 334	-	-
Värdeförändringar förvaltningsfastigheter	-	-	6 500	23 875
Nedskrivning fastighet	40 775	-2 875	-1 375	-
Omvärderingar rörelsefastigheter	11 002	7 334	-	-
Utgående verkligt värde	197 400	156 625	123 421	118 296
Utgående anskaffningsvärde	170 020	170 020	62 419	62 419

Förvaltnings- och rörelsefastighets påverkan på periodens resultat

Hysesintäkter	6 272	12 309	7 546	7 632
Driftskostnader	-5 636	8 095	-3 495	3 524

Koncernen	Rörelsefastigheter		Förvaltningsfastigheter	
	2016	2015	2016	2015
Antal	6	6	3	3
Areal kvm	10 899	10 899	6 860	6 860
Verkligt värde, tkr	197 400	156 625	123 421	118 296
Verkligt värde per kvm i kronor	18 112	14 371	17 991	17 244
Direktavkastningskrav vid värdering	3,9 - 6,0	3,7 - 4,5	3,7 - 4,0	4,1 - 6,5

Samtliga fastigheter förutom personallägenhet ligger inom Länsförsäkringar Hallands verksamhetsområde.

I den egna verksamheten utnyttjas cirka 5 370 kvm av bolagets fastigheter vilket motsvarar cirka 30 procent av totala fastighetsbeståndet.

Värderingsmetod framgår av not 1. Fastigheterna kategoriseras som nivå 3 tillgångar

Byggnader och mark

Moderbolaget		2016	2015
Ackumulerade anskaffningsvärden		Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början		232 440	232 439
Försäljningar		-	-
Aktivering förbättringar		-	-
Vid årets slut		232 440	232 439
Ackumulerade värdejusteringar			
Vid årets början		42 482	21 482
Försäljningar		-	-
Värdejustering		45 900	21 000
Vid årets slut		88 382	42 482
Totalt värde byggnader och mark		320 821	274 921

Noter

NOT 18 MATERIELLA TILLGÅNGAR

Koncernen	2016	2015
<i>Ack. anskaffningsvärden för maskiner, kontors- och fastighetsinventarier</i>		
Vid årets början	49 053	47 408
Nyanskaffningar	1 995	1 645
Avyttringar och utrangeringar	-16 771	-
Vid årets slut	34 277	49 053
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-41 357	-38 984
Avyttringar och utrangeringar	16 771	-
Årets avskrivning enligt plan	- 2 501	-2 373
Vid årets slut	-27 087	-41 357
S:a materiella tillgångar	7 190	7 696

NOT 19 AKTIER OCH ANDERLAR I KONCERNFÖRETAG

Moderbolaget

Länsförsäkringar Halland Förvaltningsaktiebolag, org. nr. 556596-0837
 100 aktier, ägarandel 100 %,
 Företagets säte: Halmstad
 Bokfört värde: 263 636 tkr (263 636 tkr)

Moderbolaget

Länsförsäkringar Halland Holding AB, org. nr. 556972-5376
 500 aktier, ägarandel 100 %,
 Företagets säte: Halmstad
 Bokfört värde: 49 179 tkr (49 179 tkr)

	2016	2015
Akkumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	48 152	48 152
Inköp	-	-
Försäljningar	-	-
Vid årets slut	48 152	48 152
Uppskrivning	46 324	46 324
Akkumulerade värdejusteringar		
Vid årets början	218 339	165 789
Värdejustering	63 044	52 550
Vid årets slut	281 383	218 339
Totalt värde aktier och andelar i koncernföretag	375 859	312 816

NOT 20 AKTIER OCH ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

Koncernen

Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, org. nr. 556524-9769

480 aktier, ägarandel 48 %, dessutom finns en option att förvärva 52 % av aktierna under 2022.

Säte: Halmstad

Bokförtvärde: 8 298 tkr (8 298)

	2016	2015
Ackumulerade anskaffningsvärden	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	8 298	9 042
Inköp av option	7 905	-
Försäljningar	-	-
Andel i årets resultat	197	300
Andel i övrigt total resultat	-	-
Nedskrivning av option i intresseföretag	-7 905	-
Upp- Nedskrivning av aktier i intresseföretag	4 506	-751
Andra förändringar i intresseföretagets egna kapital	-	-293
Totalt värde aktier och andelar i intresseföretag	13 001	8 298

	2016	2015
Koncernens andel av resultatet i intresseföretaget och dess andel av tillgångar och skulder		
Registreringsland	Sverige	Sverige
Tillgångar	2 560	1 874
Skulder	724	-172
Intäkter	1 954	2 072
Resultat	197	300
Ägarandel %	48,0	48,0

NOT 21 AKTIER OCH ANDELAR

	Verkligt värde		Anskaffningsvärde	
	2016	2015	2016	2015
Moderbolaget	1 893 375	1 475 828	1 361 501	1 020 852
Koncernen	2 269 095	1 788 504	1 455 978	1 115 329

Ytterligare information om finansiella instrument finns i not 23.

NOT 22 OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE PAPPER

	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
	2016	2015	2016	2015
Koncernen & Moderbolag				
Svenska staten	250 304	151 982	250 056	155 791
Svenska kommuner	59 666	62 072	59 919	62 694
Svenska bostadsinstitut	279 948	312 562	283 118	314 256
Övriga svenska emittenter	99 554	142 040	99 763	142 402
Övriga utländska emittenter, räntefonder	213 513	147 719	202 578	148 238
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	902 985	816 374	895 434	823 381
<i>varav noterade värdepapper</i>	<i>902 985</i>	<i>816 374</i>	<i>895 434</i>	<i>823 381</i>
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	60 383	58 150	63 556	56 833
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde understiger nominella värden	-211	-411	-	-291

Förfallostruktur

	2016	2015	2016	2015
Mindre än ett år	25 242	-	25 031	-
Mellan 1 och 5 år	577 079	576 226	572 254	581 847
Över 5 år	300 663	240 148	298 149	241 534
S:a obligationer och andra räntebärande värdepapper	902 984	816 374	895 434	823 381

Noter

NOT 23 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI

Koncernen

2016	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet			Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar			
Aktier och andelar intressebolag	13 001	-	-	-	13 001	13 001
Aktier och andelar	2 269 095	-	-	-	2 269 095	2 269 095
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	902 985	-	-	-	902 985	902 985
Upplupen räntetäkt	8 461	-	-	-	8 461	8 461
Derivat	3 974	-	-	-	3 974	3 974
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	385	-	385	385
Andra tillgångar	-	-	56 759	-	56 759	56 759
S:a finansiella tillgångar	3 197 516	-	57 144	-	3 254 659	3 254 659

Finansiella skulder	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Derivat	9 165	-	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	39 184	-	39 184	39 184
S:a finansiella skulder	9 165	-	39 184	-	39 184	39 184

Moderbolaget

2016	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet			Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar			
Aktier och andelar i koncernföretag	375 860	-	-	-	375 860	375 860
Aktier och andelar intressebolag	13 001	-	-	-	13 001	13 001
Aktier och andelar	1 893 375	-	-	-	1 893 375	1 893 375
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	902 985	-	-	-	902 985	902 985
Upplupen räntetäkt	8 461	-	-	-	8 461	8 461
Derivat	3 974	-	-	-	3 974	3 974
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	385	-	385	385
Andra tillgångar	-	-	56 613	-	56 613	56 613
S:a finansiella tillgångar	3 197 655	-	56 998	-	3 254 653	3 254 653

Finansiella skulder	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Derivat	9 165	-	-	-	9 165	9 165
Övriga skulder	-	-	39 184	-	39 184	39 184
S:a finansiella skulder	9 165	-	39 184	-	48 349	48 349

forts. Not 23 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI

Koncernen

2015	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier och andelar intressebolag	8 298	-	-	-	8 298	8 298
Aktier och andelar	1 788 504	-	-	-	1 788 504	1 788 504
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	-	-	-	816 374	816 374
Upplupen räntetäkt	6 545	-	-	-	6 545	6 545
Derivat	-	-	-	-	-	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	287	-	287	287
Andra tillgångar	-	-	302 951	-	302 951	302 951
S:a finansiella tillgångar	2 619 721	-	303 238	-	2 922 959	2 922 959

Finansiella skulder	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Derivat	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	39 613	-	39 613	39 613
S:a finansiella skulder	-	-	39 613	-	39 613	39 613

Moderbolaget

2015	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet					
Finansiella tillgångar	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Aktier och andelar i koncernföretag	312 816	-	-	-	312 816	312 816
Aktier och andelar intressebolag	8 084	-	-	-	8 084	8 084
Aktier och andelar	1 475 828	-	-	-	1 475 828	1 475 828
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	-	-	-	816 374	816 374
Upplupen räntetäkt	6 545	-	-	-	6 545	6 545
Derivat	-	-	-	-	-	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	287	-	287	287
Andra tillgångar	-	-	302 805	-	302 805	302 805
S:a finansiella tillgångar	2 619 647	-	303 092	-	2 922 739	2 922 739

Finansiella skulder	Via identifiering	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	S:a redovisat värde	S:a verkligt värde
Derivat	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	39 613	-	39 613	39 613
S:a finansiella skulder	-	-	39 613	-	39 613	39 613

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden värderas aktier och andelar enligt nedanstående:

Noter

forts. Not 23 **REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI**

Finansiella instrument värderade till verkligt värde i Nivå 3	Verkligt värde	Värderingsteknik	Väsentliga icke-observerbara indata	Intervall för estimat (viktat medelvärde)	Känslighetsanalys
Byggnader och Mark /Rörelse- och Förvaltningsfastigheter	-	Kassaflödesmetod	Marknadsinformation och vakanser	Kalkylränta 6,1%- 8,1% och Direktavkastning 4,0% - 6,0% medelvärde 5,0%	En förändring av kalkylräntan och direktavkastning resulterar i ett högre resp lägre verkligt värde
Aktier och andelar i koncernföretag, PE Secondary	57 299	Substansvärde på underliggande fonder NAV kurser	prognostiserade vinst-marginaler och justerade markandsmultiplar		Förändrade framtida vinstmarginal på de underliggande bolagen och förändrade multiplar i de multipelvärderade bolagen
Aktier och andelar i koncernföretag, LFH Förvaltning	318 561	Substansvärde	Marknadsinformation och vakanser	Direktavkastning 4,6%-7,5% medelvärde 5,6%	En förändring av kalkylräntan och direktavkastning resulterar i ett högre resp lägre verkligt värde
Aktier och andelar i intressebolag	13 001	Nuvärdesberäkning av diskonterade kassaflöden	Prognostiserad försäljningstillväxt och Prognostiserade vinst	5% diskonterings-ränta	Lägr/högre tillväxt i bolaget och sämre/bättre resultat leder till värdeförändring på bolaget
Aktier & andelar (LFAB innehav)	782 995	Substansvärde	kreditstockens kvalitét inom banken		Sämre resultat i dotterbolagen inom LFAB koncernen

Länsförsäkringar Halland gör i vart och ett av fallen en bedömning av rimligheten i värdet och tar in underliggande värden i de innehav där så är möjligt. Där detta inte är möjligt finns en löpande kontakt med styrelsen i respektive bolag för att säkerställa riktigheten i värderingen av tillgångarna. Om misstankar finns att värdena i något av innehaven skulle vara inkorrekta så förmedlas detta till styrelsen som för detta vidare till respektive bolag.

forts. Not 23 **REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI**

Koncernen

2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde</i>				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	13 001	13 001
Aktier och andelar	1 110 241	-	1 158 854	2 269 095
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	902 985	-	-	902 985
Upplupen ränteintäkt	8 461	-	-	8 461
Derivat	3 974	-	-	3 974
S:a	2 025 661	-	1 171 855	3 197 516
<i>Finansiella skulder värderade till verkligt värde</i>				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	9 165	-	-	9 165
S:a	9 165	-	-	9 165

Moderbolaget

2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde</i>				
Aktier och andelar i koncernföretag	-	-	375 859	375 859
Aktier och andelar intressebolag	-	-	13 001	13 001
Aktier och andelar	1 110 380	-	782 995	1 893 375
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	902 985	-	-	902 985
Övrig utlåning	-	-	-	-
Upplupen ränteintäkt	8 461	-	-	8 461
Derivat	3 974	-	-	3 974
S:a	2 025 800	-	1 171 855	3 197 655
<i>Finansiella skulder värderade till verkligt värde</i>				
Derivat	9 165	-	-	9 165
Övriga skulder	-	-	-	-
S:a	9 165	-	-	9 165

forts. Not 23 **REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI**

Koncernen				
2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde</i>				
Aktier och andelar intressebolag	-	-	8 298	8 298
Aktier och andelar	776 533	-	1 011 971	1 788 504
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	-	-	816 374
Upplupen räntetäkt	6 545	-	-	6 545
Derivat	-	-	-	-
S:a	1 599 452	-	1 020 269	2 619 721
<i>Finansiella skulder värderade till verkligt värde</i>				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-	-
S:a	-	-	-	

Moderbolaget				
2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde</i>				
Aktier och andelar i koncernföretag	-	-	312 816	312 816
Aktier och andelar intressebolag	-	-	8 084	8 084
Aktier och andelar	776 673	-	699 155	1 475 828
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	816 374	-	-	816 374
Upplupen räntetäkt	6 545	-	-	6 545
Derivat	-	-	-	-
S:a	1 599 592	-	1 020 055	2 619 647
<i>Finansiella skulder värderade till verkligt värde</i>				
Derivat	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-	-
S:a	-	-	-	-

Koncernens och moderbolagets innehav i Länsförsäkringar AB-koncernen är 692 089 (692 089) tkr.

Avstämning av verkliga värden i nivå 3							
Koncernen & Moderbolaget	Byggnader och mark	Aktier och andelar i intressebolag	Aktier och andelar inkl aktier i koncernföretag	Obligationer	Derivat tillgångar	Derivat skulder	Summa
Ingående balans 2016-01-01	274 921	8 298	1 011 971	-	-	-	1 295 190
Totalt redovisade vinster och förluster							
- redovisat i årets resultat	-	4 703	146 883	-	-	-	151 586
- redovisat direkt i eget kapital	-	-	-	-	-	-	-
Anskaffningsvärde förvärv	-	-	-	-	-	-	-
Försäljningslikvid försäljning	-	-	-	-	-	-	-
Överföring från nivå 3	-274 921	-	-	-	-	-	-274 921
Överföring till nivå 3	-	-	-	-	-	-	-
Utgående balans 2016-12-31	-	13 001	1 158 854	-	-	-	1 171 855
Orealiserade vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen							

Noter

forts. Not 23 **REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER PÅ VÄRDERINGSKATEGORI**

Avstämning av verkliga värden i nivå 3

Koncernen & Moderbolaget	Byggnader och mark	Aktier och andelar i intressebolag	Aktier och andelar inkl aktier i koncernföretag	Obligationer	Derivat tillgångar	Derivat skulder	Summa
Ingående balans 2015-01-01	253 921	9 042	931 948	41 118	-	-	1 236 029
Totalt redovisade vinster och förluster							
- redovisat i årets resultat	21 000	-744	80 023	-475	-	-	99 804
- redovisat direkt i eget kapital	-	-	-	-	-	-	-
Anskaffningsvärde förvärv	-	-	-	-	-	-	-
Försäljningslikvid försäljning	-	-	-	-25 326	-	-	-25 326
Överföring från nivå 3	-	-	-	-15 317	-	-	-15 317
Överföring till nivå 3	-	-	-	-	-	-	-
Utgående balans 2015-12-31	274 921	8 298	1 011 971	-	-	-	1 295 190
Orealiserade vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen	21 000	-744	80 023	-475	-	-	99 804

NOT 24 ÅTERFÖRSÄKRARES ANDEL AV FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

	2016	2015
Återförsäkrares andel i ingående avsättning för oreglerade skador	332 760	305 155
Återförsäkrares andel av förändring i avsättning för oreglerade skador	-47 987	27 605
S:a återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	284 773	332 760

NOT 25 FÖRUTBETALDA ANSKAFFNINGSKOSTNADER

Moderbolaget	2016	2015
Föregående års avsättning av förutbetalda anskaffningskostnader	36 962	8 500
Årets avsättning	31 394	36 962
Årets avskrivning	-36 962	-8 501
S:a förutbetalda anskaffningskostnader	31 394	36 962
Anskaffningskostnad med avskrivningstid inom ett år	31 394	36 962

NOT 26 LIKVIDA MEDEL / KASSA OCH BANK

Koncernen	2016	2015
Nedanstående delkomponenter ingår i likvida medel		
Kassa och banktillgodohavanden	56 759	302 951
S:a enligt rapporten över finansiell ställning och enligt rapporten över kassaflöden	56 759	302 951
Beviljad checkkredit uppgick till	-	-
Utnyttjad del av checkkredit	-	-
Moderbolaget		2015
Nedanstående delkomponenter ingår i kassa och bank		
Kassa och banktillgodohavanden	56 613	302 805
S:a enligt balansräkningen och enligt rapporten över kassaflöden	56 613	302 805
Beviljad checkkredit uppgick till	-	-
Utnyttjad del av checkkredit	-	-

NOT 27 EGET KAPITAL

Bundet eget kapital

Reservfond

Syftet med reservfonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt, för täckning av balanserad förlust.

Uppskrivningsfond

Posten omfattar belopp, som satts av till en uppskrivningsfond enligt bestämmelserna i 4 kap 1-2 § ÅRFL.

Fritt eget kapital

Balanserade vinstmedel

Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reservfundsavsättning och efter att eventuell vinstutdelning lämnats. Utgör, tillsammans med årets resultat, summa fritt eget kapital.

Ytterligare information om det egna kapitalet finns i Rapport över förändring i eget kapital.

NOT 28 VINSTDISPOSITION

Moderbolaget

Till bolagsstämmans förfogande står:

- balanserad vinst	1 050 414 411 kr
- årets resultat	178 913 841 kr
S:a Fritt eget kapital	1 229 328 252 kr
Styrelsen och verkställande direktören föreslår att kronor 1 229 328 258 överförs i ny räkning	

NOT 29 OBESKATTADE RESERVER

Moderbolaget

Säkerhetsreserv	2016	2015
Ingående balans 1 januari	627 383	542 000
Årets förändring	43 769	85 383
Utgående balans 31 december	671 152	627 383
Utgjenningsfond	2016	2015
Ingående balans 1 januari	48 900	48 900
Årets förändring	-	-
Utgående balans 31 december	48 900	48 900
Periodiseringsfond	2016	2015
Ingående balans 1 januari	41 751	-
Årets förändring	-	41 751
Utgående balans 31 december	41 751	41 751
Överauskrifningar	2016	2015
Ingående balans 1 januari	3 659	-
Årets förändring	-661	3 659
Utgående balans 31 december	2 998	3 659
	-	-
S:a obeskattade reserver	764 800	721 693

NOT 30 AVSÄTTNING FÖR EJ INTJÄNADE PREMIER OCH KVADRÖJANDE RISKER

	2016	2015
<i>Avsättning för ej intjänade premier</i>		
Vid årets början	277 915	265 126
Försäkring tecknad under perioden	764 378	678 409
Intjänade premier under perioden	-739 561	-665 620
Andra förändringar	-	-
Vid årets slut	302 731	277 915
<i>Avsättning för kvadröjande risker</i>		
Vid årets början	-	1 000
Tidigare års avsättning som tagits till resultatet	-	-
Nya avsättningar under perioden	-	-1 000
Andra förändringar	-	-
Valutaeffekt	-	-
Vid årets slut	-	-
S:a avsättning för ej intjänade premier och kvadröjande risker	302 731	277 915

NOT 31 AVSÄTTNING FÖR OREGLERADE SKADOR

	2016			2015		
	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto
<i>Ausättning för oreglerade skador</i>						
Ingående balans rapporterade skador	683 474	-184 221	499 254	636 158	-305 155	331 004
Ingående balans inträffade, men ej ännu rapporterade skador	630 538	-148 539	481 998	579 414	-	579 414
Ingående balans avsättning för skaderegleringskostnader	44 027	-	44 027	38 163	-	38 163
S:a Ingående balans	1 358 039	-332 760	1 025 280	1 253 735	-305 155	948 581
Förväntad kostnad för skador som inträffat under innevarande period	443 219	-24 958	418 261	531 993	-93 906	438 086
Utbett/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder	-419 094	69 581	-349 513	-387 898	43 364	-344 535
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år	-28 605	3 364	-25 241	-39 790	22 937	-16 853
S:a Utgående balans	1 353 560	-284 773	1 068 787	1 358 039	-332 760	1 025 279
UB rapporterade skador	536 368	-145 195	391 173	510 002	-184 221	325 782
UB inträffade, men ej ännu rapporterade skador	638 767	-139 579	499 188	630 537	-148 539	481 998
UB skadelivräntor	140 331	-	140 331	173 472	-	173 472
UB avsättning för skaderegleringskostnader	38 094	-	38 095	44 027	-	44 027

Avsättningen för oreglerade skador i trafikförsäkring och olycksfallsförsäkring har diskonterats. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter. Vid diskontering har en diskonteringsränta om 0,6 % (1,25 %) använts för diskontering av trafikaffären inkl mottagen återförsäkring avseende trafik. Diskonteringsräntan är baserad på ett vägt medelvärde av räntan på 7-åriga svenska statsobligationer över åren 2012-2016, där värdet för 2016 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen. Vid diskontering har en diskonteringsränta om 1,0 % (1,25 %) använts för diskontering av olycksfallsaffären inkl mottagen återförsäkring avseende olycksfall. Diskonteringsräntan är baserad på ett vägt medelvärde av räntan på 10-åriga svenska statsobligationer över åren 2012-2016, där värdet för 2016 beräknas som genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen.

För skadelivräntor, inklusive mottagen återförsäkring avseende skadelivräntor, används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagna för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %. För övrig försäkring används en fast räntesats baserad på den statsobligation som har löptid närmast åtagandenas genomsnittliga duration. För direkt trafikförsäkring och mottagen proportionell trafikåterförsäkring används räntesatsen 0,60 %, baserad på de senaste fem årens 7-åriga statsobligation. För mottagen icke-proportionell trafikåterförsäkring samt för sjuk- och olycksfallsförsäkring, såväl direktförsäkring som mottagen återförsäkring, används räntesatsen 1,00 %, baserad på de senaste fem årens 10-åriga statsobligation.

Avsättning för inträffade och rapporterade skador (kända skador) f.e.r. uppgår till 676 699 (683 474) tkr. I avsättningen ingår diskonterade reserver avseende trafik- och olycksfallsskador med 152 258 (132 764) tkr. Skadereserven för inträffade och rapporterade trafik- och olycksfallsskador uppgick, före diskontering till 164 212 (184 749) tkr. Avsättning för inträffade men ej rapporterade skador (okända skador) f.e.r. uppgår till 638 767 (630 538) tkr. I avsättningen ingår diskonterade reserver avseende trafik- och olycksfallsskador med 340 547 (344 216) tkr. Skadereserven för inträffade men ej rapporterade trafik- och olycksfallsskador uppgick, före diskontering till 363 990 (446 708) tkr.

NOT 32 AVSÄTTNING FÖR ÅTERBÄRING OCH RABATTER

	2016	2015
Ingående balans återbäring och rabatter	60 000	11 500
Under perioden reglerad återbäring och rabatt	-	-11 500
Årets avsättning för ej förfallen återbäring	65 000	60 000
Årets avsättning för rabatter*	125 000	60 000

*Inkluderar även distributionskostnader

Noter

NOT 33 AVSÄTTNING FÖR PENSION OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE

Pensionsförpliktelser	2016	2015
Pension till VD	2 616	1 535
Avsättning för övriga pensionsförpliktelser	6 888	8 452
S:a avsättning för pension och liknande förpliktelser	9 504	9 987
Avsättning för åtagande enligt avtal		
Redovisat värde vid periodens ingång	9 987	12 353
Avsättningar som gjorts under perioden	-	-
Belopp som tagits i anspråk under perioden	-	-
Outnyttjade belopp som har återförts under perioden	-482	-2 365
Redovisat värde vid periodens utgång	9 505	9 987

Bolaget har från 2008 två olika pensionsplaner i enlighet med bestämmelserna i kollektivavtal. Förmånsbestämd plan för alla födda 1971 och tidigare och avgiftsbestämd plan för alla födda 1972 eller senare. Avsättning görs ej i balansräkning då pensionerna tryggas genom försäkring hos FPK med löpande betalning.

Inom koncernen finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. Den största av dessa planer är ett pensionsavtal från 2006 för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan få gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder. Avsättning av gjord med 70 % av lönen för 3 år plus löneskatt och med en beräkning att 100 % av personerna som är berättigade kommer att plocka ut sin pension vid 62-år ålder. Om någon av de avsättningsberättigade valt att arbeta kvar ytterligare något år så minskas avsättningen löpande.

Utöver denna plan finns en avsättning till en kapitalförsäkring till nuvarande VD som uppgår till 2 105 tkr.

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Dessa planer är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period som de anställda utfört de tjänster avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 30 i IAS 19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planer och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

NOT 34 ÖVRIGA SKULDER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Leverantörsskulder	12 128	14 875	12 128	14 875
Källskatter	2 207	2 032	2 207	2 032
Premieskatteskuld	18 775	18 141	18 775	18 141
Övriga skulder *	115 120	112 417	6 074	4 565
S:a övriga skulder	148 230	147 465	39 184	39 613

* I koncernen ingår belopp avseende återförsäkring och direktförsäkring. I moderbolaget redovisas detta på en egen balanspost.

NOT 35 SKULDER AVSEENDE DIREKT FÖRSÄKRING

	Moderbolaget	
	2016	2015
Skulder till försäkringstagare	79 926	77 628
Skulder till försäkringsförmedlare	1 079	-
Skulder till försäkringsföretag	-	-
	-	-
S:a skulder avseende direktförsäkring	81 005	77 628

NOT 36 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2016	2015
Semesterlöneskuld	7 922	7 269
Provisioner	935	1 027
Sociala kostnader	2 224	2 038
Räntekostnader	-	-
Övrigt	13 208	10 369
S:a upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24 289	20 703

NOT 37 NÄRSTÅENDE

Sammanställning över närståendetransaktioner	År	Försäljning av tjänster (inbetald försäkringspremie) till närstående	Inköp av varor / tjänster från närstående	Övrigt (utbetald skadeersättning)	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Koncernen						
<i>Närståenderelation</i>						
Intresseföretag						
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, se not 20	2016	-	-	-	-	-
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, se not 20	2015	-	-	-	-	-
Nyckelpersoner						
Nyckelpersoner i ledande ställning	2016	238	-	209	-	-
Nyckelpersoner i ledande ställning	2015	278	-	214	-	-

Sammanställning över närståendetransaktioner	År	Försäljning av tjänster (inbetald försäkringspremie) till närstående	Inköp av varor / tjänster från närstående	Övrigt (utbetald skadeersättning)	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Moderbolaget						
<i>Närståenderelation</i>						
Dotterföretag						
Länsförsäkringar Hallands Förvaltningsaktiebolag, se not 19	2016	-	-	-	-	-
Länsförsäkringar Hallands Förvaltningsaktiebolag, se not 19	2015	-	-	-	-	-
Länsförsäkringar Halland Holding AB, se not 19	2016	-	-	-	-	-
Länsförsäkringar Halland Holding AB, se not 19	2015	-	-	-	-	-
Intresseföretag						
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, se not 20	2016	-	-	-	-	-
Försäkringsmäklarna Väst Tommy Andersson AB, se not 20	2015	-	-	-	-	-
Nyckelpersoner						
Nyckelpersoner i ledande ställning	2016	238	-	209	-	-
Nyckelpersoner i ledande ställning	2015	278	-	214	-	-

Transaktioner med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor.

Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning

Resultatdelning

De anställda inom Länsförsäkringar Halland har sedan flera år tillbaka ett resultatdelningssystem. Detta premierar produktivitet, effektivitet samt kundnöjdhet. All personal undantaget verkställande direktören, riskkontroller och compliance omfattas av samma system.

Pensioner

För samtliga befattningshavare i bolaget gäller för försäkringsbranschen normala pensionsvillkor, vilket täckts genom försäkring. Den verkställande direktören har rätt att gå i pension vid 62 års ålder. En premiebaserad pensionsplan utgörande 35% av lönen har för detta ändamål tecknats av bolaget. I övrigt gäller lagstadgade försäkrings- och pensionsförmåner enligt gällande pensionsavtal mellan FAO-FTF. I samband med pensionsavgång slutbetalas FTP.

Avgångsvederlag

Till verkställande direktören utgår, vid uppsägning från bolagets sida, ett avgångsvederlag om en årslön.

Ställda säkerheter samt ansvarsförbindelser till förmån för närstående

Bolaget har tecknat en kapitalförsäkring, med verkställande direktören som försäkringstagare. Kapitalförsäkringen är pantsatt till verkställande direktören.

Upplysningar om löner och ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare lämnas i not 38.

Noter

NOT 38 ANSTÄLLDA OCH PERSONALKOSTNADER

Moderbolaget				2016		2015	
Medelantal anställda							
Män				65		59	
Kvinnor				91		88	
S:a medelantal anställda				156		147	
Medelantal ombud							
Fritidsombud				-		-	
Specialombud				-		-	
S:a medelantal ombud				-			
Totalt medelantal ombud och anställda				156		147	
Löner, andra ersättningar samt sociala kostnader				2016		2015	
Styrelse och ledande befattningshavare, 16 (16) personer							
Löner och ersättningar				10 089		8 906	
Sociala kostnader				7 898		6 038	
varav pensionskostnader				4 713		3 151	
S:a styrelse och ledande befattningshavare				17 987		14 944	
Övriga medarbetare				2016		2015	
Löner och ersättningar				71 539		63 140	
varav rörlig ersättning				5 991		2 756	
Sociala kostnader				42 375		29 198	
varav pensionskostnader				13 317		11 601	
S:a övriga medarbetare				113 914		92 338	
Totalt, löner och andra ersättningar samt sociala kostnader							
Löner och ersättningar				81 628		72 046	
varav rörlig ersättning				5 991		2 756	
Sociala kostnader				50 273		38 387	
varav pensionskostnader				18 030		14 752	
S:a löner och andra ersättningar samt sociala kostnader				131 901		110 433	
Ersättning till nyckelpersoner i ledande ställning				2016		2015	
	Grundlön styrelse arvoden	Rörlig ersättning	Summa	Grundlön styrelse arvoden	Rörlig ersättning	Summa	
Styrelseledamöter							
Styrelsens ordförande Karin Starrin	247	96	343	220	72	292	
Styrelsens vice ordförande Mikael Elström	130	60	190	99	52	151	
Styrelseledamot Jan-Olof Arnäs	93	62	155	77	52	129	
Styrelseledamot Johan Sedelius-Hörberg	93	44	137	61	37	98	
Styrelseledamot Karin Åkesson	99	49	148	55	15	70	
Styrelseledamot AnnaKarin Hamilton	19	14	33	66	35	101	
Styrelseledamot Maria Lundgren	14	6	20	55	18	73	
Styrelseledamot Henrik Tingstorp	93	48	141	41	25	66	
Styrelseledamot Jörgen Rydhmer	79	47	126	-	-	-	
Styrelseledamot Kristin Oretorp	79	41	120	-	-	-	
Fullmäktige	183	733	916	136	620	756	
Verkställande direktören	2 040	-	2 040	1900	-	1900	
Övriga ledande befattningshavare	6 638	-	6 638	5 940	-	5 940	
S:a ersättningar till nyckelpersoner i ledande ställning	9 806	1199	11 005	8 669	935	9 604	

Ersättning till de fackliga representanterna har ej utgått.

forts. not 38 **ANSTÄLLDA OCH PERSONALKOSTNADER**

Ersättning till styrelsen

Till styrelsen utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Fast arvode per år utgår med 230 tkr till ordförande, 115 tkr till vice ordförande och 80 tkr till övriga ledamöter. Rörligt arvode dvs. dagarvode utgår med 3 000 kronor per hel dag och 1 400 kronor per halv dag. Styrelsearvode utgår inte till personer anställda i bolaget. Ersättning till verkställande direktör beslutas av styrelsen. Enligt bolagsstämans beslut utgår arvode till finansutskottets ledamöter som ingår i styrelsen (ej anställda), på 26 tkr, ersättning till revisionsutskottets ledamöter på 26 tkr, dessa redovisas som styrelsearvode. Av företagets pensionskostnader avser 0 (-) tkr styrelsens ordförande och 1 496 tkr (884) den verkställande direktören.

Ersättning till ledande befattningshavare

Länsförsäkringar Halland har endast fasta ersättningar till ledande befattningshavare. Ersättning till företagsledning och övriga anställda som rapporterar direkt till vd ska beslutas av ersättningsutskottet efter förslag av vd.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägning om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande 18 månader.

Pensioner

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda, att den anställda kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder. Pensionen mellan 62 år och 65 år är förmånsbestämd. Pension beräknas utgå med cirka 65 % av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön menas den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden. Den verkställande direktören har rätt att gå i pension vid 62 års ålder. En premiebaserad pensionsplan utgörande 35% av lönen har för detta ändamål tecknats av bolaget. I övrigt gäller lagstadgade försäkrings- och pensionsförmåner enligt gällande pensionsavtal mellan FAO-FTF. I samband med pensionsavgång slutbetalas FTP. För samtliga befattningshavare i bolaget gäller för försäkringsbranschen normala pensionsvillkor vilket täckts genom försäkring.

Berednings- och beslutsprocess, som tillämpas ifråga om ersättning till företagsledningen

Anställda inom bolaget ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Med detta menas att ersättningarna ska vara i nivå med branschen på den geografiska marknad där företaget är verksamt. Ersättningsmodellen ska stimulera till goda prestationer och bidra till att göra bolaget till en attraktiv arbetsgivare som kan konkurrera om rätt kompetens på marknaden.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar Halland ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Det är bolagets policy att ersättningarna ska vara i nivå med branschen i genomsnitt. Den totala ersättningen ska vara rimlig, präglad av måttfullhet och väl avvägd, samt bidra till en god etik och organisationskultur och präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Rörlig ersättning

Rörliga ersättningar, provisioner, finns endast i avtal för säljande personal och utgör ca 7 procent av företagets totala lönekostnader. Provisionsbaserad ersättning regleras i lokala kollektivavtal. Alla anställda inom Länsförsäkringar Halland, undantaget Vd, företagsledning och bolagets kontrollfunktioner, har sedan flera år tillbaka ett resultatdelningssystem. Detta premierar produktivitet, effektivitet samt kundnöjdhet. Grunden i resultatdelningssystemet är att prestationer under året ska vara bättre än kalkylerat och baseras på det faktiska ekonomiska utfallet. I det fall resultatdelning utgår innebär det att ersättningen är lika oavsett befattning. Den målrelaterade ersättningen kan endast utgå om Bolagets totala resultat är positivt och beloppsmässigt ger utrymme för beräknad resultatersättning.

För anställda som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på företagets risknivå (riskbärare) utbetalas 60 % av målrelaterad ersättning först efter tre år i de fall den målrelaterade ersättningen överstiger ett prisbasbelopp. Beloppsgränsen för uppskjutande av målrelaterad ersättning säkerställer att det inte skapas incitament till ett för högt risktagande och inte heller äventyrar bolagets långsiktigt hållbara resultat.

Pension

Till förmån för verkställande direktören har Länsförsäkringar Halland tecknat en kapitalförsäkring. Försäkringens värde uppgår per 2016-12-31 till 2 105 tkr (1 235). Under 2016 har 537 tkr (217) löpande satts av till kapitalförsäkringen.

Övriga förmåner

Vid sidan av ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor (dock utan bruttolöneavdrag), individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtlig personal.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2016	2015
Styrelseledamöter	38%	50%
Andra ledande befattningshavare	50%	50%

Noter

NOT 39 ARVODE OCH KOSTNADERSÄTTNINGAR TILL REVISORER

	2016	2015
KPMG		
Revisionsuppdrag	300	344
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	45	213
Skatterådgivning	-	-
Andra uppdrag	123	-
Lekmannarevisorer, revisionsuppdrag	69	58
S:a arvode och kostnadsersättningar till revisorer	536	615

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som förädlas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 40 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR ANGÅENDE FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN

Koncern	Totalt 2016	Försäkringsklasser						Summa direkt försäkring	Mottagen återför- säkring
		Olycksfall och sjukdom	Motorfordon övriga klasser	Brand och annan egen- domsskada	Allmän ansvarighet	Rättsskydd	Motorfordon ansvar mot tredje man		
Premieinkomst, brutto	750 695	40 544	192 087	326 725	25 338	11 892	112 864	709 450	41 245
Premieintäkt, brutto	739 560	39 313	189 824	320 738	24 910	11 676	111 133	697 594	41 966
Försäkringsersättning, brutto	-474 614	-28 690	-126 717	-164 142	-17 981	-7 736	-91 051	-436 316	-38 298
Driftskostnad, brutto	-151 120	-7 802	-38 940	-74 725	-6 429	-2 765	-20 021	-150 681	-439
Resultat av avgiven återförsäkring	-41 093	-4 870	-392	-29 392	-528	-1 034	-4 877	-41 093	-
Skadeprocent, brutto (%)	64,2%	73,0%	66,8%	51,2%	72,2%	66,2%	81,9%	62,5%	91,3%

NOT 41 TILLÄGGSUPPLYSNING TILL KASSAFLÖDEN

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Betalda räntor och erhållen utdelning				
Erhållen utdelning	11 307	18 900	11 307	11 213
Erhållen ränta	1 336	4 737	1 336	4 737
Erlagd ränta	-45	-799	-45	-799
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet				
Av- och nedskrivningar av tillgångar	-10 603	7 883	-14 270	2 373
Realisationsvinster och -förluster i tillgångar	-93 364	-248 415	-93 364	-240 728
Uppskrivning/värdeförändring	-192 783	56 295	-192 997	56 305
Förändring av avsättningar	124 727	107 159	124 727	107 159
S:a justeringar	-172 022	-77 077	-175 904	-74 891

NOT 42 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Koncernen 2016	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	-	-	-
Materiella tillgångar	-	204 590	204 590
Förvaltningsfastigheter	-	123 421	123 421
Aktier och andelar	1 906 237	375 860	2 282 096
Obligationer och räntebärande värdepapper	25 242	877 743	902 985
Övriga finansiella placeringstillgångar	3 974	-	3 974
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	385	385
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar - Oreglerade skador	86 415	198 358	284 773
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	237 020	-	237 020
Likvida medel	56 759	-	56 759
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter - Förutbetalda anskaffningskostnader	31 394	-	31 394
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	70 403	-	70 403
S:a tillgångar	2 417 443	1 780 356	4 197 799
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring) - Ej intjänade premier och kvardröjande risker	302 731	-	302 731
- Oreglerade skador	713 398	640 162	1 353 560
- Återbäring och rabatter	125 000	-	125 000
Andra avsättningar - Pensioner och liknande förpliktelser	3 605	5 899	9 504
- Skatter	325 449	-	325 449
- Övriga avsättningar	313	-	313
Derivat	9 165	-	9 165
Övriga skulder	170 658	-	170 658
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24 289	-	24 289
S:a skulder och avsättningar	1 549 608	646 061	2 320 669
Moderbolaget 2016	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Byggnader och mark	-	320 821	320 821
Aktier och andelar i koncern- & intresseföretag	-	375 860	375 860
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-	-
Aktier och andelar	1 906 376	-	1 906 376
Obligationer och räntebärande värdepapper	577 079	325 906	902 985
Övriga finansiella placeringstillgångar	3 974	-	3 974
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	385	385
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar - Oreglerade skador	86 415	198 358	284 773
Fordringar avseende direktförsäkring	157 646	-	157 646
Fordringar avseende återförsäkring	23 714	-	23 714
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	55 659	-	55 659
Materiella tillgångar	-	7 190	7 190
Likvida medel	56 613	-	56 613
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter - Förutbetalda anskaffningskostnader	31 394	-	31 394
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	70 403	-	70 403
S:a tillgångar	2 969 273	1 228 519	4 197 792

Noter

forts. not 42 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Moderbolaget 2016	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	302 731	-	302 731
- Oreglerade skador	713 398	640 162	1 353 560
- Återbäring och rabatter	125 000	-	125 000
<i>Andra avsättningar</i>			9 504
- Pensioner och liknande förpliktelser	3 605	5 899	
- Skatter	-	157 119	157 119
- Övriga avsättningar	-	313	313
Skulder avseende direktförsäkring	81 005	-	81 005
Skulder avseende återförsäkring	28 041	-	28 041
Skatteskuld aktuell skatt	22 428	-	22 428
Övriga finansiella skulder	9 165	-	9 165
Övriga skulder	39 184	-	39 184
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24 289	-	24 289
S:a skulder och avsättningar	1 348 846	803 493	2 152 339
Koncernen 2015	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	-	-	-
Materiella tillgångar	-	164 321	164 321
Förvaltningsfastigheter	-	118 296	118 296
Aktier och andelar	1 483 987	312 815	1 796 802
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	816 374	816 374
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	287	287
<i>Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	134 402	198 358	332 760
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	235 200	-	235 200
Likvida medel	302 951	-	302 951
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	36 962	-	36 962
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	71 560	-	71 560
S:a tillgångar	2 265 062	1 610 451	3 875 513
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	277 915	-	277 915
- Oreglerade skador	681 965	676 074	1 358 039
- Återbäring och rabatter	-	60 000	60 000
<i>Andra avsättningar</i>			9 988
- Pensioner och liknande förpliktelser	2 047	7 941	
- Skatter	288 307	-	288 307
- Övriga avsättningar	312	-	312
Derivat	-	-	-
Övriga skulder	187 764	-	187 764
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20 703	-	20 703
S:a skulder och avsättningar	1 459 013	744 015	2 203 028

forts. not 42 **FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER**

Moderbolaget 2015	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Byggnader och mark	-	274 921	274 921
Aktier och andelar i koncern- & intresseföretag	-	312 815	312 815
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-	-
Aktier och andelar	1 483 912	-	1 483 912
Obligationer och räntebärande värdepapper	576 226	240 148	816 374
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	287	287
<i>Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	134 402	198 358	332 760
Fordringar avseende direktförsäkring	151 703	-	151 703
Fordringar avseende återförsäkring	52 576	-	52 576
Skattefordran aktuell skatt	-	-	-
Övriga fordringar	30 920	-	30 920
Materiella tillgångar	-	7 696	7 696
Likvida medel	302 805	-	302 805
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	36 962	-	36 962
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	71 559	-	71 559
S:a tillgångar	2 841 066	1 034 226	3 875 292
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	277 915	-	277 915
- Oreglerade skador	681 965	676 074	1 358 039
- Återbäring och rabatter	-	60 000	60 000
<i>Andra avsättningar</i>			
- Pensioner och liknande förpliktelser	2 047	7 940	9 987
- Skatter	-	128 077	128 077
- Övriga avsättningar	-	-	313
Skulder avseende direktförsäkring	72 090	-	72 090
Skulder avseende återförsäkring	43 441	-	43 441
Övriga finansiella skulder	-	-	-
Skatteskuld aktuell skatt	40 299	-	40 299
Övriga skulder	39 613	-	39 613
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20 703	-	20 703
S:a skulder och avsättningar	1 178 074	872 091	2 050 478

NOT 43 STÄLLDA PANTER

	2016	2015
Försäkringstekniska avsättningar (f.e.r.) registerförda till	1 496 518	1 363 194
Kapitalförsäkring pantsatt till förmån för anställd	2 105	1 235

Bolagets registerförda tillgångar enligt 5 kapitlet 5§ försäkringsrörelselagen uppgår till 1 497 Mkr. I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har bolaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkringsåtaganden är täckta enligt försäkringsrörelselagen.

NOT 44 EVENTUALFÖRPLIKTELSE / ANSVARFÖRBINDELSER

Ansvarighet för Humlegården Fastigheter HBs förbindelser som ägare av detta bolag med 2,6 procent.
Med bolagets medlemskap i Trafikförsäkringsföreningen följer ett solidariskt ansvar för föreningens förpliktelser

NOT 45 HÄNDELSER EFTER BALANSDAGEN

Länsförsäkringar Halland, som kundägt bolag, har beslutat att avsätta 65 Mkr till kundåterbäring som tillsammans med 2015 års avsättning kommer att utbetalas under hösten 2017. Länsförsäkringar Sak kommer per 2017-01-01 överlåta ett bestånd av olycksfallsförsäkringar för vuxna till Länsförsäkringar Halland. Överlåtelsen innefattar försäkringsbestånd som tecknats av Länsförsäkringar Sak i Hallands län fram till och med 2015-12-31 och innehåller olycksfallsskador som ännu är oreglerade.

Under januari månad 2017 har bolaget drabbats av ett större antal bränder.

I övrigt finns inga händelser av väsentlig betydelse att rapportera.

Halmstad den 17 februari 2017

Karin Starrin
Ordförande

Mikael Elström

Jörgen Rydhmer

Kristin Oretorp

Johan Sedelius Hörberg

Jan-Olof Arnäs

Karin Åkesson

Henrik Tingstorp

Peter Ginstfeldt
Personalrepresentant

Linda Pettersson
Personalrepresentant

Christian Bille
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 17 februari 2017

KPMG AB

Ronnie Wernersson
Auktoriserad revisor

Ordlista

Allmänt

AFFÄR FÖR EGEN RÄKNING, F E R

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som alltså inte återförsäkras hos andra bolag. Affär för egen räkning är med andra ord bruttoaffär minskat med avgiven återförsäkring.

BRUTTOAFFÄR

Försäkringsaffär utan avdrag för den del av affären som återförsäkras hos andra bolag.

DIREKTFÖRSÄKRING

Försäkringsaffär som avser avtal direkt mellan försäkringsgivare(försäkringsbolag) och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är, till skillnad från vid mottagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagarna.

KOMBINERAD FÖRSÄKRING

All egendomsförsäkring exklusive motorfordonsförsäkring.

MOTTAGEN ÅTERFÖRSÄKRING

Med mottagen återförsäkring förstås återförsäkringsaffär som mottages från andra försäkringsföretag. Mottagande bolag har i detta fall inget direkt ansvar gentemot försäkringstagarna.

ÅTERFÖRSÄKRING

Om ett försäkringsbolag inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagare, återförsäkrar bolaget de tecknade försäkringarna, helt eller delvis, hos andra bolag. Man talar här om avgiven återförsäkring (indirekt försäkring) hos de sistnämnda bolagen.

Termer i resultaträkning och rapport över finansiell ställning, kassaflödes- och resultatanalys

AVSÄTTNING FÖR EJ INTJÄNADE PREMIER

En skuldpost som i princip motsvarar den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänförs sig till nästkommande år.

AVSÄTTNING FÖR OREGLERADE SKADOR

De skador som inträffar under räkenskapsåret hinner av olika skäl (tidskrävande utredningar m m) inte alltid slutregleras före årets utgång. I bokslutet måste därför en avsättning göras för beräknade, ännu inte utbetalda försäkringsersättningar.

AVSÄTTNING FÖR ÅTERBÄRING

Reserv för återbäring, som tilldelats kunderna, men vid bokslutstillfället ännu inte förfallit till betalning.

AVVECKLINGRESULTAT

I årsbokslutet reserveras medel för skador som inte är slutreglerade vid räkenskapsårets utgång, i *Avsättning för oreglerade skador*. Den bedömning av kommande utbetalningar som gjorts kan av olika skäl visa sig felaktig. Inflationstakten kan bli en annan än den som förutsattes när skadan värderades. Lagstiftning och/eller praxis beträffande personskador kan förändras. Vidare är det rent allmänt svårt att bedöma utbetalningarna för en komplicerad skada, vars slutreglering kan ligga flera år framåt i tiden. Om det beräknade ersättningsbeloppet för en skada visar sig vara övervärderat, uppstår en avvecklingsvinst när ersättningsbeloppet bedöms på nytt eller när skadan slutregleras. Om beloppet undervärderats blir det på motsvarande sätt en avvecklingsförlust.

DISKONTERAD RESERV

Diskontering innebär att reserven beräknas som framtida utbetalningar med avdrag för förväntad framtida avkastning på reserven.

DRIFTSKOSTNADER I FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN

Driftskostnader är en sammanfattande benämning på kostnader för anskaffning, försäljning och administration. Kostnader för skadebehandling inkluderas i *Försäkringsersättningar*.

FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR

Utbetalda försäkringsersättningar plus Avsättning för oreglerade skador vid årets slut minus Avsättning för oreglerade skador vid årets början. En del av försäkringsersättningarna utgörs av reservavvecklingsresultat.

FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

Sammanfattade benämningar på gjorda avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker, oreglerade skador och återbäring. Avsättning för ej intjänade premier motsvarar i princip den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänförs sig till nästkommande år.

IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Utgifter för utveckling, där forskningsresultat eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som en tillgång i balansräkningen, om produkten/processen är tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade

avskrivningar och nedskrivningar.

Den immateriella tillgången ska vara identifierbar och förväntas ge framtida ekonomiska fördelar.

KAPITALAVKASTNING ÖVERFÖRD FRÅN FINANSRÖRELSEN

Premier betalas i förskott, medan drifts- och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte betalats ut placerar bolaget så att det ger en avkastning. Den beräknade räntan, kalkylräntan, på dessa placeringar förs över från kapitalförvaltningen till försäkringsrörelsen.

KASSAFLÖDEANALYS

Kassaflödesanalysen beskriver förändringen i de likvida tillgångarna under räkenskapsperioden. Kassaflödesanalysen uppdelas i kassaflöde från löpande verksamhet, investeringar och finansiering.

KVARDRÖJANDE RISKER

Om Avsättning för ej intjänade premier bedöms otillräcklig för att täcka förväntade skade- och driftkostnader för det gamla försäkringsbeståndet fram till nästa förfallodag, skall denna ökas med avsättning för kvardröjande risker.

PREMIEINKOMST

Under året influerna premier med förfallodag under det aktuella året, fordringar avseende pågående försäkringsavtal samt förskottsbetalda premier med förfallodag under det aktuella året.

PREMIEINTÄKTER

Avser den premieinkomst som avser räkenskapsåret. Premierna inbetalas vid skilda förfallodagar under året och avser som regel en försäkringstid av ett år. Vid räkenskapsårets slut har bolaget således erhållit premier som till större eller mindre del avser närmast följande år.

Denna del av premieinkomsten redovisas i bokslutet som en skuldpost: Avsättning för ej intjänade premier (utgående premiereserv). Motsvarande skuldpost vid räkenskapsårets början frigörs och är en intäkt för det aktuella året (ingående premiereserv). Se även kvardröjande risker nedan.

Premieintäkten för året består av följande poster: Avsättning för ej intjänade premier vid årets början plus Premieinkomst under året minus Avsättning för ej intjänade premier vid årets slut.

UPPSKJUTEN SKATT

Skatteskuld på realiserade vinster, på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter, samt på andra temporära skillnader.

Övriga termer och nyckeltal

DIREKTAVKASTNINGSPROCENT

Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar och över-/underskott på egna fastigheter i procent av tillgångarnas utgående marknadsvärden inklusive upplupen ränta plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsen under året uppkomna kassaflödesnetto.

KAPITALBAS

Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas består av eget kapital och öppet redovisade övervärden (netto) i tillgångar, exklusive värdet av immateriella tillgångar samt skillnaden mellan odiskonterade och diskonterade avsättningar för oreglerade skador.

KONSOLIDERINGSGRAD

Förhållandet mellan konsolideringskapital och premieinkomst för egen räkning. Uttrycks i procent och används inom skadeförsäkring.

KONSOLIDERINGSKAPITAL

Sammanfattade benämning på summan av beskattat eget kapital, obeskattade reserver, uppskjuten skatt samt övervärden i dotterföretag.

SKADEPROCENT, DIREKT FÖRSÄKRING

Försäkringsersättningarna i direkt försäkring dividerade med premieintäkterna i direkt försäkring.

SOLVENS-MARGINAL

Erforderlig solvensmarginal är ett mått på lägsta nivå på kapitalbasen, som tillåts enligt gällande lagstiftning. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomster, dels utifrån dess skadeersättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena.

TOTALAVKASTNINGSPROCENT

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt realiserade värdeförändringar under året i relation till under året genomsnittligt förvaltad kapital, dvs. ingående marknadsvärde plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsens under året uppkomna kassaflödesnetto.

TOTALKOSTNADSPROCENT, DIREKT FÖRSÄKRING

Summan av försäkringsersättningar och driftskostnader i direkt försäkring dividerad med premieintäkten i direkt försäkring.

Revisionsberättelse och granskningsrapport

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Halland, org. nr 549202-0028

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Halland för år 2016. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 8-67 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar.

Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1-7 samt 68-83. Den andra informationen består av VD har ordet, Året i korthet, Samverkan som stärker, Ordlista, Bolagsstyrningsrapport, Presentation av styrelse, företagsledning och fullmäktige samt Ordföranden har ordet, men innefattar inte årsredovisningen och koncernredovisningen och min revisionsberättelse avseende dessa. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och,

vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som del av en revision enligt ISA använ-

der jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa

uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar jag tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Jag ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Jag är ensam ansvarig för mina uttalanden.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Halland för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpa bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis

för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt

skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaper. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder

och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Halmstad den 17 februari 2017

Ronnie Wernersson
Auktoriserad revisor
KPMG AB

Revisorer

Ronnie Wernersson
Född: 1955, auktoriserad
revisor, Halmstad,
ordinarie revisor
KPMG AB

Peter Zell
Född: 1949, auktoriserad
revisor, Halmstad, suppleant
KPMG AB

Gunnel Bengtsson
Född: 1946, civilekonom
Halmstad, lekmannarevisor

Hans Johansson
Född: 1949, redovisningskonsult
Kungsbacka, lekmannarevisor

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Halland org nr 549202-0028

Granskningsrapport

Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 12 kap 56 § försäkringsrörelselagen.

Vårt uppdrag är att granska att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och tillfredsställande sätt samt säkerställa en demokratisk insyn i och kontroll av bolagets verksamhet utifrån ett kundägt perspektiv.

Vi har granskat bolagets verksamhet under räkenskapsåret 2016. Granskningen har utförts i enlighet med god revisionssed.

Vi har vid vår granskning inte funnit något annat än att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll varit tillräcklig. Enligt vår bedömning föreligger inte någon anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

Halmstad den 17 februari 2017

Gunnel Bengtsson

Hans Johansson

Au bolagsstämman i Länsförsäkringar Halland utsedda lekmannarevisorer.

Bolagsstyrningsrapport

Inledning

Länsförsäkringar Halland är ett ömsesidigt försäkringsbolag. Bolagsformen innebär att bolaget i sin helhet ägs av skadeförsäkrings-tagarna och att de i sin egenskap av delägare kollektivt står risken för kapitalet i bolaget. Länsförsäkringar Halland ingår i länsförsäkringsgruppen och samarbetet mellan bolaget och övriga länsförsäkringsbolag konstitueras ytterst genom bolagets medlemskap i Länsförsäkringsbolagens Förening och genom bolagets ägande av aktier i Länsförsäkringar AB.

Regler för styrning av Länsförsäkringar Halland finns främst i Försäkringsrörelselagen, Finansinspektionens och Europeiska tillsynsmyndigheters direktiv, förordningar, föreskrifter och allmänna råd samt i rekommendationer utgivna av relevanta organisationer, exempelvis Svensk kod för bolagsstyrning. Länsförsäkringar Halland följer i tillämpliga delar Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) gällande från den 1 november 2015. Avvikelse sker huvudsakligen till följd av de begränsningar som följer av regelverken för finansiella företag, av länsförsäkringsgruppens federativa struktur samt att Länsförsäkringar Halland inte är ett aktiemarknadsbolag. Avvikelse från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta redovisas i avsnittet Avvikelse från Koden.

Enligt Koden handlar god bolagsstyrning om att säkerställa att bolag sköts på ett för aktieägarna så effektivt sätt som möjligt. God bolagsstyrning är dock av betydelse även för andra av bolagets intressenter, exempelvis kunder och tillsynsmyndigheter.

I det nya solvensregelverket för försäkringsföretag föreslås försäkringsföretag använda termen "företagsstyrning" istället för "bolagsstyrning". I denna rapport används därför huvudsakligen termen "företagsstyr-

ning". Innebörden av de båda begreppen är dock densamma.

Beskrivning av företagsstyrningssystemet

För Länsförsäkringar Halland finns ett företagsstyrningssystem som syftar till att säkerställa en sund och ansvarsfull styrning av bolaget, riskhantering samt en god intern kontroll i verksamheten.

Policy för styrning och organisation utgör det grundläggande styrdokumentet avseende styrning och uppföljning inom bolaget. Länsförsäkringar Hallands modell för företagsstyrning kan beskrivas som det ramverk inom vilket Länsförsäkringsgruppens gemensamma strategier, Länsförsäkringar Hallands strategier, långsiktiga inriktning och principer för styrning omsätts till affärsverksamhet inom Länsförsäkringar Halland och enligt vilket Länsförsäkringar Halland organiserar, styr och kontrollerar verksamheten med beaktande av gällande interna och externa regelverk.

Länsförsäkringsgruppens strategier utgörs av ett antal strategidokument som bland annat beskriver gruppens värdegrund och visar inriktningen och förutsättningarna för såväl det enskilda länsförsäkringsbolaget som för samverkan mellan bolagen och Länsförsäkringar AB.

Uppdraget från ägarna är länsförsäkringsbolagens önskan om en sammanhållen leverans av verksamheterna inom Länsförsäkringar AB och länsförsäkringsgruppens gemensamma strategier, beslutade av Länsförsäkringar AB:s aktieägarkonsortium.

Länsförsäkringar Hallands strategi och långsiktiga inriktning beslutas av styrelsen genom fastställande av strategisk plan, långsiktig affärsplan och kortsiktig affärsplan inom ramen för den årliga strategi- och affärsplaneringsprocessen i enlighet med

vad som anges i bolagets Riktlinje för ERSÄ, strategi- och affärsplanering.

Länsförsäkringar Hallands verksamhet är förenad med risktagande som hanteras genom bolagets ändamålsenliga system för riskhantering och regelefterlevnad. Målet med riskhanteringssystemet är att verksamheten bedrivs med ett medvetet risktagande som aldrig äventyrar bolagets långsiktiga lönsamhet och existens. Principerna för riskhanteringssystemet beskrivs i bolagets Riskpolicy som är fastställd av styrelsen. Riskhanteringssystemet stödjer bolaget i att hantera och medvetet styra de risker bolaget utsätts för, så att onödiga risker undviks eller inte på något sätt uppmuntras. Riskhanteringssystemet är en företagsgenomgripande gemensam ansats i vilken samtliga risker beaktas sammantaget och i relation till varandra.

Organisationsstruktur och ansvarsfördelning

Grunden i företagsstyrningen är den av styrelsen fastställda operativa organisationsstrukturen med en ändamålsenlig och överblickbar organisation med en tydlig fördelning av ansvar och uppgifter mellan dels de olika bolagsorganen, dels de så kallade försvarslinjerna samt en tydlig besluts- och rapporteringsordning (se vidare under System för intern kontroll nedan). Inom ramen för organisationen ska bland annat säkerställas skal fördelar genom utlagd verksamhet, kontinuitetshantering och beredskapsplaner, effektiva system för rapportering och överföring av information, informationssäkerhet, hantering av intressekonflikter samt att styrelseledamöter och medarbetare är lämpliga för sina uppgifter.

Modellen för företagsstyrning omfattar således en beskrivning av organisationen, beslutsordningen, hur ansvaret är fördelat,

styrelsens och ledningens arbetssätt samt centrala befattningars och funktioners ansvar.

Utlagd verksamhet

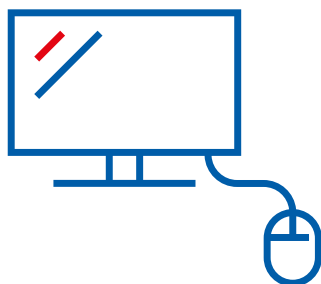
Länsförsäkringar Halland har grundsynen att så mycket som möjligt av dess kärnverksamhet ska hanteras inom bolaget. I syfte att effektivisera verksamheten och inom områden där bolaget svårigen kan bedriva verksamhet med god konkurrensförmåga, kan bolaget från tid till annan uppdra åt annan att utföra ett visst arbete eller vissa funktioner som ingår i bolagets försäkringsrörelse. Uppdraget kan lämnas såväl till annat bolag inom Länsförsäkringsgruppen, som till ett externt företag. Styrelsen för Länsförsäkringar Halland har mot denna bakgrund fastställt en Riktlinje för utlagd verksamhet, som anger övergripande principer för utlagd verksamhet. Styrning och kontroll av verksamhet som bolaget, gemensamt med övriga länsförsäkringsbolag, lagt ut till Länsförsäkringar AB regleras i gemensamt framtaget dokument Bilaga Policy för styrning och organisation - Ramverk för utlagd verksamhet.

Kontinuitetshantering och beredskapsplaner

Inom Länsförsäkringar Halland finns en kontinuitetshantering som syftar till att säkerställa att viktig information bevaras samt att verksamheten kan upprätthållas vid ett avbrott eller vid en större verksamhetsstörning. För detta ändamål har upprättats en Övergripande Kontinuitetsplan och underliggande reservrutiner.

Effektiva system för rapportering och överföring av information

Inom Länsförsäkringar Halland finns effektiva informations- och rapporteringssystem som bland annat syftar till att säkerställa att såväl extern som intern information och rapportering om verksamheten är tillförlitlig, korrekt och fullständig samt lämnas i rätt tid.

Informationssäkerhet

Länsförsäkringar Halland har IT-system och rutiner som syftar till att säkerställa konfidentialitet och tillgänglighet avseende viktig information.

Hantering av intressekonflikter

Länsförsäkringar Halland har interna regler om identifiering och hantering av intressekonflikter.

Krav på lämplighet

Samtliga anställda liksom styrelseledamöterna ska vara lämpliga för de uppgifter de är avsedda att utföra vad avser såväl kunskap och erfarenhet, som anseende och integritet. En bedömning härav sker inom ramen för anställningsförfarandet och inför val av styrelse vid bolagsstämma. Lämplighetsbedömning av styrelseledamöter, ledande befattningshavare och personer i andra centrala funktioner sker i enlighet med fastställda styrdokument.

Internt regelverk

För att vara överskådligt och lättillgängligt ska Länsförsäkringar Hallands interna regelverk präglas av enkelhet och tydlighet. Strävan ska vara att antalet regeldokument ska vara så få som möjligt. Det interna regelverket inom Länsförsäkringar Halland utgörs av styrdokument enligt följande:

- Policy – Beskriver styrelsens övergripande avsikt och viljeriktning inom en funktion.
- Riktlinjer – Beskriver vad som ska göras för att de övergripande avsikterna i policyn ska uppnås.
- Instruktion – Beskriver mer detaljerat vad som ska göras för att de övergripande avsikterna ska uppnås.

Styrelsen fastställer styrande dokument som övergripande policyer samt styrande dokument som enligt lag eller föreskrift fal-

ler inom styrelsens ansvarsområde eller av annan anledning anses vara av särskild vikt. Vid ansvar och beslutsmandat för övriga dokument förutsatt att särskild beslutsordning inte finns föreskriven eller har uttryckts av styrelsen.

System för intern kontroll

Den interna kontrollen är en del av styrningen och ledningen av Länsförsäkringar Halland. Den interna kontrollen syftar till att säkerställa att organisationen är effektiv och ändamålsenlig, att verksamheten bedrivs enligt beslutade strategier för att nå uppsatta mål, att den finansiella redovisningen och rapporteringen är tillförlitlig, en effektiv drift och förvaltning av informationssystem, en god förmåga att identifiera, mäta och övervaka och hantera risker samt en god regel efterlevnad. Risk- och kapitalstyrning samt kapitalplanering utgör en del av den interna kontrollen. Den interna kontrollen omfattar alla delar av organisationen inklusive utlagd verksamhet och ska vara en integrerad del av verksamheten. Den interna kontrollen är baserad på ett system med en stark risk- och regelkultur med tre försvarslinjer. Första försvarslinjen utgörs av verksamheten. I första försvarslinjen finns ansvaret för verksamhetens risker och det är verksamhetens ansvar att se till att kontroller för uppföljning finns, genomförs och återrapporteras. Som stöd för den interna kontrollen har inrättats en funktion för compliance och en funktion för riskkontroll som utgör den andra försvarslinjen tillsammans med aktuariefunktionen. Compliance ansvarar för den oberoende övervakningen och kontrollen av att verksamheten bedrivs med god regel efterlevnad. Riskkontroll ansvarar för den oberoende riskkontrollen och av att verksamheten bedrivs med god riskkontroll. Internrevision, som är den tredje försvarslinjen, utgör styrelsens stöd i kvalitetssäkring och utvärdering av organisationens riskhantering, styrning och interna kontroll.

System för regelefterlevnad

Länsförsäkringar Halland har ett system för regelefterlevnad som syftar till att säkerställa efterlevnad av lagar, förordningar och andra regler, bevakning och effektiv implementering av nya och ändrade regelverk, att styrelser och medarbetare utbildas och att bolaget kontinuerligt kan identifiera, mäta, kontrollera, hantera och rapportera risker avseende efterlevnad av externa och interna regler. Systemet ska bidra till att risker minimeras och att målen för bolagets verksamhet kan uppnås med en högre grad av säkerhet.

Compliance ansvarar för regelverksarbetet i andra linjen (se vidare avsnitt Kontrollfunktioner nedan).

Riskhanteringssystem

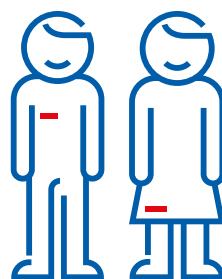
Riskhanteringssystemet ska bland annat säkerställa att Länsförsäkringar Halland fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker och beroenden mellan olika risker. Systemet är integrerat i Länsförsäkringar Hallands organisationsstruktur och beslutsordning och är utformat med lämplig hänsyn till fastställd organisation och beslutsordning.

Riskhanteringssystemet innefattar de strategier, processer och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera risker. Riskhanteringssystemet innefattar de risker som företaget är, eller kan komma att bli, exponerat för och deras inbördes beroenden.

Fullmäktige

Länsförsäkringar Halland tillämpar liksom övriga länsförsäkringsbolag ett representativt system, som innebär att delägarnas rätt att besluta på bolagsstämman, ska utövas av en fullmäktigeförsamling. Fullmäktige utses

av delägarna enligt den ordning som anges i Bolagsordningen. Nomineringskommittéer tar in nomineringar och föreslår ledamöter till fullmäktige enligt Instruktion för nomineringskommittéer. Antalet fullmäktigeledamöter uppgår till 61 representanter, proportionellt fördelade på samtliga kommuner i länet. Dokument som rör bolagets styrning, t ex Bolagsordningen, samt beskrivning av fullmäktigeorganisationen finns publicerat på Länsförsäkringar Hallands hemsida www.LFhalland.se.

Bolagsstämma

Bolagsstämman är högsta beslutande organ i Länsförsäkringar Halland. Här utövas fullmäktiges rätt att besluta i bolagets angelägenheter.

Ordinarie bolagsstämma ska hållas under första tertialet i Hallands län på den ort som styrelsen bestämmer. 2016 genomfördes bolagsstämman i Falkenberg. På årsstämman behandlas bolagets utveckling och beslut fattas avseende årsredovisningen, val av styrelse och revisorer, lekmannarevisorer och valberedning och ersättning till dessa samt andra väsentliga frågor i enlighet med lag och bolagsordningen. Förslaget om arvode till styrelseledamöterna delas upp mellan ordföranden, vice ordföranden och övriga ledamöter samt arvode för utskottsarbete. Bolagsstämman utser ordförande i styrelsen medan styrelsen inom sig utser

vice ordförande.

Fullmäktiges deltagande på bolagsstämman förutsätter fysisk närvaro. I Bolagsordningen beskrivs förfarandet vid bolagsstämman i detalj. Länsförsäkringar Halland eftersträvar alltid att styrelsen, företagsledningen och minst en extern revisor samt en lekmannarevisor är närvarande vid bolagsstämman. Protokoll från bolagsstämma publiceras på bolagets hemsida.

Valberedning

Bolagsstämman i Länsförsäkringar Halland utser en valberedning med uppgift att lämna förslag till styrelse och revisorer samt arvoden och annan ersättning till dessa. För valberedningen gäller en av Länsförsäkringar Hallands årsstämma fastställd instruktion. Valberedningen ansvarar för att lämplighetsbedömning av ledamöter som föreslås till styrelsen genomförs. Rekrytering av nya styrelseledamöter ska ske enligt valberedningens instruktion och enligt fastställda processer och rutiner. Vid rekrytering av nya styrelseledamöter ska valberedningen även eftersträva en ändamålsenlig sammansättning av styrelsen, präglad av mångsidighet och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund i övrigt. En jämn könsfördelning i styrelsen ska även eftersträvas. Se även avsnittet Lämplighetsbedömning av styrelse och vd nedan.

Valberedningen har inför årsstämman 2017:

- Tagit del av utvärderingen av styrelsens arbete.
- Tagit del av styrelseordförandes, styrelseledamöters och vd:s syn på verksamheten, styrelsens arbete samt behov av kunskap och erfarenhet.
- Sett över och diskuterat behovet av kunskap och erfarenhet med hänsyn till verksamheten och regelverkets krav.

Valberedningens ledamöter väljs normalt för en mandattid om tre år.
Valberedning består av följande ledamöter inför årsstämman 2017:

Namn	Födelseår	Bostadsort	Invald	Mandattid
Kjell Eriksson	1956	Falkenberg	2010	-2019
Ann-Louise Gullberg	1961	Landeryd	2016	-2019
Kjell Hugosson	1957	Våxtorp	2012	-2018
Magnus Karlsson	1964	Halmstad	2005	-2018, ordförande
Mats Ingvarsson	1965	Kungsbacka	2011	-2017
Ulla Johansson	1946	Varberg	2006	-2017

Valberedningen kommer inför årsstämman 2017 att:

- Ta ställning till kandidaters oberoende. Nominera styrelseledamöter, inklusive styrelseordförande.
- Genomföra lämplighetsbedömningar av styrelseledamöter.
- Föreslå arvoden och annan ersättning till styrelseledamöter, revisorer och andra organ.

Valberedningen ska enligt instruktionen presentera sina förslag för fullmäktige senast i kallelsen till årsstämman. Valberedningen ska på årsstämman presentera och motivera sina förslag och lämna en redogörelse för hur dess arbete bedrivits.

Extern revisor

Årsstämman utser den externa revisorn. Nominering sker via valberedningen. Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar Halland ha en ordinarie revisor och en revisors-suppleant för denne. Revisorerna utses för en mandattid om ett år. Vid årsstämma 2016 utsågs Ronnie Wernersson, KPMG AB, till ordinarie revisor och Peter Zell, KPMG AB, till suppleant, båda för en mandattid om ett år.

Utöver dessa har stämman utsett två lekman-revisor, Hans Johansson och Gunnel Bengtsson.

Revisorn granskar Länsförsäkringar Hallands årsredovisning samt styrelsens och vd:s förvaltning. Vid årsstämman föredrar revisorn revisionsberättelsen och beskriver granskningsarbetet. Risk- och revisionsutskottet, bolagets lekmannarevisor och vd sammanträder med revisorerna vid minst två tillfällen per år. Vid dessa sammanträden behandlas bolagets utveckling och förvaltning. En gång per år, i samband med styrelsens behandling av årsbokslutet, träffar externrevisorn styrelsen och redovisar sina iakttagelser från revisionen.

Styrelsen

Styrelsen för Länsförsäkringar Halland utses av årsstämman och ska enligt bolagsordningen bestå av lägst fem och högst nio ledamöter. Vd ska ingå i styrelsen. Ledamot väljs enligt bolagsordningen på årsstämman för en mandattid om tre år. Därutöver ingår i styrelsen ledamöter som utsetts av arbetstagarorganisationen. Bolaget har ingen tidsgräns för hur länge en ledamot får sitta i

styrelsen och ingen åldersgräns för styrelseledamöterna. Styrelsens ordförande utses av årsstämman. Styrelsens sekreterare, tillika Compliance, närvarar vid styrelsens möten utom vid ärenden då jäv kan föreligga eller då det i övrigt är olämpligt att närvara. I övrigt närvarar föredragande under sina respektive föredragningar.

Styrelsen består av åtta ordinarie stäm-movalda ledamöter. Därutöver ingår vd och två ordinarie personalrepresentanter. Styrelsens ledamöter visas på sidan 78.

Styrelsens ansvar och arbetsfördelning

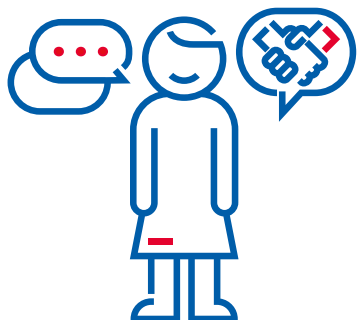
Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning och ska handlägga och fatta beslut i frågor av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet. Styrelsen utser, entledigar och utvärderar vd, fastställer en ändamålsenlig operativ organisation för Länsförsäkringar Halland, verksamhetens mål och strategier samt ser till att det finns effektiva system för intern kontroll och riskhantering. Styrelsen fastställer varje år en arbetsordning för sitt arbete. Arbetsordningen innehåller bland annat regler avseende styrelsens och

ordförandens uppgifter och ansvar, antal styrelsesammanträden, rutiner för verksamhets- och finansiell rapportering och rutiner i övrigt för styrelsesammanträden, kallelse, utformning av material, arbetsfördelningen inom styrelsen, intressekonflikter och jäv.

Styrelsen ska kontinuerligt hålla sig underrättad om bolagets utveckling för att fortlöpande kunna bedöma bolagets ekonomiska situation och finansiella ställning.

Styrelsen har genom arbetsordningen och en rapportinstruktion fastställt att ekonomisk rapportering ska ske genom regelbundna styrelsesammanträden. Styrelsen ska vidare regelbundet behandla och utvärdera bolagets riskutveckling och riskhantering. Under året följer styrelsen regelbundet upp resultat- och försäljningsutveckling, kapitalavkastning, finansiell ställning, utveckling av risker med mera i förhållande till affärsplan och prognoser. Styrelsen erhåller rapporter från Compliance, Riskkontroll och Internrevision. Styrelsen följer löpande upp bolagets aktuella ärenden hos myndigheter.

Ordföranden

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska bland annat se till att styrelsen sammanträder vid behov, att styrelsen ges tillfälle att delta i sammanträden och erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamålsenligt arbetssätt. Ordföranden ska genom löpande kontakt med vd även mellan styrelsesammanträdena hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja vd i dennes arbete.

Styrelsens arbete

Styrelsen har i sin arbetsordning tillsammans med bilagan Årsagenda fastställt standard för

dagordning, årligen återkommande ärenden samt standard för besluts- och informationsmaterial. Styrelsen fastställer minst en gång per år även om ingen ändring är aktuell. Styrelsens arbetsordning, Instruktion för vd och ytterligare ett större antal styrdokument för verksamheten.

Styrelsen har inrättat risk- och revisionsutskott, finansutskott samt ersättningsutskott. Utskottens uppgifter fastläggs av styrelsen i styrelsens arbetsordning och i särskilda arbetsordningar för utskotten. Varje utskott ska regelbundet rapportera sitt arbete till styrelsen.

Styrelsen genomför årligen strategiskt seminarium och årligen utvärdering av vd:s arbete och anställningsvillkor. Styrelsen träffar bolagets revisor minst en gång per år (se även avsnitt Risk- och revisionsutskottet nedan).

Tidpunkter för styrelsesammanträden fastställs vid första sammanträdet efter sommaren för kommande kalenderår. Inför varje sammanträde sker kallelse med dagordning senast sju dagar före sammanträdet och handlingar till styrelsesammanträdet distribueras normalt i samband med kallelsen. Samtliga handlingar och föredragningsbilder sparas elektroniskt.

Styrelsen har under 2016 genomfört sju sammanträden. Styrelsen har ägnat särskild uppmärksamhet åt bland annat det nya solvensregelverket för försäkringsföretag, Solvens II, risk- och kapitalfrågor, det ekonomiska läget i omvärlden och dess effekter på verksamheten, IT- och digitaliseringsfrågor samt de förmedlade bank- och livaffärerna.

Antal styrelsesammanträden och närvaro vid dessa redovisas i tabell på sidan 78.

Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelsen genomför årligen en utvärdering av styrelsearbetet. Som metod används ett digitalt frågeformulär som sammanställts och behandlats på ordinarie styrelsesammanträde. Styrelsen har också genomfört en utvärdering av vd:s insatser utan dennes närvaro. Mellan styrelsesammanträdena har ordföranden och vd haft täta kontakter där avstämningar och dialog skett i angelägna frågor.

Styrelsens utskott

I syfte att effektivisera styrelsearbetet har styrelsen inrättat ett antal utskott.

Utskottens arbete regleras av styrelsens och utskottens arbetsordningar. Utskotten rapporterar till styrelsen och mötena protokollförs. Protokollen delges även styrelsen. Utskottens ledamöter under året redovisas i sammanställning nedan.

Finansutskott

Finansutskottet ska bestå av styrelsens ordförande samt minst två ytterligare ledamöter och med utgångspunkt i att det ska finnas kompetens och erfarenhet i utskottet. Vd och CFO är adjungerade till finansutskottet. Möjlighet finns att utöka finansutskottet med en extern ledamot med specialkompetens, beslut om detta ska tas i styrelsen. Finansutskottets uppgift är att strategiskt leda, besluta och bevaka bolagets förvaltning av dess placeringstillgångar och även årligen bereda underlag på normalportfölj, utifrån i ERSAs fastställt mål för kapitalförvaltningen, inför beslut i styrelsen. Finansutskottet har under året haft fem ordinarie möten och ett extra möte.

Risk- och revisionsutskott

Risk- och revisionsutskottet ska bestå av styrelsens vice ordförande samt minst två ytterligare ledamöter och med utgångspunkt i att det ska finnas kompetens och erfarenhet i utskottet. Risk- och revisionsutskottet ansvarar för att bereda i risk- och revisionsfrågor och för att kvalitetssäkra och utvärdera bolagets företagsstyrningssystem och interna styrning och kontroll vad gäller finansiell rapportering, riskhantering och riskkontroll.

regelefterlevnad och övrig intern styrning. Risk- och revisionsutskottet har under året haft fyra ordinarie möten.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet ska, om inte annat beslutas av styrelsen, bestå av styrelsens ordförande och vice ordförande. Ersättningsutskottet ansvarar för att förbereda väsentliga ersättningsbeslut och beslutar i frågor avseende ersättning till anställda i företagsledningen och till övriga anställda som rapporterar direkt till vd, till exempel kontrollfunktioner. Utskottet tar årligen del av resultatet från den uppföljning av företagets ersättningar som genomförts av Compliance samt bedömer hur väl efterlevnaden av gällande Riktlinje för ersättning varit. Tre möten har genomförts i ersättningsutskottet under 2016.

Vd och företagsledning

Christian Bille, är sedan 1 april 2009 Länsförsäkringar Hallands verkställande direktör (vd).

Vd:s uppdrag inom länsförsäkringsgruppen är styrelseledamot i Länsförsäkringar Fondliv, styrelseledamot i Länsförsäkringar Hypotek och styrelseledamot i Wasa Kredit. Förutom förtroendeuppdrag inom länsförsäkringsgruppen har Christian förtroendeuppdrag som ordförande i HHIAB - Högskolan i Halmstads investeringsaktiebolag och

är styrelseledamot i Halmstads Flygplats AB. Vd har inga aktieinnehav eller delägarskap i företag som Länsförsäkringar Halland har betydande affärsförbindelser med.

Bolaget är under vd organiserat i sex avdelningar samt två stabsfunktioner, Bankstab och Vd-stab. Avdelningarna leds av en avdelningschef som rapporterar till vd.

Avdelningarna benämns;

- Affärsområde (AO) Privat
- Affärsområde (AO) Företag och lantbruk
- Affärsstöd Skadeservice
- Affärsstöd Ekonomi
- Affärsstöd Personal
- Affärsstöd Affärsutveckling

Länsförsäkringar Hallands företagsledning utgörs av vd och cheferna för avdelningarna samt chefen för Bankstaben. I Vd-staben ingår Riskkontroll och Compliance. På sidan 77 finns en organisationsbild som visar Länsförsäkringar Hallands styrningsstruktur.

Kontrollfunktioner

Internrevision

Internrevision är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i utvärderingen av företagsstyrningssystemet, inklusive organisationens riskhantering, styrning och kontroller. Internrevision ska genom granskning och rådgivning utvärdera om och kvalitetssäkra att verksamhetens övergripande

internta styrning och kontrollsystem bedrivs på ett effektivt sätt, att den samlade rapporteringen till styrelsen ger en korrekt och heltäckande bild av verksamheten, att verksamheten bedrivs enligt gällande interna och externa regelverk samt att styrelsens beslut efterlevs. Internrevision rapporterar till Risk- och revisionsutskottet och styrelsen.

Compliance

Compliance är en oberoende kontrollfunktion med ansvar för att övervaka och kontrollera att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad. Funktionen ska övervaka och kontrollera regelefterlevnaden i den tillståndspliktiga verksamheten och identifiera och rapportera risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad. Compliance ska även ge stöd och råd till verksamheten och säkerställa att verksamheten informeras om nya och ändrade regler samt delta i genomförandet av utbildningar. Rapportering av compliancerisker och rekommendationer till åtgärder sker regelbundet till vd, företagsledning, risk- och revisionsutskott och styrelse.

Riskkontroll

Riskkontroll ansvarar för oberoende riskkontroll och ska utgöra ett stöd för vd, ledning och operativa enheter att fullgöra sitt ansvar och att bedriva verksamheten med god riskkontroll. Riskkontroll har till uppgift att fortlöpande identifiera, bedöma, övervaka

SAMMANTRÄDEN OCH NÄRVARO

Närvaro i respektive sammanträden redovisas i tabell.

	Styrelsesammanträde	Finansutskott	Risk- och revisionsutskott	Ersättningsutskott
Antal sammanträden:	7	6	4	3
<i>Närvaro vid resp sammanträde:</i>				
Karin Starrin	7	6	1	3
Mikael Elström	6	3	4	3
Karin Åkesson	7	3	4	
Jan-Olof Arnäs	7	3	-	
Johan Sedelius-Hörberg	7	3	-	
Henrik Tingstorp	7	3	-	
Kristin Oretorp*	5	-	3	
Jörgen Rydhmer*	5	-	3	
AnnaKarin Hamilton**	2	3	1	
Maria Lundgren**	1	-	-	
Christian Bille, vd	7	6	6***	
<i>Arbetstagarrepresentanter:</i>				
Linda Pettersson	6			
Peter Ginstfeldt	4			

*Styrelseledamot från årsstämman 2016. **Styrelseledamot till årsstämman 2016. ***Föredragande

och rapportera risker inom den operativa organisationen. Riskkontroll rapporterar regelbundet både till styrelsen, risk- och revisionsutskottet, vd och företagsledningen.

Lämplighetsbedömning av styrelse och vd

I samband med att styrelseledamöter och vd tillsätts genomförs en lämplighetsbedömning. En bedömning genomförs även årligen och vid behov i syfte att säkerställa att personerna i ovan nämnda befattningar vid var tid är lämpliga för sina uppdrag. Lämplighetsbedömningen genomförs i enlighet med fastställda riktlinjer och görs med beaktande av personers kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter samt anseende och integritet.

Bedömningen av styrelseledamöter baseras på underlag från personen som lämplighetsbedömningen avser. Med utgångspunkt från bolagets verksamhet, utvecklingskede och förhållanden i övrigt, beaktas vid bedömningen bland annat relevant utbildning och erfarenhet samt yrkesmässig erfarenhet från ledande positioner. Utöver de enskilda ledamöternas kvalifikationer, kunskaper och erfarenhet, bedöms även om styrelsen som

helhet har den kompetens som krävs för att leda och styra företaget.

Om en bedömning leder till att en person inte anses lämplig, ska denne inte utses eller anställas. Om en redan tillsatt person vid en lämplighetsbedömning inte längre anses lämplig för sitt uppdrag, ska bolaget vidta åtgärder för att se till att personen i fråga antingen uppfyller kraven på lämplighet eller ersätts.

Bedömningen är att samtliga styrelseledamöter och vd väl uppfyller lämplighetskraven.

Avvikelser från Kodens

Länsförsäkringar Halland följer Kodens i tillämpliga delar. Avvikelser sker huvudsakligen till följd av de begränsningar som följer av regelverken för finansiella företag och att Länsförsäkringar Halland inte är ett aktiemarknadsbolag. Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta är mot denna bakgrund följande.

Bolagsstämma

Avvikelse sker från Kodens bestämmelser avseende kallelse till, publicering av information om och inför bolagsstämma. Avvikelse

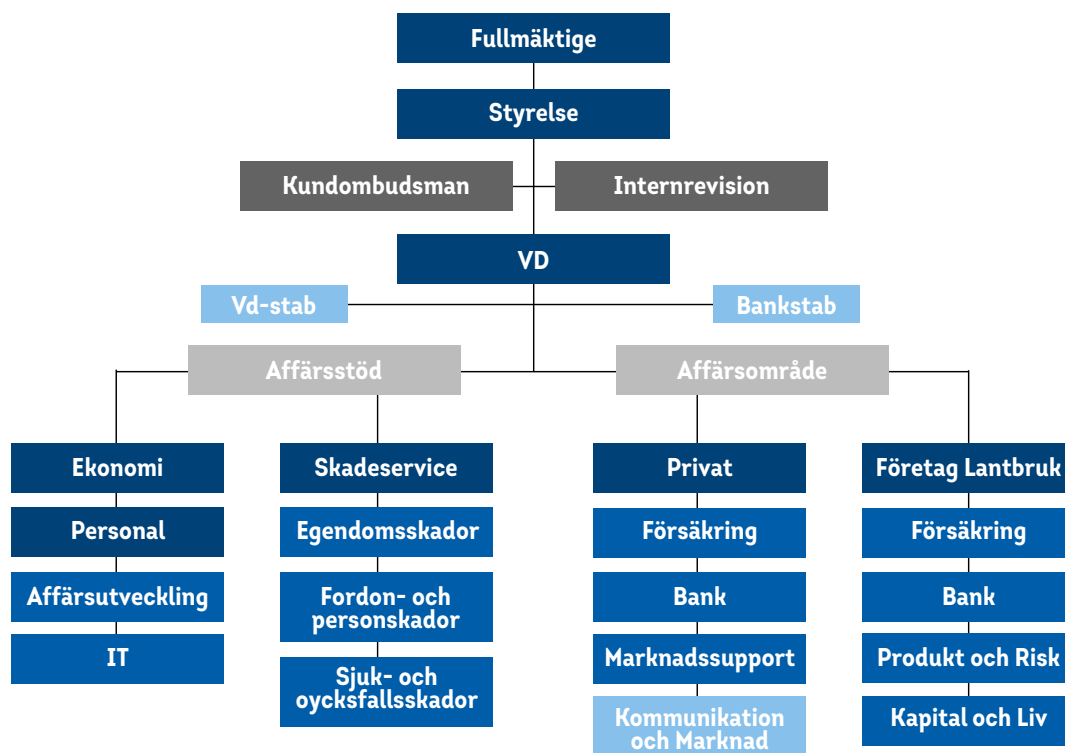
sker även från Kodens då styrelsen istället för årsstämman fattar beslut om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. Avvikelse från Kodens bestämmelser sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag.

Valberedningen

Avvikelse sker från Kodens bestämmelser om publicering av information om och från valberedningen på bolagets webbplats. Avvikelserna sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag.

Mandattid för styrelseledamöter

Mandattiden för styrelsens ledamöter uppgår till tre år. Avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om högst ett år sker mot bakgrund av att bolagsstämman är suverän att när som helst avsätta eller tillsätta styrelseledamot oavsett mandattid. Längre mandattid än ett år bidrar till att säkerställa kontinuitet och uppbyggnad av kompetens i styrelsen.

Styrelse

Styrelsens ledamöter

Styrelsens ledamöter är genom sin långa erfarenhet från olika områden och branscher en stor tillgång för bolaget. Ledamöternas lokala förankring garanterar samtidigt att bolaget behåller närheten till sina kunder och fortsätter att utveckla helhetserbjudanden efter kundernas behov och önskemål.

KARIN STARRIN

Född: 1947, styrelsens ordförande, t. landshövding och generaldirektör, Heberg. **Mandattid utgår:** 2017

CHRISTIAN BILLE

Född: 1962
verkställande direktör.

JÖRGEN RYDHMER

Född: 1954, affärsområdeschef, Uppsala. **Mandattid utgår:** 2019

MIKAEL ELSTRÖM

Född: 1968, styrelsens vice ordförande, lantbrukare, Laholm. **Mandattid utgår:** 2017

JOHAN SEDELIUS HÖRBERG

Född: 1969, direktör, Halmstad. **Mandattid utgår:** 2018

LINDA PETTERSSON

Född: 1973, kundklagomålsansvarig, personalrepresentant i styrelse.

KARIN ÅKESSON

Född: 1963, kontorschef, Långaryd. **Mandattid utgår:** 2017

KRISTIN ORETORP

Född: 1975, verksamhetsledare, Halmstad. **Mandattid utgår:** 2019

PETER GINSTFELDT

Född: 1954, försäkringsrådgivare företag, hälsaansvarig, personalrepresentant i styrelse.

HENRIK TINGSTORP

Född: 1977, egen företagare, Varberg. **Mandattid utgår:** 2018

JAN-OLOF ARNÄS

Född: 1945, direktör, Kungsbacka. **Mandattid utgår:** 2019

Företagsledning

Vårt uppdrag sträcker sig lite längre

Företagsledningen arbetar utifrån styrelsens riktlinjer, såväl med frågor som rör den dagliga verksamheten som med övergripande mål och långsiktiga strategier. Kundnöjdheten står alltid i fokus. I ett kundägt bolag som vårt ställs extra höga krav på kunddialog och fysiska möten. Genom våra lokala kontor kan vi hålla nära kontakt med kunderna på vår marknad.

BÖRJE GUNNESSON

Född: 1957
affärsområdeschef företag/lantbruk

OLA ANDERSSON

Född: 1968
bankchef

LISBETH BJÖRFJÄLL

Född: 1958
chef verksamhetsutveckling

CARL SANDE

Född: 1966
affärsområdeschef privat

STINA LINDAHL

Född: 1959
personalchef

CHRISTIAN BILLE

Född: 1962
verkställande direktör

CAMILLA EVERTSSON

Född: 1967
ekonomichef

LENA NILSSON

Född: 1962
skadeförmedlare

Fullmäktige

Mandattid: Stämman 2014-2018

Kungsbacka

Anne-Sofie Andersson	Onsala
Annika Hedman	Fjärås
Inge Andersson	Fjärås
Mats Ingvarsson	Kungsbacka
Per-Olof Christenson	Onsala
Roger Zackrisson	Kungsbacka
Tomas Åkesson	Frillesås

Falkenberg

Celine Lilliehöök	Långås
Anna Johnsson	Vessigebo
Martin Jakobsen	Falkenberg
Sven-Olof Bengtsson	Ätran

Halmstad

Ann-Marie Winterbol	Eldsberga
Elenor Nilsson	Gullbrandstorp
Kristin Oretorp*	Getinge
Lennart Bengtsson	Getinge
Magdalena Petersson	Oskarström
Magnus Karlsson	Halmstad
Martina Eilind	Kvibille
Morgan Karlsson	Getinge

Varberg

Andreas Nilsson	Grimeton
Gert Svensson	Väröbacka
Kristina Botin Pierlo	Kungsäter
Magnus Henningsson	Väröbacka
Ulla Johansson	Varberg
Ulla Öhman	Varberg

Hyltebruk

Arne Svensson	Unnaryd
Ove Bernström	Torup

Laholm

Eskil Hartman	Mellbystrand
Kjell Hugosson	Våxtorp
Per-Olov Davidsson	Laholm

Mandattid: Stämman 2016-2020

Kungsbacka

Arne Ahlquist	Åsa
Barbro Jöckert	Fjärås
Bengt Andersson	Frillesås
Christer Samuelsson	Frillesås
Hans Johansson	Frillesås
Maria Johansson	Fjärås

Falkenberg

Eva Christiansson	Falkenberg
Frank Rikardsson	Fegen
Hans Svensson	Ullared
Karl Gottfridsson	Ullared
Kjell Eriksson	Falkenberg

Halmstad

Alf Andersson	Getinge
Anders Carell	Halmstad
Björn Hacklouw	Halmstad
Gunnel Bengtsson	Eldsberga
Lars Persson	Halmstad
Marie Stigson	Steninge
Nils Ola Hessel	Halmstad

Varberg

Anders Olthammar	Veddige
Gerd Wetteholm	Varberg
Johan Törnäng	Varberg
Karin Warefelt	Varberg
Mikael Schwartz	Träslövsläge
Susanne Lagerstedt	Varberg

Hyltebruk

Ann-Louise Gullberg	Landeryd
Lennart Erlandsson	Långaryd
Mikael Andersson	Hyltebruk

Laholm

Eva Salander	Laholm
Inger Nilsson	Våxtorp
Rose Marie Bengtsson	Våxtorp
Tommy Andersson	Hishult

* avgick 2016

KARIN STARRIN, ORDFÖRANDE

I slutet på varje år infinner sig alltid en speciell spänning som är svår att undvika när man är verksam i försäkringsbranschen. Ska det komma en storm och ställa resultatet på ända? Blir det klass 2-varningar och hur kommer de i så fall att påverka oss?

2016 slapp vi glädjande nog några större incidenter och kan konstatera att vi har ett mycket bra resultat att lägga till handlingarna.

Ordföranden har ordet

Tack vare det starka resultatet kommer vi att kunna betala ut återbäring till våra kunder under 2017. De år som vi har en stark balansräkning med reserver för kommande händelser och ändå kan betala ut återbäring, känns det verkligen suveränt! Det är ju det som vi som kundägt bolag alltid drömmer om att kunna göra.

Nå hela kunden

Men bra kan alltid bli bättre. En av våra utmaningar är att bli bättre på att nå hela kunden. Med det menar jag att det flesta av våra kunder enbart är försäkringskunder, trots att vi även kan erbjuda dem bank- och livtjänster. Vi ska vara det självklara valet för kundernas hela vardagsekonomi och det måste vi bli bättre på att argumentera för och presentera för våra kunder.

Hänga med i teknikutvecklingen

På teknikområdet går utvecklingen rasande fort. Att hänga med där är en annan stor utmaning, men också en förutsättning för att attrahera nya kunder och behålla dem vi har. Har vi de tekniska instrumenten för

att lyckas med detta? Och hur når vi ut till yngre människor?

Trygghet för alla hallänningar

En ytterligare utmaning är förmågan att kunna omvandla all oro i världen till lugn och trygghet för hallänningarna. Hur når vi till exempel ut till alla nytillkomna hallänningar med utländsk bakgrund? Eftersom hela vår verksamhet bygger på att skapa trygghet för hallänningarna – nya såväl som gamla – bör det vara prioriterat att nå fram till denna grupp av människor som är stora efterfrågare av trygghet. Har vi tillräckliga resurser, kompetens och idéer för att lyckas med detta?

Åtgärder för klimatmål

På hållbarhetsområdet har vi krav på oss att bidra till EU:s övergripande klimatmål som innebär att hindra den globala uppvärmningen från att öka med mer än två grader jämfört med tiden innan industrialiseringen startade. Att bidra till detta är till nytta för såväl våra kunder, som för bolaget och samhället. Viktigt att vi

hittar förebyggande åtgärder.

Halländsk, hållbar och hängiven tillväxt

Inför 2017 har vi antagit en affärsplan som säger att vi ska öka våra marknadsandelar. Eftersom vårt län växer måste vi satsa på tillväxt.

Att ha kvar våra kontor i samtliga kommuner och vara nära våra kunder med en personlig service, tror vi är en av förutsättningar för denna tillväxt. Vi finns till för hallänningarna och drivs av vår vision om ett tryggt Halland att leva och bo i. Tillsammans med våra nya värderingar – Halländska, Hållbara, Hängivna – har vi en tydlig och inspirerande vägledning när vi antar våra utmaningar. Det känns riktigt riktigt bra.

Slutligen vill jag tacka styrelsen, fullmäktige, VD och alla medarbetare för ännu ett år med mycket gott samarbete.

Karin Starrin

ordförande i Länsförsäkringar Halland

